

השער השלישי דעת גדולי יהדות ספרד

הנאון הקדוש מרן החיד"א זי"ע

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת מרן החיד"א זי"ע הלכה מכוסה רק עם מטפחת
בלבד!

ידוע עוצם הפלגת גדולת קדושת רבינו החיד"א זי"ע, אשר תהלתו
היתה בפי רבותינו הקדושים גדולי הדורות זי"ע. רבינו הקדוש הרבי רבי
אלימלך מליזענסק זי"ע אמר בזה הלשון: "שם באיטליה יש צדיק אחד
גדול, אשר על ידי חיבוריו הטהורים מבטל כל ספרי מינות, ומי יתן והיה
לבב כל ישראל לשקוד על דלתי ספרי החיד"א".!

וידוע שהגה"ק בעל "בני יששכר" מדינוב זי"ע, היה דבוק מאד בספרי
החיד"א, ומרבה להביא בספריו הקדושים את דברי החיד"א פעמים רבות
מאד!, והפליג מאד בגודל קדושתו של מרן החיד"א, ובעוצם כחו הנשגב
בעולמות העליונים, וכפי שכתב בעצמו בספרו "בני יששכר" (חדש תשרי,
מאמר ד', גדולה תשובה, דרוש י"ד) "כתב הרב הגדול מר' חיד"א זללה"ה,
ד' חילוקי כפרה אינם, רק להשב מיראה, אבל השב מאהבה אין צריך לד'
חילוקי כפרה, רק מתכפר הכל בתשובה לבדה, כתב כן בשם גדולי

מרן הגאון הקדוש החיד"א זצוק"ל
 פוסק במספריו הקדושים בשלשה מקומות שאסור!
 ומציין לדברי היעב"ץ ש"הפליא לתמוה" על המתיר!
 וש"דוהה דבריו" של המתיר!

הקדמונים". - ומוסיף הבני יששכר זי"ע - "ולא נודע לי מקומו איה, וסוגית הש"ס לא נודעו במסילות הללו, אבל כיון שפסק בן רב מובהק בדורו בבית דין של מטה, פוסקים בן להלכה בבית דין של מעלה!!! עכל"ק.

החיד"א מציין ש"הפליאו לתמוה" על מי שרוצה להתיר פאה

מרן החיד"א זי"ע, בספרו "ברכי יוסף" או"ח סי' ש"ג סק"ב כתב: "ומה שהביא הא"ר משם השלטי גבורים דמתיר לנשואה לגלות פיאה נכרית, נעלם ממנו דהרב מהר"י קצינלבוויגן - הביאו הרב באר שבע - הפליא לתמוה על זה". נוכך כתב שם המהר"י קצינלבוויגן בין דברי קדשו על מי שרוצה להתיר פאה: "לא זה הדרך ולא זו העיר!, שהנחילו לנו אבותינו חכמי המשנה והגמרא והפוסקים ז"ל, מפני שהדבר פשוט הרבה יותר מביעתא בכותחא... בהכרח צריך אתה לומר דכשם דשיער עצמה הדבוק לבשרה ממש מכוסה תחת השבכה... כך פאה נכרית,...

היאך יעלה על הדעת שיהא מותר לצאת בפאה נכרית?!... אבל לעולם איסור דת משה ויהודית במקומו עומד!, ... רחמנא לצלן מהאי דעתא, כי איך יעלה על הדעת שיהא מותר להראות עצמה כאילו עוברת על דת משה..

על כן אומר אני, לא תאבה לו! ולא תשמע אליו כלל ועיקר!, בכל מה שכתב, כי הם דברים בטלים הבל הבלים!, וכדי שלא יכשל בהם זולתו, על כן עמדנו על מקום טעותו". עכ"ל המהר"י קצינלבוויגן המובא ב"באר שבע", שאליו מציין מרן החיד"א זי"ע נגד המתיר פאה נכרית].

בספרו "מחזיק ברכה" (או"ח סי' ע"ה) כתב מרן החיד"א זצוק"ל: "עייין מה שכתב בשו"ת שאלת יעב"ץ חלק ב' סימן ז', ובסימן ח'".

[שכתב על דברי המתיר ללכת בפאה נכרית "הכל הכל ורעות רוח", וכל מה שהרבה בחבילות ראיות אין בהם ממש, והם עזר כנגדו, ולא אאריך בכאן כי הדברים מבוארים למעיין, מה גם שמצאתי ראיתי (אחר שזכיתי עוד לסגל ספרים) שקדמני בזה גדול הדור, הובאו דבריו בספר באר שבע, אכן דבריי שכתבתי [לאסור] בילדותי, מספיקים ומאירים למסתכל בהם בעין יפה, וברורים כשמש בלי שום גמגום ופקפוק בעולם וכו', ובש"ג נסתבך בזה מאד [במה שהתיר], ולא זכה ברנינו הלזה, ולא יזכה בו לעולם!" עכל"ק].

"ועיין מה שכתב בספרו מור וקציעה". [סי' ע"ה, שכתב שם על המתיר ללכת עם פאה דברים חריפים, ובין הדברים "דדחי לגברא רבה [הוא רוצה לדחות אדם גדול כ"הבאר שבע" שאוסר ללכת עם פאה], בגילא דחיתתא, [עם דבר קטן וקל], שרא ליה מריה, דאזיל בתר איפכא, בלי שום ריח ראיא והוכחה כל עיקר!, ואינו אלא מראה מקום הוא לא לעזר ולא להועיל!, רק מקולו יגיד לו!, שבקיה לחסידותיה"!.]

"ודברי הרב הגדול מהרי"פ [מהר"י פדוואה, הכוונה למהר"י קציןלנבויגן שהביאם בבאר שבע בענין זה לאסור הפיאה באיסור גמור], יש בהם טעם כעיקר, לא דחויים, אבל שרירין וקיימין! וכמו שכיוונתי יפה לדעתו [לאסור], ומיניה לא נווע!, ולא נמה שמאל וימין!", עד כאן לשון המור וקציעה שם].

עד כאן מציין מרן החיד"א בספרו "מחזיק ברכה".

[ומה שכתב החיד"א בברכי יוסף סימן ש"ג: "עיין מה שכתב בשו"ת שאלת יעב"ץ סימן ט', דנראה דנעלם ממנו דברי שלטי הגבורים, ובאר שבע [שאסר], אין הכוונה שלכן אינו פוסק כהיעב"ץ, שהרי הוא כותב שלא היה להיעב"ץ גם את דברי הבאר שבע שאוסר לצאת עם פאה, באיסור חמור. אלא שהחיד"א כותב רק

את המציאות שלא היה להיעב"ץ ספרים קודמים, ולא ראה אפילו את דברי האוסר, שכותב את האיסור בחריפות נוראה.

ואכן מיד במחזיק ברכה בסימן ש"ג, אפשר לראות שמרן החיד"א זי"ע כותב שידעו את האמת, שהיעב"ץ דוחה את דברי המתיר, אפילו אחרי ששמע וראה את דבריו! שהרי כך כתב שם החיד"א על המתירים, "בספרי הקטן ברכי יוסף אות ב' כתבתי במה שהביא הרב אליהו רבה משם השלטי גבורים דמתיר לנשואה לגלות פאה נכרית שלה, דהרב שאלת יעב"ץ סימן ט' נעלם ממנו דברי הרב שלטי הגבורים והרב באר שבע [שאוסר]. ועתה בא לידי שו"ת שאלת יעב"ץ חלק ב', וראיתי בסימן ז' שהשיגוהו מדוע לא זכר השלטי גבורים, והוא השיב שלא היה בידו, והזכיר דברי הרב באר שבע שם [שאוסר], וחשב חכם אחד שם להליץ בעד השלטי הגבורים, והרב המחבר [היעב"ץ] דוחה דבריו שם, ובסימן ח' עיין שם בדבריו". עכל"ק של מרן החיד"א זי"ע, הרי לנו מפורש עד היכן מחזק מרן החיד"א זי"ע, את האיסור ללכת עם פאה ברשות הרבים, עד כדי כך שטורח להדגיש ולהבהיר לכולם, שידעו, שאפילו אחרי שהיעב"ץ ראה את דברי המתיר, בכל זאת דחה דבריו! ואם כן אנו רואים בבירור, שדעת מרן החיד"א זי"ע נוטה בפירוש לדעת היעב"ץ זי"ע, שדוחה את דברי השלטי גבורים, ואוסר את הפאה בכל התוקף, וכותב על מי שמתיר ללכת עם פאה, לשונות חריפים ביותר.

וגם ב"מחזיק ברכה" בסימן ע"ה, חוזר מרן החיד"א זי"ע, ומבהיר, שלא יחשבו כמו שהוא כתב בתחילה בברכי יוסף סימן ש"ג, שהיעב"ץ לא ראה את דברי המתיר, [ואת דברי הבאר שבע שאוסר], אלא - כותב מרן החיד"א זי"ע - שיעיינו במה שכתב היעב"ץ בחלק ב', ובמה שכתב בספרו מר וקציעה, ושם יראו בפירוש, שאפילו לאחר שראה את דברי המתיר, עם כל זה הוא אוסר באיסור גמור לצאת עם פאה, ואדרבה, הוא כותב שם, שאחרי שראה את דברי

המתיר, נתווסף לו עוד סיבות והוכחות לאסור את הפאה בכל חומר הדין. - כל זה מציין מרן החיד"א זי"ע ב"מחזיק ברכה" בסימן ש"ג ובסימן ע"ה, ומורה לעיין בדעת היעב"ץ זי"ע, כדי שניווכח ונראה שהוא אוסר את הפאה בחריפות נוראה].

כותב על הנשים שהולכות עם פאה ברחוב: "לא נאות לנשים
הנשואות מבני האמהות, שרה רבקה רחל ולאה, לעשות כן במקומנו!
כי אין זה מדרכי הצניעות!"

מרן הגאון רבי חיים חזקיהו מדיני זצוק"ל

בעל "שדי חמד"

"דאף דפשתה המספחת הזאת - גילוי פאות נשים - בנשי

האשכנזים שבמקומות אלו הי"ו,

לא ברצון חכמים ערשין כן!"

בספר שדי חמד (חלק ד' עמוד 296, ובדפוס החדש בחלק ו' עמוד 361) מערכת דלת, דת יהודית, בסוף אות ב', כותב בזה הלשון:

"הרב לחמי תודה בדף ד' ע"ב הביא דבריו הרב ברוך את אברהם נר"ו בפרשת בחקתי דף קכ"ו ע"ב, וז"ל וגם ראוי להודיע גודל המכשלה אשר זה כמה שנים שיצא הכרוז מפי אדוני אבי הגאון בצירוף שני בתי דינים בחרם על לבישת נשים פאה נכרית!... וענין חרם הוא שנכנס כח עונש החרם ברמ"ח אברים - חרם אותיות רמ"ח, - ואיך אפשר להפסיד הרמ"ח אברים משום גילוי השערות וכו' עכ"ל.

ומכלל הדברים אתה תשמע, דאף דפשתה המספחת הזאת (גילוי פאת נשים) בנשי האשכנזים, שבמקומות אלו הי"ו, לא ברצון חכמים עושין כן... והרב לחמי תודה מעיד בגודלו שהחרימו רבני דורו על זה, ועיין עוד לקמן באות שאחר זו, ומה יעשו בית דין שאין כחם יפה, והוא רחום יכפר!" עכל"ק.

נוסף על זה, באות ג' (ח"ז עמוד 297 - ובדפוס החדש ח"ו עמוד 361) מאריך השדי חמד בענין הפאה, ונצטט מעט מדבריו הקדושים שכתב בזה הלשון:

"הוכיח בראיות ברורות שאין להתיר הפאה נכרית לנשואות כן כתב הרב פחד יצחק... ומרן חיד"א בברכי יוסף אורח חיים סימן ש"ג אות ב'... והרב משא מלך שאין דעתו נוחה בנשים שמתקשטות במשי שחור, כל שכן שלדעתו אין היתר בפאה נכרית..."

"דבמקומותינו לא נשמע ולא נמצא מנהג כזה לילך הנשים בכיסוי
הפארוק (הפאה) כלל! ואם המצא ימצא אחת מעיר, פורצת גדר!
בטלה במיעוטה! וחלילה לנו למילף וללמוד! מקלקלתא!"

מרח הגאון רבינו חיים חזקיהו מדיני זצוק"ל

בעל "שדי חמד" כותב על הפאה:

"אין דעתי העניה נוחה בזה!"

"ומי יערוך לבו להתיר, נגד רבוותא דאסרין! כי ברכים היו!"

וכתב הרב בית אהרן דכיון שהדבר שנוי במחלוקת, מי יערב אל לבו להתיר, נגד רבוותא [=הגדולים] דאסרי!!! כי ברכים היו!.

אח"כ מביא השדי חמד מהתשובה מאהבה סי' מ"ו: "ומדוע נקל במקום שיש גדר, שגדרו חכמים בפריצות, וגילוי עריות, ודת יהודית...".

ומביא מתשובה מאהבה סימן מ"ח שכתב על הלובשות פאה, "כבר הוכיח הנביא בהיותם יושבים על אדמתם, יען כי גבהו בנות ציון ושפת ה' קדקד בנות ציון!... לא נאות לנשים הנשואות מבני האמהות, שרה רבקה רחל ולאה, לעשות כן במקומינו, כי אין זה מדרכי הצניעות, ולא בשביל נשים כאלו נגאלו אבותינו ממצרים, והן הנה בעוברינו להאריך גלותינו".

ומסיים השדי חמד וכותב על הפאה, "אין דעתי העניה נוחה בזה, ופשיטא דבמקומותינו שלא נתפשט המנהג הזה, כבר קבלנו דעות האוסרים, ואסור לפרוץ גדר, וכבר כתב הרב ברוך את אברהם הנזכר לעיל, דבמקומותינו לא נשמע ולא נמצא מנהג כזה לילך הנשים בכיסוי הפארוק [הפאה] כלל!, ואם המצא ימצא אחת מעיר פורצת גדר, בטלה במיעוטה!, וחלילה לנו למילף [=ללמוד] מקלקלתא [=מדבר מקולקל, שעושה אשה מקוללת], וכל בית ישראל נקיים!" עד כאן לשון השדי חמד זי"ע.

מורן הגאון רבי חיים חזקיהו מדיני זצוק"ל
 בעל "שדי חמד"
 "ולא בשביל נשים כאלו נגאלו אבותינו ממצרים!
 והן הנה בעוברינו להאריך גלותינו!"

הנאון הקדוש מרן ה"סבא קדישא" רבי שלמה אליעזר אלפנדר זצוקללה"ה

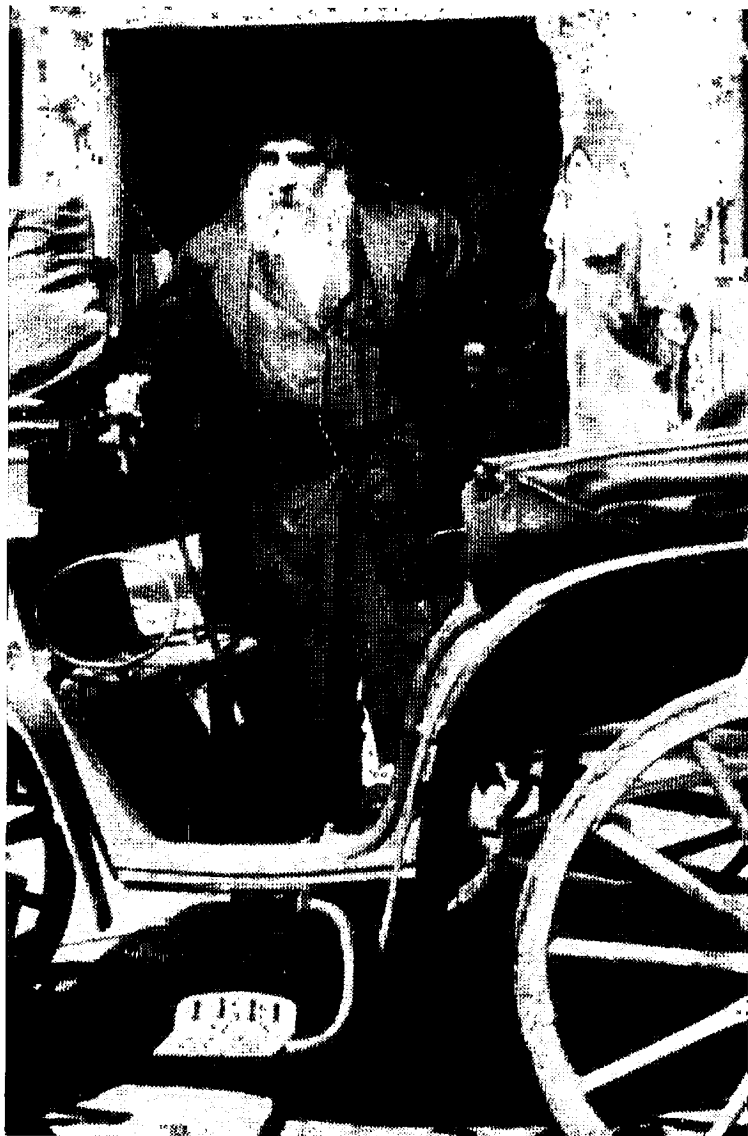
ידוע עוצם קדושתו ונוראותיו, בהיותו רב בקושטא, דמשק, וצפת, אשר ראו אצלו בחוש את ענין צדיק גזור והקב"ה מקיים, שכל היוצא מפיו כך נעשה משמים.

הגה"ק ר' יצחק אבולעפיא זי"ע בעל שו"ת פני יצחק, אמר עליו כי לימודו כאחד הראשונים, וגם כותב עליו (בשו"ת מפי אהרן דף קי"ג) בזה"ל "ומי יבא אחרי המלך שלמה!, וה' עמו! מלמד שהלכה כמותו!, אשרי יולדתו!, אין חקר לתבונתו!".

מרן הגה"ק ר' יוסף חיים זאנאנפלד זי"ע רבה של ירושלים עיה"ק היה מבאי ביתו הקבועים בהיותו דר בירושלים.

ונציין מעט מדברי הגה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע שכתב תוארים נוראים על הסבא קדישא זי"ע. לדוגמא, במכתב אחד כותב עליו: "חיות נפשינו, פאר דורנו, גאון הגאונים, קודש הקדשים, שר התורה, סבא קדישא, נהורא נפישא, לו דומיה תהלה".

ובמכתבו של הגה"ק ממונקאטש אליו ביום ד' נצבים תרפ"ט כותב, "אבקש ואתחנן להשיב על שאלתי כאשר ישאל איש בדבר האלקים במקדם האפשרי... באשר הנני הצעיר באלפי ישראל, משתוקק מאוד בכל לבבי ונפשי לראות פני קדשו... לבי בוער וחפץ לראות פני קדשו הי"ו ולדבר עמו.. ולא אוכל להתאפק עוד... על כן במטותא מיניה דמר להשיבני, ואם יסכים לביאתי לטובה, אז אי"ה אדלג על ההרים והספינות, ולא אחוש על כל, והנני בעה"י מאמין בברכתו הטהורה, ומובטחני בכוחו של אותו זקן שליט"א, אם יסכים כנזכר, כי אבא אצלו, לקבל פני זקן סבא קדישא הי"ו... נא להזכירנו ולהתפלל בעדינו בימים הנוראים והקדושים הבעל"ט, חיים אלעזר בן אסתר להצלחה". עד כאן לשון קדשו.

כ"ק מרן הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש זצוק"ל
 כותב על הסבא קדישא מהרש"א אלפנדרי זצוק"ל
 "רוח אפנו משיח ה'! אשר אמרנו בצלו נחיה!" "חד מקמאי!"
 "אותו ראיתי צדיק לפני בדור הזה!"
 "רבני גאון הנורא בקדושת ספר תורה!"
 "רוב גדלו וקדושתו לא יתואר בחרט עלי גליון אפילו על אלפים ניירות!"
 "עיר וקדיש נחית מן שמיא! שר התורה! חד בדרא בגאונותו בתורה!"

ובמכתב נוסף (ג' ויחי תר"ץ) כותב עליו, "אותו ראיתי צדיק לפני בדור הזה הי"ו, ומצלאין אנו על חיי דמר [-ומתפללים אנו על חיי כבודו] לאלקי השמים, ערב ובוקר וצהרים... הנה אחרי רוב ההשתוקקות שיש לי לראות פני מלכא הדרג"צ שליט"א... נכספה גם כלתה נפשי לראות ולהיראות לטובה ולברכה... רק כלתה נפשי לראות פניו המאירים לאיוש"ט". ובמכתב נוסף (י"ב ניסן תר"ץ) "כ"ק נשיא ישראל! נזר אריאל! האי סבא קדישא!". כל זה כתב עליו הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש זי"ע, בחיים חיותו.

וזה לשונו הקדוש של הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" מיום ב' ח' אלול תר"צ (חמש חרשים לאחר פטירת הסבא קדישא), "מרן גאון הגאונים!" "אשר נדכאה רוחי מיום נלקח השמימה!, רוח אפינו משיח ה' אשר אמרנו בצלו נחיה בגויים!".

וכותב שם שיקנו "מקום ששה קברים סביב קברו הקדוש, ושיציינו המקום ההוא בגדר ברזל, כמו שעשו לקבר הגה"ק בעל פרי חדש זי"ע וכהנה, וגם רבינו מהרש"א אלפנדרי זי"ע היה חד מן קמאי!, ולכבוד זה ראוי!".

וכה כתב ה"מנחת אלעזר" זי"ע על הערותיו של הסבא קדישא זי"ע על ספרו מנחת אלעזר חלק ד', "יראתי לפצות בדברים או אפילו בהרהורים, על דברי קדשו של רבינו גאון הנורא, בקדושת ספר תורה..., רוב גדלו וקדושתו לא יתואר בחרט עלי גליון, אפילו על אלפים ניירות!, השי"ת יזכנו עכ"פ לראות בהופעת אור חיבוריו הגדולים והנוראים!".

ובאגרת שכתב מרן ה"מנחת אלעזר" באייר תרצ"א, שנה לאחר פטירת הסבא קדישא, (אל הר"ר מרדכי בוקסבוים ז"ל) כתב, "האדם הגדול בענקים!, הסבא קדישא!, חד מן קמאי!, עיר וקדיש נחית מן שמיא, הגאון, אא"ק [איש אלקים קדוש], שר התורה!, מהרש"א אלפנדרי זי"ע... שריד מהשרידים אשר ה' קורא!, מדורות הקודמים!, וגם בדור הקודם היה כדאי להחשב בתכונתו חד בדרא! בנאונותו בתורה!... ושבחיו לא יכילו אלף ניירות! ומה גם בימינו אשר הגיעו ימי זקנתו לתחלת המאה השנייה, ולא כהתה עינו ולא נס ליחו, ולא מוחו, ולא ידיו וכחו, אשר כזאת לא ראינו ולא שמענו עד למעלה בזמן האמוראים והתנאים זי"ע!".

ונציין רק דוגמא אחת מעונשו הנורא של המזלזל בדברי הסבא קדישא זי"ע, מהספר הנפלא "חיות אש" (שבסוף הספר "מסעות ירושלים" מונקאטש) "פעם אחת חלה הרב יצחק אבולעפייא בעל פני יצחק זי"ע במחלה כבדה מאד, לא היה יכול לזוז, ולא לדבר, והרופאים אמרו נואש לחייו. בא הסבא קדישא זי"ע לבקרו, ואמר לו בזה הלשון, "חכם יצחק, הנני מבטיחו שיקום מחולי זה, אבל שיאמין בכח הבטחתי, ובאותו כח יקום ויתחזק ויהיה בריא", ואמר הפני יצחק "אמן". אחרי ימים ספורים קם הפני יצחק מחליו, והתהלך בחוץ.

פתאום נשמע קול בעיר, שאחד ממקורביו של הרב "פני יצחק" נפל למשכב, ואחר ימים אחדים נפטר רח"ל, ההוא היה גר בשכנותו של הסבא קדישא, ולכן הלך הסבא קדישא ללוותו, וגם הפני יצחק הלך עמו, אז סיפר הפני יצחק להסבא קדישא, "יידע כבודו כי בעת שבא אלי לבקרני בעת מחלתי, ביציאת כבודו מביתי, התחיל ההוא (הנפטר) לשחק, ואמר אלי, כיצד אפשר שזה יקום ממחלה אנושה, ועכשיו שאני קמתי - מברכת הרב - זה נפל והלך לעולמו רח"ל". אמר לו הסבא קדישא, "אל תספר עוד לשום איש מזה!".

וכעת ניגש בחרדת קודש, בחיל וברעדה, אל דבריו הקדושים, שכתב הסבא קדישא זי"ע, בעצם כתב יד קדשו.

וזה לשון קדשו בתשובתו הארוכה בשו"ת "הסבא קדישא" חלק ב' תשובה א'. (העתקנו רק קטעים מעטים מתשובתו הארוכה, שמאריך בה בחומר איסור היציאה לרחוב עם פאה, בהוכחות רבות מש"ס וראשונים):

"הנני בא להודיע צערי!"

"הנני בא להודיע צערי, כי קודם בואי לשרת בקדש פה העירה דמשק יע"א, חקרתי על איזה דברים אם הם מתוקנים, ומכללם בענין גלוי השער, ואמרו לי שלא יש שום מכשול בזה, ואחרי בואי פה העירה ותרגז בטני, מאיזה מנהגים הרעים, וגם בפרט הלז, דיש כמה

"הנני להודיע צערי!"

מֶרֶן הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ הַ"סְבֵּא קְדִישָׁא"
רַבִּי שְׁלֹמֹה אֱלִיעֶזֶר אֶלְפִנְדֵּרִי זְצוּק"ל
"מִפְּנֵי פֶחַד ה' וְהִדְר גָּאוֹנוֹ, דִּבְרַתִּי עַל לֵב כְּמֹה מִירָאִי ה' וְתוֹפְשֵׁי
הַתּוֹרָה, לֹאֹמֵר לָהֶם: דְּבַפָּאָה נִכְרִית אֵין לְהַתִּיר!
וְכֵן הִיָּה שְׁקִבְלוּ עֲלֵיהֶן, וְהוֹצֵאתִי כְרוֹז בְּכָל הָעִיר!
וְכֵךְ עָשׂוּ כָל הַנְּשִׁים!"

וכמה נשים נשואות דהולכות בחצריהן דשכיחי בהם רבים, וגם מחצר לחצר דרך רשות הרבים בגילוי שער, ואף גם זאת דגם נשי יראי ה' ולומדים, יוצאות כך על ידי שמכסין שערן בפאה נכרית, ולפי דעתי הוא, שעל הרוב, גם אותן הנשים שהם בגילוי שער שלהן, הוא מסיבה שגם שאר כל הנשים אינן מניחים סודר על ראשיהן, כי אם בפאה נכרית...

"מפני פחד ה' והדר גאונו"!!!

דברתי על לב כמה מיראי ה'!

ולכן מפני פחד ה' והדר גאונו, דברתי על לב כמה מיראי ה' ותופשי התורה, לומר להם דבפאה נכרית אין להתיר...

כל הנשים ביסו ראשם בסודר

מלבד אשת רב אחד שנשארה עם הפאה!

וכן היה שקבלו עליהן, וכן עשיתי והוצאתי כרוז בכל העיר שכל הנשים חייבות ליתן סודר ויהיו כל שערות ראשן מכוסות, וכך עשו כל הנשים, שכיסו שערות ראשן בסודר, ולא היתה שום אשה בלא כיסוי, זולת אשה אחת שהיא אשתו של הרב... יצ"ו, שהיא לבדה נשארה בפאה נכרית, ולא יכולתי לדבר עמו על זה, לסיבות הכמוסות אצלי.

אחרי זמן חזרו הנשים לקלקולם

והכל בגלל רבנית אחת שנשארה עם פאה!

אכן אחר זמן התחילו לקלקל מעט מעט עד שחזרו לקלקולם, מהן בפאה נכרית, ומהן בגילוי שערן, וצעקתי עליהם, וכל אחד משיב בדברים שאין בהם ממש, מי שנשותיהם בגילוי שערן, אומרים מכיון שאחרים ותופשי התורה חזרו לקלקולם [ולכשו פאה נכרית], ולא שמעו לקול מורים, גם הם לא יעלה בידם על נשותיהם.

מרן המקובל האלוקי "השד"ה" רבי שאול הכהן דווּיק זצוק"ל
מגדולי חכמי ארם צובא

אשר מרן ה"סבא קדישא" זצוק"ל כותב בספרו:
"בסוף ימיו של הרב מאריה דאתריה הדין שקדמני, באה אשה
אחת מארם צובא, וגילתה את ראשה בפאה נכרית, והרב הנ"ל
הרעיש את העולם בהרמות ואלות!, וביקש להעניש אותה,
וברחה מהעיר!"

ואחרים מאנשי העיר, הם אומרים גם כן, דאם היה גזרה שוה על כל נשי העיר לשים סודר ולכסות שערן, יקבלו בסבר פנים יפות, אבל אם יהיה שישארו אחרות בלא כיסוי, לא ישמעו להם נשותיהם ולא יקבלו מהם, וסוף דבר אמרו שהיתר זה יצא מהרב... יצ"ו, ולכן אין עליהם עונש, והקולר תלוי בצוארו.

ואנה אפנה לעזרה!

ואף על פי שאין בדבריהם ממש ואין בפייהם נכונה, אמרתי בלבי אחרי שכבר צעקתי ככרוכיא, והזמן בוגד, ומהרסייך ומחריבייך וגו', ואנה אפנה לעזרה!...

דיברתי במתק שפתיים עם הרב על מה עשה ככה לנהוג היתר באשתו!

ושוב בהמשך הזמן דברתי במתק שפתיים עם הרב... יצ"ו, דעל מה ולמה עשה ככה לנהוג היתר באשתו, והתיר גם כן לאחרים, דבר שכל הבאים... לא קבלו עליהם היתר זה, ונהגו בו איסור מכמה דורות, וגם אבותינו ואבות אבותינו, עם שידעו סברת הרב המתיר, לא היה מי שמלאו לבו לנהוג היתר.

"הרעיש את העולם בחרמות ואלות!"

וכבר ידוע דאפי' דברים המותרים, ואחרים נהגו בהם איסור, אי אתה רשאי להתירן... וכל שכן וקל וחומר בכגון דא, שכמה וכמה רבים מהפוסקים דחו סברת הרב המתיר, והעלו לאסור, וגם ששמענו מפי מגידי אמת, שבסוף ימיו של הרב מאריה דאתרא הדין שקדמני, באה אשה אחת מארם צובה וגלתה את ראשה בפאה נכרית, והרב הנ"ל הרעיש את העולם בחרמות ואלות, ובקש להעניש אותה וברחה מהעיר...

הגה"צ המקובל רבי אשר זעליג מרגליות זצוק"ל
תלמידו ונאמן ביתו של מרן ה"סבא קדישא" זצוק"ל
ומקושר אליו ואל דברי תורתו כל ימיו בכל לבו ונפשו

"מוכרח אני לבוא בדברים שבכתב, כאשר יורני מן השמים!"
"ובעיני יפלא, איך עלה בדעתו ללמוד היתר אף לצאת לרשות הרבים...
להראות עצמה בעלת שער לכל העולם, שיראו אותה כן ברשות הרבים
בעלת שער, ויבואו לידי הרהור ומכשול"?!
[שו"ת ה"סבא קדישא" סימן א']

ולכן בקשתי ממנו, למען כבוד ה' ותורתו הקדושה, שיצוה לאשתו הזקנה שתכסה ראשה בסודר, ואז לא יהיה עליו פתחון פה, ואם יעשה כן, אני בטוח לתקן ויעלה בידי בעזרת ה', ששום אשה לא תגלה, וכמו שעשיתי כן מקודם.

הרב שאשתו הלכה עם פאה השיב
שהוא לא הורה היתר! ולא למד ענין זה כלל!

ויהי כמשיב, שהוא לא הורה היתר, ושקר ענו בו, וגם הוא לא למד בענין זה כלל עד עתה, רק שאלו הנוהגים היתר [בפאה נכרית], מאליהם עשו, ותולים בו.

ובקשתי ממנו שהן לו יהא כדבריו, דעל כל פנים יגזור אומר על אשתו שתתן סודר על ראשה, ולא תמשיך שום נזק, כי אם כבוד ה', וקיום תורתנו הקדושה...

ואמר שאמתין עוד, עד שילמד בענין זה, ואחרי שכבר הרבתי לו בדברים נכונים, ולהודיע דכמה מהפוסקים סבירא להו שאינו מותר, יען דהיתה תשובתו כן, [שרוצה ללמוד ענין זה], הייתי כמחריש, אולי על ידי כך יתוקן הדבר בכבוד... ואני ממתין עד עת בא דברו, ואתווכח עמו בדבר הלכה.

צריכים לסייע על דבר כבוד שמו!!

והגם דחם לבי בקרבי, ומה אענה ומה אומר, על אודות הזמן שהגיע לידי מדה זאת, שהאנשים אשר הם צריכים לסייע על דבר כבוד יתברך שמו, המה בשלו ונפלו!, ואין איש שם על לב!, ואפילו מי שתופס ספר, יתלה עצמו באיזה סברא דחוויה מהפוסקים, להורות היתר לעצמו ולאחרים!, ומקלו יגיד לו, גם בוש לא יבושו!...

גודל כאבו הגדול של מרן ה"סבא קדישא" זצוק"ל, עד היכן נגע לנפשו שלא ילכו נשות ישראל עם פאה, אפשר לראות במה שהעיד על עצמו בספרו הקדוש:
 "צעקתי ככרוכיא!" "ואנא אפנה לעזרה!" "חם לבי בקרבי! ומה אענה ומה אומר, שהאנשים אשר הם צריכים לסייע על דבר כבוד יתברך שמו, המה כשלו ונפלו!"

"ואין איש שם על לבי ואפילו מי שתופס ספר, יתלה עצמו באיזה סברא דחוויה! להורות היתר לעצמו ולאחרים! ומקלו יגיד לו! גם בוש לא יבושר!"

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל

דורש בבכיות ותחנונים, ומעורר את לב ישראל לעשות רצון אביהם שבשמים
 בצד ימין עומד הגה"ח רבי שלמה אליעזר מרגליות זצ"ל אשר נקרא
 שמו על שם מרן ה"סבא קדישא" זצוק"ל, וזכה להוציא לאור עולם את שו"ת הסבא
 קדישא, עם התשובה הנוראה הזו בחומר עון ההליכה עם פאה ברשות הרבים

הרב שאשתו הלכה עם פאה נכרית
הסתיר מה שכתב ללמד זכות מפני שידע שאשיב על
כל מה שכתב!

אמנם הן עתה לא יכולתי להתאפק, שראיתי למעלת הרב... הנ"ל,
שבספרו אשר הדפיס עתה חדש ממש, ראה ביותר ללמד זכות על
כל הנשים היוצאות בפאה נכרית, בדברים שאין להם שחר, והסתיר
הדבר הזה ממני, ולא גילה לי מקודם ההדפסה, מפני שכבר ידע
שאשיב על כל מה שכתב.

הרב שאשתו הלכה עם פאה נכרית
הלך רק לרבנים שנשותיהם הולכים עם פאה שהם
יסיימו עמו!

וגם לא שאל את פי חכמי ורבני העיירות הגדולות שנוהגים בו
איסור, רק עשה בחכמה לשאול הסכמה מאת חכמי ורבני ארם צובא,
מפני שידע שהמכשלה הזאת תחת ידם, ועל כן צריך שיסיימו עמו.

מוכרח אני לכתוב "אשר יורני מן השמים"!!!
ולכן מוכרח אני עתה לבוא בדברים שבכתב, לפני כל יודעי דת
ודין, להשיב על כל דבריו כאשר יורני מן השמים בס"ד...

בזמן הראשונים לא היה אף אחת שהלכה עם פאה
ברחוב!

נראה לי כי מה שלא דברו הראשונים ז"ל בביטול סברא זו, הוא
מפני שלא היה בזמנם מי שיאמר כן, וגם לא היה מי שנהג כן, וכמו
שנראה מדברי השלטי גבורים עצמו, דבזמנו התחילו לעשות כן, והוא
דוקא שחשב למצוא להן סמך, ולא היה מי שקדמו בהיתר זה
מהראשונים ז"ל.

"דבאמת אסור הפאה כמו שערה שלה!"
 "דבפאה נכרית איבא איסורא כמו שערה ממוש!"

הגאון רבי אהרן פישר זצ"ל

ממקורביו ואנשי ביתו של ה"סבא קדישא" זצוק"ל
 אשר להם בכל כחו נגד ההליכה עם פאה ברשות הרבים
 וכפי שמספר על עצמו בספרו שו"ת ה"סבא קדישא" סימן א:
 "דברתי במתק שפתיים... בקשתי ממנו, למען כבוד ה' וכבוד תורתו הקדושה,
 שיצוה לאשתו הזקנה שתכסה ראשה בסודר - ולא בפאה! ואז לא יהיה עליו
 פתחון פה!"

[נראים בניו הרבנים, הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל,
 ויבלחמ"א הגאון רבי מאיר צבי פישר שליט"א]

וכבר ידוע דדברי השלטי הגבורים שהיה בזמן מרן [הבית יוסף]
או מקודם בסמוך לו, לא נתפשטו בזמן מרן, וכדכתב הרב שיירי
כנה"ג באו"ח סי' קפ"ח..

[כאן מאריך הסבא קדישא בראיות רבות וחותכות, שכל מקום
שמוזכר פאה נכרית בש"ס, מדובר שברשות הרבים היתה מכוסה
לגמרי תחת השבכה, ולא ראו אותה כלל. עיין שם שמוכיח פעמים
רבות ש"ודאי נראה דהפאה היא תחת השבכה"].

"בוודאי נקטינן לאסור!"

וזכרני דבימי חורפי בהיותי בארץ מולדתי, היה אחד חושב
עצמו כמי שתופס ספר, ואמר שמצא מציאה סברת השלטי הגבורים
דמתיר בפאה נכרית, ומחכו [צחקו] עליה כל הרבנים שבאותו זמן,
לפי שכבר היתה סברא זו ידועה לכל, אלא "שנדחה" קרו לה אצל
חכמי ורבני הזמן דמכמה שנים.

אשר על פי האמור הדבר ברור: דמאתר דכמה וכמה מהפוסקים
נדחה" קרו לה לסברת המתיר, דבודאי דנקטינן לאסור!!!.

ועוד נראה לעניות דעתי, דמתוך דברי הש"ס, וגדולי הראשונים,
מוכח בהדיא כדברי הרב [האוסר] הנ"ל, דכתב דבהיה דמס' שבת,
דכפאה שתחת השבכה מיירי...

היתכן להיראות כבעלת שער ברשות הרבים?!

ובעיני יפלא, איך עלה בדעתו ללמוד היתר אף לצאת לרשות
הרבים, דהא ודאי מי שעושה כך שתראה עצמה בעלת שער, הוא
בתוך הבית, או בחצר לבעלה, או לקרובותיה שהם בבית או בחצר,
ולא להראות עצמה בעלת שער לכל העולם, שיראו אותה כן ברשות
הרבים בעלת שער, ויבואו לידי הרהור ומכשול, ואתמהה איך חשב

לדחות בכך כדי להוציא על ידי זה דין מחודש כזה, שלא נמצא בשום פוסק קדמון להתיר...

דבאמת אסור הפאה כמו שערה שלה!... דבפאה נכרית איכא איסורא כמו שערה ממש!... שיש איסור פריעת ראש בפאה נכרית!.

הוא עון פלילי!

ראש הגורמים להביא הרהורים רעים!

גם אשו"ר ראיתי להרב מורינז רבי אברהם פלאג'י בספר ברוך את אברהם, פרשת בחוקתי (דף קכ"ו ע"ב) דכתב וז"ל: והנה כל ראש לחלי להביא לידי הרהורים רעים היינו ענין פאה נכרית, תהלה לה' יתברך בגבולינו לא נמצא ולא ימצא כזאת בישראל, ויתמרמר האדם ויבכה האיש אשר נגע יראת אלקים בלבו, מראות ברע אשר על האדם, דפשתה המספחת בערי אדום להיות יוצאות הנשים בפאה נכרית, כי הוא עון פלילי, ודבר זה הוא גורם רעה לעשות להרבות זמה בעולם.

נכנס כח עונש החרם ברמ"ח אברים!

וכבר בא הרב לחמי תודה להוכיח בשבט פיו על הדבר ההוא, דרשו מעל ספרו (בדף ד' סוף ע"ב) דכתב וזה לשונו, וגם עוד ראוי להוכיח ולהודיע גודל המכשלה, אשר זה כמה שנים שיצא הכרוז מפי כבוד אדוני אבי מורינז ורבנו הגאון [בעל ההפלאה] בצירוף שני בתי דינים יצ"ו בחרם על לבישת נשים בפאה נכרית...

והנה ענין החרם שנכנס כח העונש החר"ם חם ושלום ברמ"ח אברים, והיאך שייך להפסיד רמ"ח אברים בשביל גלוי שערות [של הפאה הנ"ל]... עכ"ל.

מביא בספרו על בעל ההפלאה זי"ע
 "שיצא בחרם על לבישת נשים בפאה נכרית!"
 "והנה ענין החרם, שנכנס כח עונש החרם חס ושלום ברמ"ח אברים!
 והואך שייך להפסיד רמ"ח אברים בשביל זה?"

מרח הגאון הקדוש רבי אברהם פלאג'י זצוק"ל
 כותב בספרו הקדוש "בודק את אברהם":
 "כל ראש לחלי להביא לידי הרהורים רעים, היינו ענין פאה נכרית!"
 "זיתמרמר האדם ויבכה האיש אשר נגע יראת אלוקים בלבו!"
 "כי הוא עון פלילי!"
 "ודבר זה הוא גורם רעה לעשות להרבות זמה בעולם!"

בוודאי חל החרם מן הדין

ולכן שפיר עשו [טוב עשו], מה שהחרימו הגאון מר אביו והגאון מר בריה בלחמי תודה, דשפיר [בוודאי] חל החרם מן הדין, ויבוא עוד בזה בתוך דברינו להלן בס"ד, ונמצא דמלבד חומר האיסור שבו, איכא עוד איסור מוסיף מחמת החרם הנ"ל...

וגדולה מזאת הרואה יראה להרב "משא מלך" בתורת המנהגות, והביא דבריו הרב "כנסת הגדולה" (סי' כ"א) הגה"ט (אות ז') כתב, וז"ל ויש מקצת נשים, שלוקחים משי שחור, ומשימים בפחדתם [במצח שלהם], כדי להתייפות, ואפילו בזה רע עלי המעשה עכ"ל.

עד כאן מעט מן המעט מדבריו הבוערים כלפידים, בשו"ת הסבא קדישא חלק ב' תשובה א'.

הגה"צ המקובל רבי אשר זעליג מרגליות זצוק"ל
תלמידו ונאמן ביתו של ה"סבא קדישא" זצוק"ל

אשר כותב בספרו שו"ת ה"סבא קדישא":
"דמלבד חומר האיסור שבו, איכא עוד איסור נוסף מהמת החרם!"
"ויש מקצת נשים, שלוקחים משי שחור ו-על המצחן ואפילו בזה רע
עלי המעשה!"

הגה"ק רבי יצחק אבואלעפיא זי"ע מדמשק

בשו"ת פני יצחק חלק שישי סימן ו'

לפני שנצטט את לשון ה"פני יצחק" בתשובתו הארוכה, נקדים לתאר איך היה מנהג נשות דמשק בזמנו, [כפי שמפורש בין דבריו בתשובתו זו], למען יקל להבין את דבריו.

בזמנו היו שלשה סוגי כיסויים:

א', בחצרות - כל השנים עד שנת תרט"ו בערך, הלכו כל הנשים עם "מטפחת" שכיסתה את כל הראש, "משום דבזוה"ק החמיר מאד בגילוי שער עצמן אפילו כל דהוא".

ב', משנת תרט"ו ואילך היו כאלה שהתחילו ללכת רק בחצר עם "פאה נכרית", ולא הלכו בחצר עם מטפחת, כי אחזו שחומרת הזהר הקדוש בחצר ובבית, נאמרה רק לגבי שיער.

ג', אבל ברחוב - כל הנשים הלכו עם "רדיד גדול"!, שבו היו "מתכסים מכף רגל ועד קדקדן", והנשים הצנועות היו מוסיפות לכסות עם הרדיד אפילו את פניהם כאשר היו יוצאות לרחוב. וה"רדיד הגדול" שנועד ליציאה לרחוב, היו מתעטפים בו לגמרי, בין הנשים שמתחת לרדיד הלכו עם מטפחת, כיון שכשהיו שוהות בחצר, היו מסירות את הרדיד הגדול ונשארות עם "מטפחת", ובין אלו שמתחת לרדיד הלכו עם פאה, כי כאשר הם היו שוהות בחצר, היו מסירות את הרדיד ונשארות עם הפאה כל זמן שהותם בחצר.

וכעת ניגש לעצם לשון תשובת ה"פני יצחק", וזה לשונו:

הוא היפך הדין ממש!

"נתתי לבי למען דעת איך ינהגו פה עירנו יע"א כל הני נשי
דידן ללבוש פאה נכרית, הנקראת פירוק"א, לכסות שער ראשן בפאה
נכרית ולצאת בהם לחצר שלהם, ומחצר לחצר אחרת דרך רשות
הרבים, בלי כיסוי "מטפחת" על ראשיהן כלל, [נהיינו בחצרותיהן
לבשו פאה לכסות שערן בלי מטפחת כלל, וגם כשיצאו דרך הרחוב
לחצר אחרת, נשארו בפאה בלי "מטפחת", אבל לא שהיתה הפאה
מגולה, אלא התכסו מכף רגלן ועד קדקדקן "ברדיד גדול" הנקרא
צעף. וכאן דקדק בלשונו ולא כתב בלי "רדיד", רק בלי כיסוי
"מטפחת", דהיינו שבחצרותיהן ובחצרות חברותיהן כשפשטו את
צעפן, נשארו בפאה נכרית מגולה בלי "מטפחת", כי כשהם הלכו
ברחוב, הם כיסו את הפאה רק עם "רדיד". כמובא מפורש להלן].
דלכאורה נראה שהוא היפך הדין ממש!!!...

סבורין הן ובעליהן שאין איסור כלל

הגם שהוא ז"ל [הש"ג] ס"ל הכי, מכל מקום רבים לוחמים עליו!
ודחו ראיותיו בב' ידיהם קודש!, כמו שיראה הרואה, [כאן מאריך
בציטוט רשימה ארוכה של הפוסקים האוסרים, שחלקו על המתיר],
הקיפוהו בחבילות קושיות והויות, עד שעשאוהו כמועה ח"ו. הקשו
עליו ודחו דבריו לגמרי באופן שכל הפוסקים הנזכרים "נדחה" קרו
להוראת השלה"ג ז"ל הנ"ל, ואיך נהגו נשי עירנו כוותיה, מאחר
שחלקו עליו, ולא נמצא תנא דמסייע ליה כלל!, וכיון דהוי מילתא
דאיסורא אין לנו לסמוך עליו להתיר. נוראה בסיום התשובה, שהוא
מבאר שגם השלטי גבורים לא התיר לצאת לרחוב עם פאה, רק
לחצר. ולפי זה הוא לא טעה בהיתרו מעולם, כי אף פעם לא התיר
לצאת עם הפאה לרשות הרבים].

צריך לבטל מנהגם ולמונעם לגמרי!!!

והא ודאי דלא נהגו כן להתיר פאה נכרית, אלא משום דסבורים
הן ובעליהן, דליכא [=שאינן] איסור כלל, ואם כן אין זה אלא מנהג
בטעות וראוי לבטל מנהגם ולמונעם לגמרי.

כמו שכתבו הפוסקים ז"ל דכל מנהג שנהגו בחושכם דליכא
איסור, וסבורים הם דהוא היתר גמור, הוה ליה מנהג בטעות, וצריך
לבטלו מכל וכל כידוע.

מנהג שיש בו עבירה יש לשנות!

אפילו הנהיגו גדולים את המנהג!

הגם דמנהג דנידון דידן הוא קדמון מזה שנים רבות יותר
מארכעם שנה, והיו כמה רבנים מארי דאתרין ז"ל, והיו רואים שכן
נהגו, ולא מיחו בידן כלל, וליכא למימר שגם המה בחכמתם טעו
וכסבורין היו דהוא מותר גמור ולזה שתקו ולא מיחו, דחלילה לן
לתלות בוקי סריקי בהו שטעו בדין ח"ו, וא"כ לא הוי מנהג בטעות
כלל, מכל מקום כבר כתב הרא"ש ז"ל בתשובות כלל נ"ה סע"ד,
דמנהג שיש בו עבירה יש לשנות המנהג, אפילו הנהיגו גדולים את
המנהג, דאין בית דין מתנין לעקור דבר מן התורה וכו' עכ"ל.

אפילו היה על פי גדולים שבעולם!

וכן כתב הרדב"ז ז"ל בישנות סי' ע"ג וצ"ד, משם הרא"ה
והריטב"א ז"ל, דבמנהג להקל אין חוששין לו [כלומר אין מתייחסים
אליו] לעולם, ואפילו היה על פי גדולים שבעולם, כל שנראה שיש
בו צד איסור, וכו', ואם הטעות מוכרע, אין חכמה ואין תבונה ואין
עצה לנגד ה' וכו' עכ"ל.

וכן כתב הרשב"א בחידושיו לראש השנה דף ט"ו, אהא
דאמרינן התם במקום איסורא כי נהגו מי שבקינן להו, דאפילו

נהגו בזה וסומכין להם על חכם, אין שומעין להם, שכבר נתבטלו דברי אותו חכם, מפני שרבו חביריו עליו הרי הם כמי שאינו עכ"ל וכו'.

ודאי ריש לבטל המנהג בבח גדול וביד חזקה!!!

והרב זרע אמת ז"ל בח"ג סי' מ"א, הביא דברי הרב מהרח"ף ז"ל בחקקי לב ח"א יו"ד סי' ט"ל, הכריח דמנהג של איסור, אפילו הונהג על פי מארי דאתרא, מבטלין אותו, ואפילו יהיה איזה רב ומורה הוראות שהתיר להם, ועפ"י דיבורו נהגו היתר, יש לבטל המנהג עפ"י הדין וכו'.

ואם בן כל שכן כשנהגו היתר בדבר האסור וכו', דודאי ריש לבטל המנהג בבח גדול וביד חזקה, וזו אין צריך לומר, והאריכות בזה ללא צורך עכ"ל...

כל הלובשים פאה אינם יוצאין בהם לרשות הרבים!

אמנם אנכי הרואה, דבכהאי גוונא דנידון דידן, שכל הלובשים פאה נכרית, אינם יוצאין בהם לרשות הרבים, בשווקים וברחובות, בגילוי ראשן בלי כיסוי על הפאה נכרית כלל, כי אם דוקא כשהן בביתם ובחצר שלהן, או בחצרות של חברותיהן שאין הרבים בוקעין בהם כלל, וכשהן הולכים מחצר לחצר אחרת דרך רשות הרבים, או לשווקים, הם מתכסים מכף רגלן ועד קדקדן ועד בכלל ברדיד גדול - הנקרא צעיף - ואינן פושטין אותו... ולא נראה מהן בחוש הראות רק פניהן לבד, ויש מהן הרבה נשים צנועות יותר שמכסין גם פניהם במסוה, וגם כשהולכין מחצרן לחצר חברותיהן אינן פושטין צעיפן בדרך כלל, עד שיכנסו לחצר ההוא כידוע.

והיה נראה לי לומר דגם הרב שלטי הגבורים גופיה לא התיר להן אלא מחצר לחצר שאין רבים בוקעין בו, ובדרך רשות הרבים

תשמוח _____ הכתר והכבוד לַחַי עוֹלָמִים

או בשוק הן מכוסות בצעיף!!!, כנו"ל, ומה שכתב בסוף דבריו, אלא פשיטא שהולכות בשערות מגולות על כרחך לא שהולכות בהם לרשות הרבים ולשוק, אלא דוקא בחצר שלהן ומחצר לחצר ובדרך הם מכוסות בצעיף!. עד כאן לשונו.

הקדוש האלקי "הבבא סאלי" זי"ע

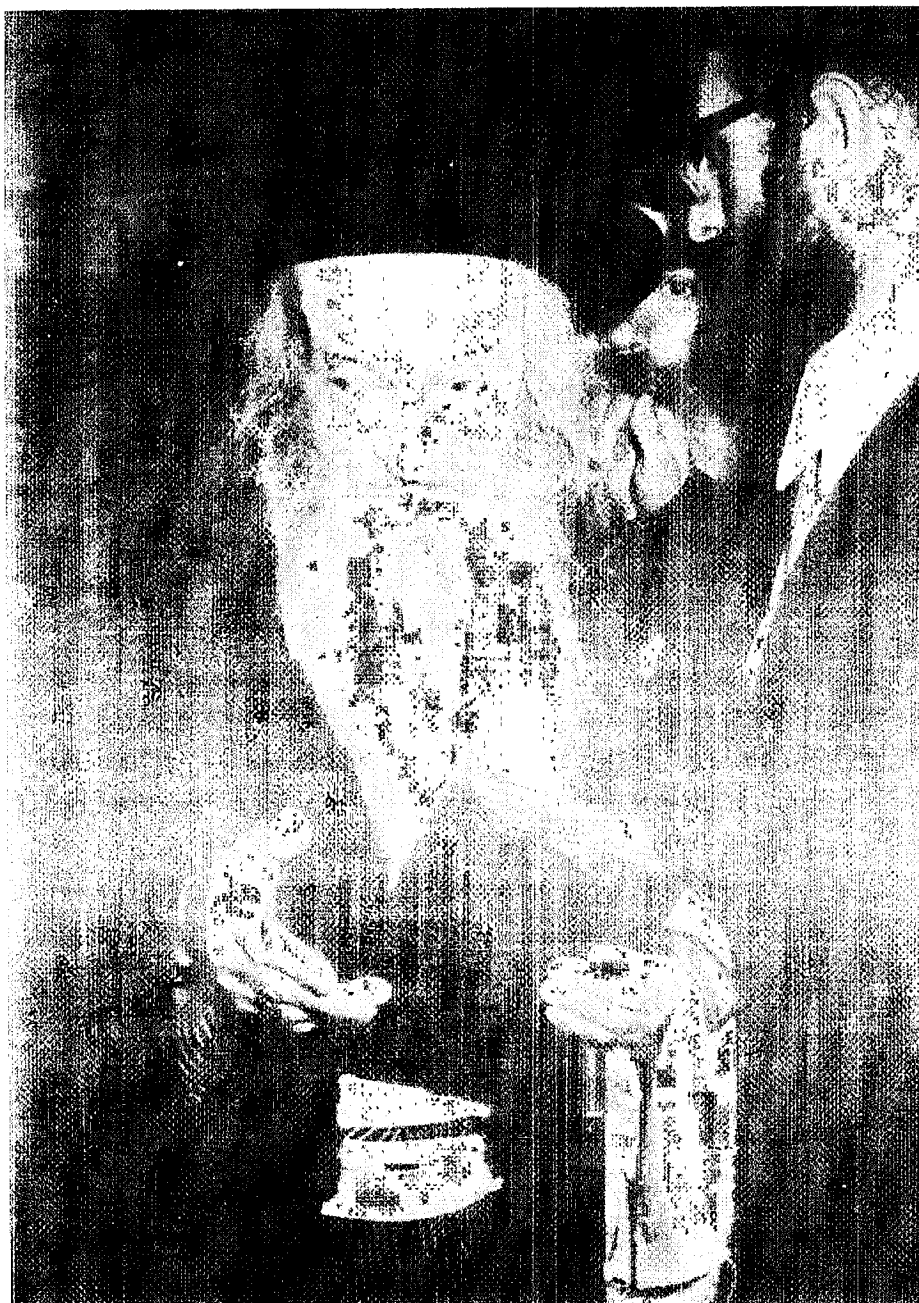
טרם ניגש אל דיבוריו הקדושים והטהורים של מרן ה"בבא סאלי" זי"ע, ננסה לכתוב שורות קצרות ממה שהעידו גדולי הדור זי"ע עליו, שמהם נראה מעט מן המעט מעוצם קדושתו וגדולתו הנשגבה.

הגאון האדיר ר' פנחס עפשטיין זי"ע ראב"ד ירושלים, היה נוכח כשחתן הבבא סאלי הביא שק חיטים לטחינה במטחנת יד שבהשגחת העדה החרדית, ומשגיח הכשרות סירב לטוחנם, באומרו: הבה לנו אישור שהחיטים שמורים כדת, אבל ברגע ששמע הראב"ד שהמדובר בחתנו של "בבא סאלי", מיד הורה לקבל את החיטים, וכאשר אחד המשגיחים ניסה בכל זאת להניא את הראב"ד, שלא יתן את האישור, אמר לו הראב"ד, אתה יודע במי המדובר?, מדובר ברב גדול שבא לארץ לפני כשלושים וחמש שנים (בשנת תרצ"ג בהיותו אברך בן ארבעים ושלוש בלבד!) ובאותו הזמן כל גדולי ירושלים חרדו לקראתו!!!.

כאשר בא לבקר אצל מרן החזון איש זי"ע, טרם כניסתו ביקש החזון איש שיביאו לו את משקפיו כי רצונו לראות זיו פני קדשו בבירור!, וכשנכנס הבבא סאלי זי"ע קם מרן החזון איש זי"ע מלא קומתו, והעניק לו את ספרו על שביעית, וסירב בכל תוקף לקבל תמורה כל שהיא מידי הבבא סאלי.

כאשר היה בשנת תש"י אצל כ"ק אדמו"ר הקוה"ט מרן מהר"א מבעלזא זי"ע וביקש ממנו ברכה, ביקש ממנו מהר"א זי"ע שהוא יברכו תחילה!.

כמו"כ ידועים קשריו הנפלאים עם כ"ק אדמו"ר הקוה"ט מהרמ"מ מלעלוב זי"ע, שהעיד האדמו"ר על עצמו, שבהיות הבבא סאלי בירושלים

כ"ק מרן אדמו"ר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זצוק"ל
 קיבל את פני ה"בבא סאלי" זי"ע באומרה:
 "לא סרה דמות כבודו מעיני, וכל מהשבותי היו על כבוד תורתו!"

בשנת תש"י, היה עוקב האדמו"ר מלעלוב זי"ע אחריו, והיתה "עבודתו עצומה"!.

ועד כדי כך היה הקשר בין שני קדושי עליון אלה, אפשר ללמוד ממה שהתרחש ביום ראשון י"ג סיון תשמ"ג, באופן פתאומי השתוקק הבבא סאלי לנסוע למירון, בהגיעו למירון לאחר השתטחותו על ציון הרשב"י, אמרו לו שהאדמו"ר מלעלוב נמצא במקום, מיד נכנס אל חדרו וערכו סעודה בשמחה גדולה, בין הדברים אמר לו אדמו"ר מלעלוב זי"ע, "ידע כת"ר נאמנה, כי מרגע בואי לציון הקדוש, לא סרה דמות כבודו מעיני!, ודברתי עליו על מעלתו הגדולה!, וכל מחשבותי היו על כת"ר!", זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

האם חושבים לרמות את הקדוש ברוך הוא כאילו זה ביסוי ראש?!

אדמו"ר הבבא סאלי הקפיד מאוד על הנשים הנשואות שיכסו ראשן כדרך אמותינו הקדושות במטפחת ולא בפאה נכרית, ויכסו את כל שער ראשן, שלא תראה אפילו שערה אחת.

ומעשה שהיה, שאחת מנכדותיו החלה ללבוש פאה נכרית, רבנו אסף את כל בנות המשפחה, והטיף להן מוסר, באומרו: "האם אתן חושבות לרמות גם את הקדוש ברוך הוא, בלבושכן פאה נכרית, כאילו בזה אתן יוצאות ידי חובת ביסוי הראש?!

אם כן דעו לכן: כל אשה הלובשת פאה נכרית ואפילו רק חתיכת פאה, מכינה לעצמה חומר הסקה שבו ישרפו אותה בגיהנם".

אדם ו"ר הקדוש האלקי ה"במא סאלי" זצוק"ל
 אסף את כל בנות המושפחה, והפיק להן מוסר, באומרו:
 "הלאם אתן הישבות לרמות את הקדוש ברוך הוא, בלכשכן פאה כבדית?
 באליז בזה אתן יוצאות ידי חובת ביסודי הראש?"

כל אשה הלובשת אפילו רק חתיכת פאה מבינה לעצמה... רח"ל!

ובחלק ב' מובא מעשה זה בשלימות, וזה לשונו:

מעשה שהיה, אחת מבנות המשפחה החלה ללבוש פאה נכרית, בעלה שהתנגד לכך בכל תוקף, העלה חרס בידו. בצר לו ניגש לרבינו [הבבא סאלי זי"ע] והתלונן על אשתו, שהחלה ללבוש פאה נכרית.

רבינו כינס את כל בנות המשפחה עם הרבנית, והחל להטיף מוסר בגדרי הצניעות, הלבוש, וחומרת גילוי הראש לאשה וכו'. בסיום דבריו אמר רבינו: "כל אשה הלובשת פאה נכרית ואפילו רק חתיכת פאה, מבינה לעצמה חומר הסקה, שבו ישרפו אותה בנהינם".

בצאתן מחדר רבינו, אמרה אותה אשה: נו, לא כל כך נורא, וכי כמה חומר הסקה יש בפאה נכרית, הרי השערות דולקות רק שניות אחדות ותו לא...

מעת שפלטה מילים אלו מפיה, החל ראשה של אותה אשה לכאוב כאבים עזים ביום ובלילה, ולא נמצא מזור לכאב ראשה. החלה האשה לפשפש במעשיה, ותלתה את כאב ראשה בדיבורה האילי והשטותי.

חזרה האשה יחד עם בעלה לרבינו ואמרה: "רבינו! חטאתי, עויתי, פשעתי, דברתי בלשוני דברים, אשר לא ייאמרו על דברי כבוד תורתו, והנני מבקשת סליחתך".

אמר לה רבינו: אם תקבלי עליך לכסות ראשך במטפחת, בלי כל חכמות והמצאות, יחדל כאב ראשך ונסלח לך!.

חזרה האשה לכסות את ראשה במטפחת, ומיד חדל כאב ראשה!.

**הבבא סאלי משתמש בכוחות עליונים
להעניש אשה שלא הסכימה לכסות ראשה עם
מטפחת!**

אדמו"ר הבבא סאלי זי"ע, ניסה להלחם בתופעה חמורה זו של פריקת עול מלכות שמים ולבישת דברים שאינם צנועים, והוא אף השתמש בכוחותיו הסגוליים להניא נשים ממחשבתן הרעה ללכת בתלבושת זו, כפי שיסופר במקרה שלהלן.

בשכונת בקעה, בה התגורר רבינו בשבתו בירושלים, אחת מנשות השכונה, אשר התגאתה ביופיה, החליטה להיות כבנות הארץ ולצאת לשוק בלי מטפחת, כל בני משפחתה התנגדו, וניסו להניאה מעשות זאת. אך כאשר ראו, כי היא תקיפה בדעתה, הביאוה אל האדמו"ר, כדי שהוא ידבר על לבה וישפיע עליה. רבינו הבבא סאלי זי"ע, אשר ראה את הענין בחומרא, יצא מגדרו, שלא לדבר עם נשים, ודבר על לבה, שלא לפרוץ גדר הצניעות, אלא ללכת בדרכי אמותינו הקדושות ולכסות את ראשה במטפחת.

אותה אשה עקשנית היתה, והיא באחת ומי ישיבנה, היא אמרה לאדמו"ר: "פה בארץ אין צורך להיות פרימיטיבים, אנו לא מהדור הישן, שלא הבין כלום, אנחנו דור הקדימה והחופש, ואין צורך לכסות ראש כמנהג הערביים..."

רבינו הסביר לה שוב בסבלנות רבה, כי טועה היא, וכי כיסוי הראש לאשה הוא מדאורייתא, ומעלת האשה המדקדקת לכסות ראשה, גדולה היא עד מאד, ובניה יהיו חשובים בדור וכו', אך האשה עמדה במריה ולא הסכימה לכסות ראשה, אף שבעלה איים עליה, כי יגרשנה.

אדמו"ר ה"בבא סאלי" זי"ע, חזר והסביר לה בחומרה רבה, כי זוהי פירצה שאתריתה מי ישורנה, וכי עוונותיהן של כל הנשים,

שיושפעו ממעשה זה, יהיו על צוארה, והיא תהיה חוטאת ומחטיאה. והזהירה עוד, כי סופה יהי רע ומר. אך למרות הכל, האשה לא הסכימה לכסות ראשה במטפחת כבקשת אדמו"ר, לדאבון לב כל הסובבים אותה.

אכן, שילמה על כך האשה בעונש כבד מאוד, בו ביום נטרפה עליה דעתה!!! בני משפחתה המזועזעים חשו מיד לאדמו"ר ה"בבא סאלי" זי"ע, לנסות ולהחזירה לשפיות דעתה, אך אדמו"ר הודיע להם, כי עתה כבר מאוחר מאוד ואת הנעשה אין להשיב!!! וכך לאחר זמן מועט, נפטרה האשה מתוך יסורים קשים ומרים!!! ה' ישמור ויציל את כל עמו בית ישראל!.

סידנא בבא סאלי חלק ב' עמוד ע"א-ע"ב

אדמו"ר הקדוש האלקי מרן ה"בבא סאלי" זצוק"ל
"אם תקבלי עליך לכסות ראשך במטפחת, בלי כל חכמות
והמצאות, יחדל כאב ראשך, ויסלח לך!"

לאפרושי מאיסורא

ב"ה ירושלים ט"ו מר חשון תשל"ו

אודות הפירצה הנוראה שנפרצה בעונותינו הרבים בכרם בית ישראל, שבנות ישראל מבלי ידיעת חומר האיסור, נכשלות והולכות ויוצאות ברבים בפאה נכרית, שרוב הפוסקים ראשונים ואחרונים אסרו זאת, וגדולי הפוסקים ראשונים כמלאכים יצאו בביטויים חריפים נגד זה, וכגון איסור דאורייתא! פריצות! ולוקה מן התורה! וכו'.

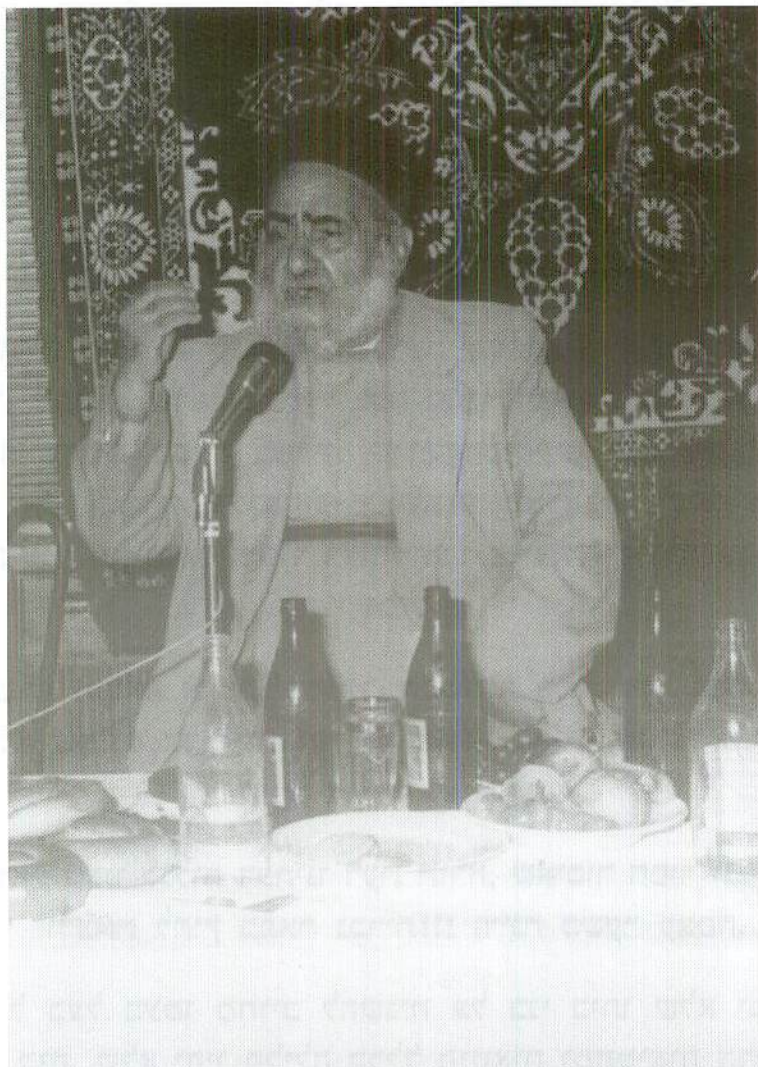
ובפרט הפאה נכרית דזמנינו, העשויות במומחיות ובשכלול רב, אשר לא שערום אבותינו, ועל זה בודאי לא עלתה על הדעת לאף מקיל להתיר זאת!!!.

לזאת באנו לגלות דעתינו דעת תורה, שאיסור חמור וגמור ללכת ולצאת לחוץ בפאה נכרית!!! ודינה בשער עצמה.

וכל בעל בעמו מחויב להשגיח על בני ביתו שלא יפרצו חס ושלום בזה, שלא יהיו חלילה בכלל חוטאות ומחטיאות הרבים, וגם להשגיח שתלכנה במלבושי צניעות כדת וכדין, לבל ילכד חס ושלום בעוון אנשי ביתו.

וכן מצוה על כל מי שבידו למחות לגדור גדר ולעמוד בפרץ, וזכות הרבים תלוי בו, ולמזהיר ולנזהר שלומים תן כמי נהר, ויתברך

"וכל בעל בעמו, מחויב להשגיח על בני ביתו;
שלא יפרצו חם ושלוש בזה,
שלא יהיו בכלל חומאות ומחטאות הרבים!"

הגאון הקדוש רבי יעקב מוצפי זצוק"ל
אב בית הדין לעדות המזרח והמערב
"באנו לגלות דעתנו דעת תורה,
שאיסור חמור וגמור ללכת ולצאת לחוץ, בפאה נכרית!
ורינה בשער עצמה!"

בכל הברכות שבתורה, ויזכה לראות בנים תלמידי חכמים וצדיקים,
ויזכה לכל טוב.

ובזכות שמירת הצניעות וגדריה, שומר ישראל ישמור כרמו מכל
פגעים ומרעין בישין, ואין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחובותינו,
ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, ועתידין להיגאל ע"י
משיח צדקנו בב"א.

וע"ז באעה"ח הבד"צ להעדה החרדית הספרדית, פעיה"ק
ירושלים ת"ו.

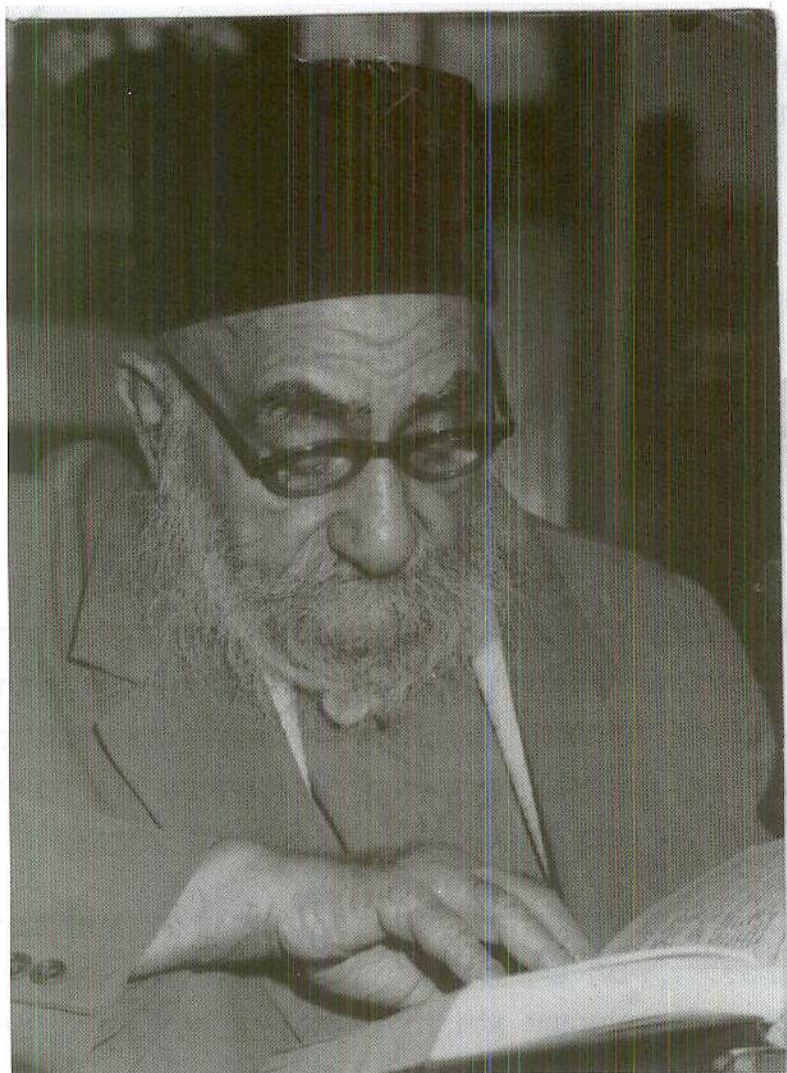
נאום: יעקב מוצפי

לאן הולך הקידוש שעושים כנגד הפאה?

הרב דוד י' הי"ו שאל את מרן הגה"ק רבי יעקב מוצפי זי"ע
מהי דעתו לגבי הפאה?, השיב לו הגאון הקדוש "לדעתי מי שעושה
קידוש ליד אשה החובשת פאה, כל ברכותיו לוקחת הסטרא
אחרא !!! זוהי דעתי!" עד כאן לשונו הקדוש. [אך עם עינים
עצומות, אפשר להקל, כמובא לעיל מהמהרש"ם].

ורבי אהרן נעימי זצ"ל, היה חוזר על מה ששמע מפי רבו הגאון
הקדוש רבי יעקב מוצפי זי"ע, שהיה מדגיש תמיד, "ללכת רק עם
מטפת דווקא, לא עם פאה נכרית ולא ישראלית, לא בכובע ולא
בחצי כובע, רק עם מטפת דווקא!".

"מצוה על כל מי שבידו למחות, לגדור גדר ולעמוד בפרץ,
וזכות הרבים תלוי בו!"

הגאון הקדוש רבי יעקב מוצפי זצוק"ל
אב בית הדין לעדות המזרח והמערב
"למזהיר ולנזהר שלומים תן כמוי נהר,
ויתברך בכל חברכות שבתורה!
ויזכה לראות בנים תלמידי חכמים וצדיקים!
ויזכה לכל טוב!"

ההולכת עם פאה היא כנכרית!

שמעתי מפה קדשו של מורנו הקדוש רבי מרדכי שרעבי זצוק"ל שאמר בזה הלשון: מי שלובשת פאה היא עצמה כנכרית רח"ל!.

הדבר היה כאשר הרבנית שרעבי ע"ה לא הרגישה טוב, ונזדמן כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל לבקר בבית הרב שרעבי, וביקשו התלמידים שיברכה, לאחר מכן אמרה הרבנית, אל האדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע, בנוכחות רבינו בעלה ר' מרדכי שרעבי זי"ע, שהיא חוששת אולי זה עונש משמים, על זה שאני מוכיחה נשים ההולכות עם פאה, שמא פגעתי בכבודם של בנות ישראל, בזה שהערתי להם על שהולכות עם פאה.

מיד בשומעו את דבריה, אמר לה הרב רבינו מרדכי שרעבי זצוק"ל, חס ושלום! חלילה לך לחשוב שזה עבור שעוררת אותם להסיר הפאה, אדרבה, עבור זה תקבלי שכר רב לנצח נצחים. ואז אמר לה הרב המקובל האלקי רבינו מרדכי שרעבי זי"ע בזה הלשון: את אמרת מה שאמרו חכמי ישראל, ואני אומר, מי שהולכת עם פאה היא עצמה כנכרית! רחמנא לצלן! עד כאן לשונו הקדוש.

מפי תלמידו הנאמן שזכה להיות נוכח במעמד זה, ושמע את הדברים מפורשים יוצאים מפיו המהור!

המקובל האלקי הקדוש רבי מרדכי שרעבי זצוק"ל
"עבור זה שעוררת את נשות ישראל להסיר את הפאה
תקבלי שכר רב לנצח נצחים!"

צעק בהדגישו את המילה "נ-כ-ר-י-ת"! הפאה הרי שייכת לנכרית!

שתי חברות השתדכו לשני בחורים משיבת "פורת יוסף", בהתקרב מועד הנישואין נתגלו חילוקי דיעות בין הכלות לחתנים, הבחורים רצו שכלותיהם תכסנה את שערות הראש במטפחות, ואילו הכלות עמדו על דעתן שברצונן לחבוש פאות נכריות לראשן.

ומאחר שלא הצליחו להגיע לעמק השוה, החליטו לספר זאת להמקובל הקדוש הרב מרדכי שרעבי זי"ע, וכאשר יפסוק כן יעשו.

מששמע רבנו רבי מרדכי שרעבי את טענות הכלות, שמכיון שכולם הולכות פאות לכן הם גם כן רוצות ללכת כך, נענה ואמר: מה?! פאה נכרית?! הפאה שייכת לנכרית!, לנשים הגויות הזרות!, וכל פעם שהזכיר הרב שרעבי זי"ע את המילה פאה נכרית! הרים את קולו ביתר עוז ותעצומות, בהדגישו בקול שאגה נורא ומזעזע "נ-כ-ר-י-ת"!

לאחר מכן הוסיף להביא מדבריו של הסבא קדישא הגאון ר' שלמה אליעזר אלפנדרי זצוק"ל, אשר אסר והתנגד בחריפות ללבישת הפאות.

בשמוע הכלות את דבריו הנוקבים של רבנו, קבלו על עצמם בשמחה את הדין, לקיים את רצון ה' בשלימות כראוי וכיאות, ולכסות את ראשן במטפחת כבנות ישראל הכשרות.

"דרך צדיקים" חלק ב' עמוד 319

מפי הרב י. 5. שנוכח בבית רבנו באותה שעה.

המקובל האלקי הקדוש רבי מרדכי שרעבי זצוק"ל
היזק את אשתו שהיתה מוכיחה את הנשים ההולכות עם פאה
ואמר לה:

"את אמרת מה שאמרו חכמי ישראל, ואני אומר
מי שלובשת פאה היא עצמה כנכרית!
רחמנא לצלן!"

המקובל האלקי הקדוש רבי מרדכי שרעבי זצוק"ל
כשנשאל על לבישת פאה נכרית, הרים את קולו בעוז
ותעצומות, בהדגישו בקול שאגה נורא את המילה:
"נ-כ-ר-י-ת!"

"מה?! פאה נכרית?! הפאה שייכת לגויות!"

אם תקבלי עליך ללכת רק עם מטפחת תלדי השנה בן זכר!

המקובל הקדוש רבי יחיא שניאור זי"ע היה זועק רבות נגד פירצת הפאה נכרית, ופעם בליל פורים כשהיתה השמחה גדולה בביתו והחלו רבים לבקש ברכה כל אחד על צרכו, ניגשה אחת מבנות המשפחה שהיתה חשוכת בנים, והיתה הולכת עם פאה נכרית, ובכל עת שבקשה ברכה מהרה"ק רבי יחיא זי"ע, היה הוא דוחה אותה, אולם הפעם לכבוד פורים הלכה עם מטפחת ולא עם פאה כדרכה, ובעת שבקשה ברכה מהרב, אמרה את שמה בלועזית, בכדי שהרב לא יכירה, ובפרט שהולכת עם מטפחת אזי ודאי לא יכירה, ואכן הרב ברכה.

אמנם הנוכחים שראו שלא נתברכה כמו שראוי עבורה, גילו באוזני הרה"ק שזו אחת מבנות המשפחה ורק התחפשה במטפחת לפורים, נענה רבינו לעומתה: "זה לא תחפושת!", מה שאת לובשת כל הזמן פאה זו תחפושת!, כעת קבלי על עצמך לא להוריד את המטפחת כל הזמן, ולא ללכת בשום אופן עם פאה, ועוד השנה תלדי בן זכר בריא ושלם!". ובִּבְרָכָה ברכות עד בלי די!.

אמנם אותה אשה המשיכה עם הפאות - מהשפעת החברה, וחוסר ידיעה מחומרת פירצה זו - ולצערינו לא נפקדה! ה' ירחם!.

וכי האשכנזים לא יהודים?

וכי הם לא חייבים לבסות ראשם במטפחת כמו כל
יהודיה כשרה?!

פעם באו לפניו זוג אשכנזים, שהאשה הלכה תמיד עם מטפחת,
ובעלה רצה שתלך בפאה, הרה"ק רבי יחיא שניאור זי"ע פנה לבעל
ואמר בלשונו: "יש לך אשה צדקת, אתה רוצה לעשות אותה רשעית!
מה אתה מבקש להחריב את ביתך"?

אמר אחד הנוכחים, שהם אשכנזים, ואצלם לא הקפידו כולם
בזה. ענה הרב במתק לשונו: "מה אתה אומר עכשיו, וכי אלו יהודים
ואלו לא יהודים? צריכה האשה לבסות ראשה כמו יהודיה כשירה,
ולא לחפש דברים אחרים". וחזקו הרב, שאדורבא צריך הוא לחזקה
ולשמות שזכה לאשה צדקת, וב"ה הם זוכים לרוות הרבה נחת עד
היום הזה.

הדברים נש"חו ע"י חכם כהן שיח"י שזכה לשמשו

הרה"צ ר' ישעיה חנון זצ"ל

אחת מהמשפחה באה לביתו בערב שבת עם פאה, וביקש ממנה
בדרך רמז, שתסיר את הפאה, מפני שבביתו הולכים רק עם מטפחת,
והתעכב מעשיית קידוש, עד שתלבש מטפחת, וכן כל דבר
שבקדושה, היה נמנע מלעשות כאשר היו באים לביתו בכיסוי הנ"ל
(-של פאה).

זכרון ישעיה עמוד כא

המקובל האלקי רבי יחיא שניאור זצוק"ל
 "אם תקבלי עליך ללכת רק עם מטפחת, תלדי השנה בן זכר!"

העושה כן אין רוח חכמים נוחה הימנו!

יום ב' י"ח חשוון תשנ"א

לכבוד הרב יוסף מוגרבי שליט"א

שלום וישע רב. אחדשה"ט באהבה ובחיבה הנני להשיב לך על השאלות ששאלת.

לענין כיסוי הראש בפאה. - ידוע הוא שבני עדות המזרח לא היו רגילים בזה כלל ועיקר!, אלא היו מכסות ראשן במטפחת או בכובע, וזה מחדש באו מערי אירופא ב"מודה", והעושה כן אין רוח חכמים נוחה הימנו!

אור תורה - תשרי תשנ"ב עמוד כא

הן היום הראני ידידנו הרה"ג חו"ב עצו"ר הרב הגאון ר' בוגיד חנינא סערון שליט"א, הרב הראשי של עירנו אי-ג'ר בא (תונס) מלפנים, האי פסקא ידידה, בענין פאה נכרית לנשים אשר עומד לפרסם בספרו החדש המדבר בענין צניעות הנשים וכו'.

בפסק הזה דן ידידנו בהרחבה כיד ה' הטובה עליו, וזאת הלכה העלה, לאסור בכל תוקף על הנשים לחבוש פאה נכרית, כדעתם של גדולי הפוסקים ראשונים ואחרונים, רוב בנין ורוב מנין, האוסרים את זה, ובמיוחד לנו הספרדים שמעולם לא נשמע דבר זה בגבולנו, רק חדשים מקרוב באו, שלמדו מאי-אלה נשי רבנים החובשים פאה נכרית, וילפי ממקלקלתא ולא ממתקנתא, נלומדים מקלקלות ולא מתקנות].

האמת אגיד, שכשעלינו ארצה והתישבנו בנתיבות, שתושביה כולם יוצאי מרוקו ותונס, לא היתה אף אשה זקנה וצעירה כמעט, בלי כיסוי ראש, רק אחרי זמן מה, לאט לאט יצאו כמה אחדים בפאה נכרית, ומאז נשתרבו הדבר גם אצל הצעירות הספרדיות, ומהם לצערנו גם בלי כיסוי ראש לגמרי, והוא רחום יכפר עון.

אנא אמינא, איישר חיליה של ידידנו הרב הכותב לאורייתא, מגלגלין זכות על ידי זכאי, וכל כי הני מילי מעלייתא, יהא רעוא דיתאמרו משמייהו דרבנן (ביצה דף כ"ח ע"א). וכבר עלה בהסכמה על זה מרן הראש"ל הגר"ע יוסף שליט"א בספריו (יביע אומר ח"ה וח"ב וביחודה דעת ועוד), ועוד כמה גדולים מרבני דורנו.

ברכתי לידידנו הנ"ל, שדבריו היוצאים מן הלב יכנסו בלב שומעיהם, וזכות הרבים תלוי בו והיה זה שכרו, ויזכה לעוד ספרים יוצאים לאורה בהלכה ובאגדה אמן.

הכו"ח פה נתיבות, י"ח באלול התשמ"ט.

רפאל כדיר צכאן.

מתוך הספר "רבות בנות" עמוד ע"ח

עדות הרב הנאון רבי בוגיץ סערון שליט"א
רבה הראשי של איג'רבה - תונים
מחבר הספר "רבות בנות"

בכל ג'רבא ותונים לא הלכו עם פאה נכרית

הנני להעיד כי בעירנו ג'רבא וכפירה, לפני כארבעים שנה, קודם הסתלקותו של מוה"ר מוהרמ"ך זצוק"ל, מחבר הספרים "ברית כהונה", ו"שואל ונשאל", ועוד, וגם אחרי הסתלקותו בשנת התש"י ששימש מוה"ר [מוהרח"ך] זצוק"ל אחריו, כמה שנים, ונסע לישראל בשנת התשי"ד, ועוד איזה שנים אחרי כן, לא היתה אפילו בת יוצאה בגילוי ראש, וכל שכן אשה נשואה, ואפילו ילדה פחותה משלש שנים היתה ראשה מכוסה במטפחת, ואפילו בעודה בעריסה, הרבה נותנים לראשה כסוי, בגד מיוחד לכיסוי ראש הקטנים ילד או ילדה, וכשתגדל מעט לובשת מטפחת ראש.

ומשעת נישואין לובשות הנשים כובע הנקרא בלשון ערבי "כופיה", ועל זה עוטפים בעיטוף לבן, הנקרא "פוטה" על ראשם, וגם במדינת תוניס ובסביבותיה, וכן במדינת טריפולי, כשהן יוצאים לחוץ, מתעטפין בעיטוף הלבן הנזכר, אך על ראשם במקום "כופיה" לובשים מטפחת.

ועם כניסת הצרפתים למחוז התוניסי, יש ששינו מלבושם כמלבושי אירופא, אבל בעירנו ג'רבא ברובע היהודים הגדול והקטן לא שינו, רק אחרי שקבעו נציגי הג'וינט מוסדות עזרה במקום, והיו מחלקים להם חליפות שמלות בימי המועד כמלבושי אירופה, התחילו

הרבה לשנות מלבושיהם, וכן הבנות התחילו לצאת בגלוי ראש, הנשים ג"כ שינו קצתם ללבוש מטפחת במקום הכופייה, ואזלא ומדלדלא במלבושי חוסר צניעות, אבל גם לעת עתה, אין שום אשה יוצאה בגלוי ראש או בפאה נכרית, בכל ערי ג'רנא וכפירה, וגם בערי תונים, לא נשמע שהולכים בפאה נכרית אנשי המקום העקרוניים, וכל שכן בזמן הקדום לא היו לובשים הפאה נכרית, ומעולם לא שמענו מי שלובש אותה בזמן הקדום בכל המחוז.

יש כפאה חשש איסור תורה שנחשבת כראש מגולה ממש!

לפי עניות דעתי אין שום צד להתיר ענין לבישת פאה נכרית, כי מקרא מפורש וכלל ידוע ללכת אחרי הרבים כדתיב אחרי רבים להטות, ובפרט שיש בו חשש איסור תורה בפריעת ראש ממש, מבואר מגמרא דכתובות דע"ב שהיא מן התורה מקרא דופרע את ראש האשה... וכיון דלדעת האוסרים בפאה נכרית, אסורה משום דחשבי לה כראש פרוע, אם כן מהספק יש להחמיר, וכל שכן להסוכרים דהוי דרך פריצות, וכל שכן שבודאי שאינה דרך צניעות, וכבר כתבנו במאמר הצניעות, כמה שבחו רז"ל למדת הצניעות, שהלכו לאורה אמותינו הקדושות בכל הדורות, ואין לנו לפנות להתבוללות הזמן, ומקרא מלא והתקדשתם והייתם קדושים, וכתוב קדושים תהיו כי קדוש אני ה', שחייב אדם להתקדש ולקדש עצמו גם במותר לו, וכל שכן במה שאסור לדעת רוב הפוסקים.

מצות הצניעות היא מצוה גדולה המסורה ביד הנשים!

ולנשי דורנו הצדקניות, אני מטיף מלתי, ועליהם תזל אמרתי, עשו נא למען כבוד ה', והחזיקו בסדרי אמותינו, שרה רבקה רחל ולאה, שנשתבחו בדרכי הצניעות, והעמידו לנו דורות על דורות

ביושר וצדק וצניעות, וזכותם יעמוד לנו ולכם, ויעזור אתכם לעמוד על המשמר, ולהתרחק מכל מיני כיעור ופריצות, בין בענין פאה נכרית, או בשאר תלבושות של חסרון צניעות, ודעו כי מצות הצניעות, היא מצוה גדולה מאד, המסורה לכם.

הגאולה ובנין בית המקדש תלוי בנשים שיסירו הפאה ועליכם לדעת, כי הקמת שכינתא מעפרא וגאולת ישראל, ובנין בית מקדשינו ותפארתנו, תלוי בידכם ובמעשיכם הטובים במצוה זו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, בזכות נשים צדקניות שבאותו הדור (ביציאת מצרים) נגאלו, ובזכותן עתידין להגאל, כדכתיב זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל, לבני ישראל לא נאמר, אלא לבית ישראל, אלו הנשים.

לכן החלצו והזדרזו במצות הצניעות בין בגילוי ראש ולהתרחק מפאה נכרית, בין בכיסוי וצניעות כל הגוף בלבוש צנוע, וזכו במקחכם להיות גאולת ישראל על ידכם.

ואל תשיתו לב למהומת הזמן וההתכוללות שבו, כי הוא מצד הסטרא אחרא, המוציאה את כל כוחה בזמן הזה בכל תוקף, כי היא עומדת על כלותה, כמאמרם ז"ל בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי, ואתם תזכו לראות בשמחת שכינת עוזנו, ובנין בית תפארתנו ומקדשנו, בעגלא ובזמן קריב אמן.

האם בנות ישראל צריכות ללכת בדבר שהערכיות המוסלמיות ימ"ש מבינות שאינו צנוע?!

ומה מאד שבעתי עונג בראותי מאמר בירחון אור תורה חודש כסלו תשמ"ט סי' ל', מאמר נחמד ונעים, דברים המושכים את הלב לענין צניעות, וראיתי להעתיק ממנו איזה קטעים, וזה לשונו באות יו"ד.

הבה נבדוק את כל העמים וכל הגויים, אשר הבל וריק תורתם ודתם, ואפילו אם יש להם איזה אמונה כל שהיא, הרי היא לקוחה מתורתנו הקדושה, מי בכל גויי הארצות שהאדוקים והרוחניים שבהם, נשיהם מופיעות בקרית חוצות עם פאה נכרית?! ...!

הבה נבדוק את המצב באירן, אשר כביכול השלטון שלהם מיוסד על דת ההבל שלהם, האם אשה יכולה להופיע בפאה נכרית ברחובות קריה?, אוי לה לאותה אשה!, יקחו אותה מיד למשטרה, ואינני יודע איזה עונש וקנס יטילו עליה, וכן בסעודיה שכאילו השלטון שם מושתת על דת ההבל שלהם, האם נמצא אשה אחת מוסלמית בכל סעודיה ההולכת בפאה נכרית?, כל יראה ובל ימצא, אוי לה לאשה שכן תעיז פניה להופיע כך בחוץ.

האם בנות ישראל צריכות ללכת בדבר שהנזירות ימ"ש מבינות שזה לא צנוע?!

וכן להבדיל אפילו הנוצרים הכופרים שמהם שורש פורה ראש ולענה של הפריצות שבכל העולם כולו, האם אצל הנזירות שלהם נמצאת מי שתכסה ראשה בפאה נכרית לעיני כל?, וכן בשאר דתות, ומדוע לא נמצאת בדתות ההבל אשה בפאה נכרית?, כי ההגיון הפשוט אומר: שבפאה נכרית אין לה שום התאמה עם אדוקים ושומרי דת, כי זה נוגד את הרוחניות, זה הפך הקדושה!, ואם כל הגוים האלה מבינים היטב את הענין, ואף אחד מהם לא עולה על דעתו לחשוב שאולי כיון שהפאה מכסה את כל הראש לכן מותר הדבר, וכי על דבר כזה, נעשה אנחנו פלפולים גדולים להתיר, את מה שמובן לכל האדוקים שבעולם שזהו נגד הצניעות והקדושה, והוא אסור בהחלט בלי פקפוק?! ...!

האם שריפה מכבים אותה בנפט או בנוזין?, והרי לכל בעיה אנו מוצאים פתרון שאינו מנוגד להלכה, ורק בזה לא מצאנו שום פתרון? ...!

מדוע בבית מזלזלים בדברי הווה"ק?
ורק ברחוב כשמכשילים אחרים, שם מתעמפים
באיצטלא דוזהר!?

ועוד אני אשאל: אם באמת כל הסיבה לחבישת פאה נכרית,
היא בכדי לצאת ידי חובת הזוהר הקדוש, אם כן מדוע ולמה כל
הנשים החובשות בחוץ פאה נכרית חובשות בבית מטפחות?, וכי
בבית אין אזהרת הזוהר הקדוש?.

אלא הסיבה פשוטה, שכל הכוונה מחבישת פאה נכרית, היא
שזה לא יפה, ולא מודרני, להופיע במטפחת, זאת "בושה" שתופיע
האשה כנשים פרימיטיביות מהדור הישן!, מה יגידו העולם?, הלא
ישנם כאלה אשר מסתכלים על הדבר בעינים תמהות.

הכבוד האמיתי מתגלה בנאוה דקדושה!

אבל האמת היא שצריך לשאול, וכי זהו כבוד של אשה חרדית
שתופיע כך?, להפך!, בדיוק הפוך ממה שהנשים האלו חושבות
שזהו בזיון וגיוחך ולעג!, אדרבא כשהאשה מופיעה בצורה צנועה
כמו שמתאים לאשה חרדית להופיע, זה מראה על אמונה חזקה,
ועמידה איתנה בדת ובצניעות, בכל מצב שהוא, זה מראה עד כמה
הן משתדלות להופיע כשרה אמנו וכרכקה אמנו, ושאר האמהות
הקדושות והטהורות עליהן השלום, והאמת היא שאפילו החילוניים
בלבם מעריכים את התופעה הזאת, אף אם בחוץ כאילו מראים פנים
של לעג.

היצר מביא התרים ופלפולים

מפני שיודע שיכול להרויח על ידי זה לדחות הנאולה!

ועל השאלה מדוע אצל הגוים לא מוצאים שאדוקים שבהם
מתירים פאה נכרית, ובעם ישראל כן מוצאים, התשובה היא: כמו

שיש להשיב על השאלה, מדוע בשאר גוים לא מוצאים שמדברים בבית תיפלותם, ואילו בעם ישראל בעונותינו הרבים כן מוצאים. ההסבר פשוט, הגוים עובדים להבל וריק ולכן היצר לא מתגרה בהם, ואדרבה מסייע בידם לעבוד את ההבל וריק שלהם, מה שאין כן בעם ישראל, היצר מתאמץ מאד להחטיא אותם. ולפי זה אין לתמוה גם על ענין של פאה נכרית, מדוע אצל הגוים כך ואצל ישראל כך, כי לגוים אין ניצוצות הקדושה, ואין מה להרויח מהם, אם אצלם כן תהיה פריצות או לא תהיה, אין זה משנה בענין הגאולה וביאת משיח צדקנו.

אך אצל ישראל, יש רווחים ענקיים ליצר הרע אם כן תהיה פאה, ולכן היצר וחייליו תמיד טורחים בכל כוחותיהם, איך להתיר את הפאה ושאר מיני פריצות, ולהביא גם ראיות מהש"ס והפוסקים להתיר, ולאטום את האוזניים מהראיות של איסור, ולהכניס בושה חזקה בלבן של הנשים מההופעה בצניעות וכיסוי ראש צנוע, ועל ידי זה לדחות - חס ושלום - את הגאולה הלאה והלאה. אך אנחנו צריכים להיות ערניים, ולא ניתן לדחות את הגאולה ח"ו.

הבבא סאלי ידע מה שאמר ולא הגוים כלל!

הוא ראה שזה מביא עונשים בעולמות העליונים!

ראיתי בספר שנתחבר על תולדות חייו של האדמו"ר הקדוש רבי ישראל אבוחצירה "באבא סאלי" זצוק"ל שהיה מזהיר את הנשים של משפחתו על הפאה נכרית שלא ללכת בה, ופעם אמר שהנשים החובשות פאה נכרית, מכינות לעצמן חומר דלק להשרף בגיהנם!. ואם הגאון הקדוש הזה, שידוע שהיה לו רוח הקודש, ויהי יודע מה הולך בעולמות העליונים, אמר כך, ידע מה שאמר, ולא הגוים, אלא אמר את המציאות המרה שעוברת על הנשים האלו שם בעולם האמת.

אדמו"ר הקדוש האלקי ה"בבא סאלי" זצוק"ל
"דעו לכן! כל אשה הלובשת פאה נכרית, ואפילו רק חתיכת פאה,
מכינה לעצמה חומר הסקה שבו ישרפו אותה בגיהנם!"

[- כאן המקום להעתיק מהקונטרס הנפלא "אור ישראל", שיצא לאור על ידי הרב הגאון ר' דוד יהודיוף זצ"ל חתנו של מרן אדמו"ר ה"באבא סאלי" זי"ע, שכותב בעמוד ס"ט בזה הלשון: "קראנו בחוברת אור תורה (כסלו תשמ"ט) את המאמר החשוב בענין חומר איסור לבישת פאה נכרית ושאר ענייני הצניעות. אשר שם הראה את הצד המוסרי שבאיסור פאה נכרית, בטוב טעם ודעת, ויישר חילו ופעלו, שהעיר כמה וכמה הערות חשובות בנושא בעייתי וכאוב זה.

בין השאר מציין במאמר כי **הבבא סאלי** זיע"א אסר פאה נכרית פרועה. ועל כך רצוננו להעיר, כי עלולה לצאת תקלה מן הדברים הללו, כאלו בבא סאלי התיר חס ושלום פאה שאינה פרועה, ובאמת לא התיר לא מיניה ולא מקצתיה. ולא זו בלבד, אלא אמר את כל דבריו בפירוש, גם על מי שהולכת, "אפילו רק עם חתיכת פאה"!!

ולכן להוי ידוע, כי מקור הדברים לקוח מן הספר "**הסבא קדישא**, אדמו"ר סידנא בבא סאלי" זצוק"ל זיע"א (כרך ב' עמ' ע') ובגלל חשיבות הענין אנו מעתיקים את הדברים על דיוקם, לתועלת הרבים.

"מעשה שהיה, אחת מבנות המשפחה החלה ללבוש פאה נכרית, בעלה, שהתנגד לכך בכל תוקף, העלה חרס בידו, בצר לו ניגש לרבינו והתלונן על אשתו, שהחלה ללבוש פאה נכרית.

רבינו כינס את כל בנות המשפחה עם הרבנית, והחל להטיף מוסר בגדרי הצניעות והלבוש וחומרת גילוי הראש לאשה וכו'. בסיום דבריו אמר רבינו: "כל אשה הלובשת פאה נכרית, ואפילו רק חתיכת פאה, מכינה לעצמה חומר הסקה שבו ישרפו אותה בגיהנום...".

בצאתן מחדר רבינו, אמרה אותה אשה: נו, לא כל כך נורא, וכי כמה חומר הסקה יש בפאה נכרית, הרי שערות דולקות שניות אחדות ותו לא.

"נודע לנו כי דבריו של האדמו"ר הבבא סאלי זי"ע עשו רושם עז,
ורבות בנות הושפעו מכך, ונמשו את מחשבותיהן להמיר את
המטפחת בתחליפים מפוקפקים.
אנו מקוים, כי דברים אלו יופצו בקרב הצבור, כדי להוק את הנשים
לכמות ראשן במטפחת כדת וכדין!"
[היכרת "אור ישראל" עמוד ס"ט]

"אם הגאון הקדוש הזה, שידוע שהיה לו רוח הקודש, והיה יודע מה הולך
בעולמות העליונים, אמר כך, הוא ידע מה שאמר, ולא הגזים, אלא אמר
את המציאות המרה שעוברת על הנשים האלו שם בעולם האמת!"
[היכרת אור תורה כסלו תשמ"ט]

מעט שפלטה מילים אלו מפיה, החל ראשה של אותה אשה לכאוב כאבים עזים ביום ובלילה, ולא נמצא מזור לכאב ראשה. החלה האשה לפשפש במעשיה, ותלתה את כאב ראשה בדיבורה האוילי והשטותי.

חזרה האשה יחד עם בעלה אל רבינו ואמרה: רבינו! חטאתי, עויתי, פשעתי, דברתי בלשוני דברים אשר לא ייאמרו, על דברי כבוד תורתו, והנני מבקשת סליחתך.

אמר לה רבינו: אם תקבלי על עצמך לכסות ראשך במטפחת כמנהג אמותינו הקדושות, בלי כל חכמות והמצאות, יחדל כאב ראשך ונסלח לך!!!

חזרה האשה לכסות את ראשה במטפחת, ומיד חדל כאב ראשה!!!".

אחר שנכתב מעשה זה בספר הנזכר, נודע לנו ממגידי אמת, כי דבריו של האדמו"ר **בבא סאלי** זי"ע"א, המעטים בכמות אך עצומים באיכות, עשו רושם עז, ורבות בנות הושפעו מכך, ונטשו את מחשבותיהן הנלוזות, להמיר את המטפחת על ראשן בתחליפים מפוקפקים.

אנו מקוים, כי דברים אלו יופצו בקרב הצבור, כדי לחזק את הנשים הצנועות המכסות ראשן במטפחת כדת וכדין, וכדי להניא את האחרות מן האיסור החמור של פאה נכרית על כל סוגיה". עכ"ל של הגאון ר' דוד יהודיוף זצ"ל חתנו של ה"בבא סאלי" זי"ע].

צריך להיות לנו ברור, שאמותינו הקדושות שרה רבקה רחל ולאה, לא הופיעו כן אף בבית, וכמו שכל איש חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי, כך גם הנשים חייבות לומר, מתי יגיעו מעשי למעשה אמותי, שרה רבקה רחל ולאה. ויהי רצון שנוכח לימים כאלה בקרוב אמן ואמן.

והראיתי את כל הכתוב למעלה בענין לבישת פאה נכרית, למו"ר
ועט"ר הרה"ג הגדול כמוה"ר רפאל כדיר צבאן [רב העיר נתיבות -
זצוק"ל זי"ע] והוא כתב על זה שורות אלה: "מסכים והולך על הענין
הזה".

השער הרביעי דרשות גדולי הדור

לשם הבהרת הדברים עלינו להקדים מספר מילים, דרשה זו נאמרה בכנס התעוררות שנעשה במטרסדורף, בקשר לפירצה הנוראה של החתך בלבוש, (שנקרא שסע), וכל הדרשנים הוכיחו וזעקו על זה בצורה חריפה, והנה לאחר כל הדרשות קם הגאון ר' שלום שבדרון זצוק"ל וצעק: איך מגיעה מודה כזאת אצל בני תורה? איך יתכן? - ואז התחיל להאריך בחומרת הפריצות שיש בפאה נכרית, ועל זה נסובה כל השיחה שלו, באומרו כי לדעתו כזה התחילו כל הפירצות! כי רוצים להיראות כמו הרחוב, ולא מבינים שכל העבודה שלנו, וכל החשיבות שלנו, היא להיראות כמה שיותר כמו אמותינו הקדושות, ולחפש את הלבוש שיעשה כמה שיותר נחת רוח להש"י, על ידי זה שהוא יהיה באופן הצנוע ביותר. וזה כל רצוננו ותשוקתנו להינצל ולהתרחק כמה שיותר מלהידמות למראה הרחוב.

ושמענו מאחד ממקורבי המשגיח הגאון ר' דן סגל שליט"א, שכאשר חזר מעצרת זו, לא הפסיק מלהתפעל, על זה שכל הרבנים דיברו והוכיחו על הנושא עצמו, ואילו הגה"צ ר' שלום שבדרון זצוק"ל דיבר על השורש של הבעיה, שהיא פאה נכרית!.

הסוף של האומרות "כולם הולכות ככה"!

מורי ורבותי, אינני ראוי לעמוד ולדבר, בפרט בענין זה, וכל פעם אני נמנע מלפרט ענינים אלו, מפני שאיני ראוי לזה, מורי ורבותי! "למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין..."

הנאון הצדיק רבי שלום שברדון צוקיל

"דחתפאתי מאד, אם יש לה בעל או מדוע היא נראית כמו בהורה? נג, אתם מכינים את התשובה?"

אתם צוחקים? וכי זה צחוק?

"זה לא צחוק? רוצות להראות כמו בחורות? הריבון הזה הוא טריק? טריק?"

[ומעבר את ידו של גיט הנאון רבי שלמה זלמן אריערכאד צוקיל]

אין מי שלא תמה מה זאת? איך מגיע "מורה" כזאת [נ-של שסע-] אצל בני תורה? אשת חבר! איך יתכן?! - אבל מה זה איך? הרי לפי מה שאמרנו מקודם, הרואה סוטה בקלקולה אם לא יזיר עצמו מן היין - מי יודע להיכן יגיע...

מה הן אומרות "אבל כולם הולכות ככה"! שואלים מהיכן זה [ה"שסע"] בא?, דבר ערוה חדשה? אני אומר: דבר ראשון הוא שרוצים להידמות לכולם, זהו המקור, מכאן זה בא! מזה שרוצים להדמות לאספסוף, כלומר ללכת לפי ה"מורה".

**נשות תלמידי חכמים רוצות להיראות כמו סוטה!
כמו אשה בגילוי ראש!**

אספר לכם סיפור אמיתי, הלואי ולא היה אמיתי, הסיפור היה לפני כעשרים וחמש שנה, יום אחד כשעמדתי לצאת מביתי בבוקר הבחנתי שאשתי מדברת ליד הפתח עם איזו בחורה, יצאתי וחזרתי לביתי לאחר כשלוש שעות, והנה אשתי עדיין מדברת ליד הפתח. אמרתי לאשתי, אולי תתני לבחורה הזאת להכנס, וקצת משהו לשותות, לאכול, הבחורה שמעה את זה ואמר: לא, אין צורך, אני כבר הולכת לביתי.

אוי ואבוי! מה פירוש לביתי? היה לה בעל!, אז סוף כל סוף הבנתי שיש לה בעל, והתפלאתי מאד אם יש לה בעל אז מדוע היא נראית כמו בחורה?, נו, אתם מבינים את התשובה? (היא לבשה פאה)!

אתם צוחקים?! וכי זה צחוק? וכי זה צחוק? זה לא צחוק!!!, רוצות להיראות בחורה! הרצון הזה הוא מריפה!, מריפה!.

התורה אמרה "ופרע ראש האשה" - הבזיון הגדול ביותר של הסוטה הוא שפורעים את ראשה, והנה האשה הזו היום רוצה להיראות

הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצוק"ל
 "האשת תלמיד חכם הווי, רוצה להיראות כמו אשה ההולכת פרועת ראש!
 וכי זה צחוק?
 רבונו של עולם! למה צוחקים? אני לא מבין!
 הרי זה נורא ואיום! זה נורא ואיום ממש!
 [ניסו הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל מאזין לדרשה]

כמו סוטה!, האשת תלמיד חכם הוּו רוצה להיראות כמו סוטה!, לאו
דוקא כנשואה, אלא כמו בחורה!. פאה, - כמו בחורה! או יותר נכון
לומר היא רוצה להיראות כמו אשה שהולכת פרועת ראש, זה כמו
גילוי ראש!. "ופרע ראש האשה"!, נו? זה צחוק? רבוננו של עולם!,
למה צוחקים?, אני לא מבין?, הרי זה נורא ואיום!, זה נורא ואיום
ממש!!!

המקור של כל הפריצות - "שסע" וכדומה,
הוא מזה שאומרים שמותר ללכת עם פאה!

אלא מה, הותרה הרצועה! אם מותר ללכת בפאה נכרית, פאה
נכרית קוראים לזה!!, אז יכול להיות שמהפאה הזאת יוצאת אחר כך
נכרית ממש!, כן! נכרית ממש ח"ו, מכאן זה [-הפירצה של "שסע"-]
הגיע!, זהו המקור!

מעשה נורא בענין גילוי השער
שבימינו הנשים נראות ממש כמו בגילוי ראש!

אספר לכם סיפור, בספר אריה דבי עילאי, כותבים הנכדים או
הבנים בהקדמה שבחיים עליו, ובין השאר הם מביאים עובדה זאת,
בזמנו של הגה"ק בעל אריה דבי עילאי, נפטרה אשה שהיתה הולכת
בגילוי הראש, והרב התרה בה והזהיר אותה על חומר הענין ולא
הועיל.

והנה באותו יום לאחר שנפטרה ונקברה, מגיע אחד מהחברה
קדישא אל הרב, ומספר לו שנאבד לו הארנק שבתוכו היה כסף ושאר
פנקסים ורשימות וכו', וקרוב לודאי שזה נפל ממנו בקבר של אותה
אשה בשעה שהתכופף שם לעסוק בקבורה, ושאל אם מותר לפתוח
את קברה?. השיב הרב: כי במקרה זה הוא מתיר לפתוח את קברה
של אותה אשה, אבל בתנאי שהוא ובית דינו וכל תושבי העיר יהיו

הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון וצוק"ל
 "יש היום נשים הבאות להידמות דוקא לאותה אשה ההולכת בגלוי ראש ברחוב,
 עד שכבר לא ניכר מי פרועת ראש באמת, ומי רק רוצה להיראות כך!
 איפה השכל?! איפה ההגיון?!"

נוכחים שם באותו שעה, וכך היה, יצא כרוז בכל העיר, ובאו למחרת, הרב, והבד"ץ, וכל בני העיר לבית החיים, ופתחו את הקבר, ומצאו את הארנק, אולם, לפתע חרדו כל העיר למראה הנורא שנגלה לעיניהם, אותה אשה שהלכה פרועת ראש והיתה מתגאה בשערה, והנה עתה ראשה מקורח לגמרי!, כל שערותיה תלושים ומונחים בתוך פיה!, ותולעים לאלפים נכנסים ויוצאים בראשה במקום השערות, והיו התולעים מסודרים שם בתלתלים, בדיוק כפי שסילסלה תלתלי שערה בחיים, נורא ואיום!, והגה"צ הנ"ל אב"ד ווישניצא הרים קולו לעורר בתשובה לאור המראה הנורא הזה, כי מה' היתה זאת, להראות לעין כל, חומר האיסור של פריעת ראש בנשים!.

למה סיפרנו את זה? הרי אנו לא באים לספר סתם סיפורים, אלא כי יש היום נשים הבאות להידמות דווקא לאותה אשה ההולכת בגילוי הראש שברחוב, עד שכבר לא ניכר מי פרועת ראש באמת, ומי רק רוצה להיראות כך!! איפה השכל היכן ההגיון!

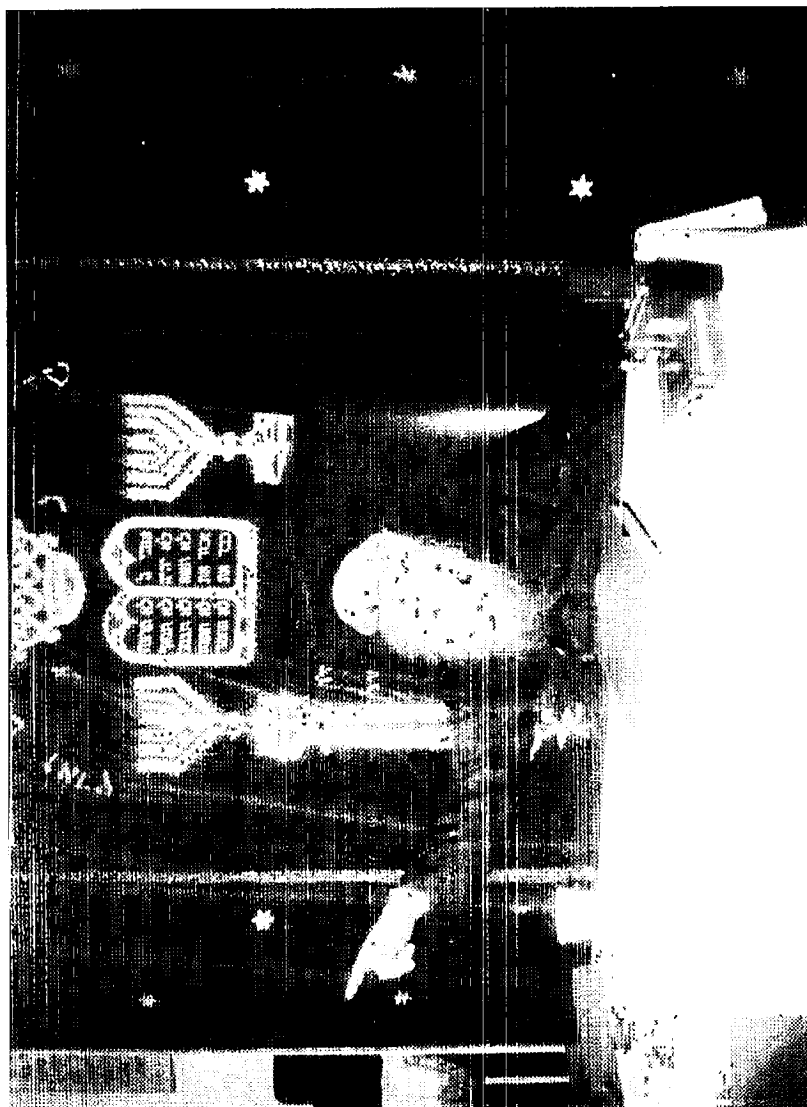
איך יכול להיות שבזה ימצא קדושה ויראת שמים?!

איך יכול להיות שבזה ימצא קדושה? איך יכול להיות שבזה ימצא יראת שמים?? כאשר כבר אין ניכר בין נשואה לפנויה, בין בת ישראל לבנות גויי נכר הארץ, בין אשה חרדית לחילונית פורקות העול.

אף המתירים לא התירו בפאות של ימינו שנראות כמו שיער.

אלא מה, הנשים לא יודעות שזה מחלוקת גדולה וחמורה, אם בכלל הותר לאשה ללכת ברחוב בפאה נכרית, אלא מה, אפילו אם נאמר שיש מתירים, אבל האם כך התירו המתירים?! ללכת בפאה כאילו זה לא פאה?!, הרי אין היתר בזה בעולם כלל!

"אין היתר כזה בעולם כלל! ללכת בפאת כאילו זה לא פאזה!
זה הציפות יוצאת מן הכלל!"

הגאון הצדיק רבי שלום שמרדכי זצוק"ל
"אין יכול להיות שבחז"ל ימצאו קדושה? אין יכול להיות שבחז"ל ימצאו יראת שמים?"

חוץ מזה שיש עשרים וארבע גדולי ישראל מגדולי הפוסקים ממש, שהם אוסרים לצאת בפאה, הסבא שלי הגאון מבראז'ן פוסק (או"ח, ע"ה, ב) שאסור אפילו לדבר דברי תורה ואסור לברך ברכה כנגד פאה נברית!, ורק אם עוצמים את העינים אפשר להקל בדיעבד!, לא יותר!.

פאה של זמננו, שלא מבחינים ממרחק שזה פאה, והיא דומה לשיער לא התירו מעולם כלל וכלל!

אבל למעשה אפילו למיעוט שהתירו פאה, זו היתה פאה שהיתה דומה לשיער עזים וכיוצא, שהבחינו ממרחק שזה פאה, אולם כמו שהולכות היום, שנראית כמו בחורה, כמו פרועת ראש, זה חציפות יוצאת מן הכלל! דבר זה לא התירו מעולם כלל וכלל!.

[וכפי עדותו של הגר"מ גרוס שליט"א, לגבי התקנות שנתפרסמו בשנת תשמ"ז על ידי מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, ויבלחט"א מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, ושאר גדולי הדור, בו הם כותבים שפאה ש"נראית כמראה שיער", אזי "לא נוכל לכנותה בשם כיסוי שיער הראש!", "בחבישת פאה זו היא מכשילה כל רואיה באיסורים חמורים... והן מטמאות... ועושים תורתנו פלסטר!, ומביאים אותנו לעשות שקר בנפשינו!"]

על זה מעיד הגר"מ גרוס שליט"א (בשנת תשנ"ו), "כפי שאומרים מוכרי הפאות וקוניהם, כיום צורת הפאות כפי מתכונתו, ללא סטיה מהתקנות שנכתבו, לא מצוי כלל!, אלא כחמש או עשר אחוז!, וגם [האחוז המועט] המצוי, נראה על האשה צעירה כאשה מבוגרת וכיוצא בזה... ומהאי טעמא אין בוחרות בפאות האלו, ונפרץ התקנות!... באומרם שבלאו הכי לא שייך לעמוד בכל הגדרים! עד כאן עדותו של הגר"מ גרוס שליט"א.

ומלכך זאת כל מוכרי הפאות בזמנינו כבר כותבים מפורש בפרסומיהם - בהמודיע, ובשאר העיתונים - שכל הפאות נראות כשער טבעי. וכפי שהתפרסם הסקר בשנת תשנ"ז שנערך בחנויות הפאות בבני ברק (צופיה גליון 3), שכל הפיאניות צחקו ולעגו, על מי שחושב שכיום אפשר למצוא פאה שאינה נראת כמראה שיער ממש].

"מתוך שכולם אומרים זה מותר! זה מותר! זה מותר! לכן הולכים אחרי המורה, להיראות כמו כל הנשים ברחוב:
אוי! אוי! בראי!"

הנאון הצדיק רבי שלום שכנא זצוק"ל
בהספד כנולד "חזון איש" בכני ברק

אלא מתוך שכולם אומרים: זה מותר... זה מותר!!!... אפילו שכל אחד מבין שלא יתכן שיהיה ככה מותר??? בבל זאת הולכים אחרי ה"מורה", להיראות כמו כל הנשים ברחוב, אוי אוי נורא!!!

מי יכול להראות לי פוסק אחד?
שמתיר ללכת עם פאה נכרית כמו של ימינו?

מי יכול להראות לי פסק הלכה, להביא לי רב אחד גדול, למדן אחד גדול, מדורי דורות עד הדור הזה, הפוסק שמותר ללכת ברחוב בפאה נכרית כזאת? שאפשר להיראות בה ברחוב כמו בחורה?
אה!!! חוצפת!!!

תלמידי חכמים גדולים עונים
"ככה כולם הולכים!"

אלא מה, "כל העובר עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר", הולכים תלמידי חכמים גדולים עם נשים שלהם ברחובות, והתשובה שהם משיבים היא "ככה כולם הולכים!".

היום אי אפשר ללמוד מנשות התלמידי חכמים שום היתר!
כי הם כבר עבר ושנה!

הדיבורים האלה: "ככה הולכים ברחוב"!!! "ככה כולם", אוי ואבוי ל"ככה" הזה!. היום כבר לא משנה מי הולכת אפילו אם זה נשים של "תלמידי חכמים גדולים!", אי אפשר ללמוד מהן שום היתר, כי הם כבר "עבר ושנה", ולכן הם חושבים שזה היתר גמור, ממש כמו לחם וחמאה!.

והנה האשה הזאת עומדת בערב שבת ומדליקה נרות, וקודם ההדלקה היא אומרת תפילה להקדוש ברוך הוא, אוי גיוואלד! הצילו!! היא מתפללת לקב"ה??, הרי אם אינה שומעת לקול גדולי התורה,

שדבר ה' - זו הלכה, איך היא רוצה שחקב"ה ישמע תפילתה! הרי יש ח"ו פגם בכזו תפילה, כמאמר חז"ל: "מסיר אזנו משמוע תורה - גם תפילתו תועבה!", אם אדם מסיר אזנו מלשמוע אל גדולי ישראל, מלשמוע אל ההלכה, אל המוסר, מלשמוע אל ההגיון, - גם תפילתו תועבה!. וכי הקב"ה יקבל תפילה כזאת?!....

אני אמרתי מה שאמרתי, ומי שיש לו לב מבין, יבין ויעשה מה שצריך! ותראו שיהיה פלאי פלאים!. ובזכות זה בודאי הקדוש ברוך הוא יציל אותנו מכל פורענות, ומכל דבר רע, ונזכה לכל טוב, ולגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

דרשה זו דרש בבני ברק, בתחילת מר חשון תשל"ז, לאחר שפקדו אסונות נוראות בעיר, א'. בר"ה תשל"ז נפטר ילד קטן. ב'. ביום א' של חג הסוכות נפטר אברך צדיק. ג'. בחול המועד סוכות קיפחה את חייה נערה - כלה - שעמדה להינשא בימים הקרובים. ד'. בשמחת תורה נפטר במיתה טראגית בחור בן ארבע עשרה. ה'. לאחמ"כ נפטר עוד בחור, בן יחיד להוריו, שהיה ידוע בצידקתו ותורתו, ו'-ז'. ולאחמ"כ נסתלק עוד שתי אברכים מופלגים בתורה ויר"ש.

ולאור כל האסונות הללו התעוררו הציבור לעצרת חיזוק, בה דרש הגה"צ ר' שלום שבדרון זצ"ל, בגודל הענין להתחיל ללכת בכיסוי ראש כדין, אשר על ידי זה יוכלו להינצל מגזירות רעות.

ומדגיש בשיחתו שאפילו שאיננו "פוסק", בכל זאת הרי מחפשים עצות להינצל, וזוהי העצה שעל ידה נינצל מגזירות נוראות אלו. ואשרי מי שישמע לדברות קדשו החוצבים להבות אש, אשר שואג מליבו השותת: "הרי אפשר להינצל!!! עם העצה הזו!!!!".

והדברים מתאימים להפליא עם דברי גיסו הגדול מרן רשכבה"ג הגאון האדיר רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, שכאשר קרו כמה אסונות שנסתלקו לא עלינו נשים צעירות, ובאה אליו קבוצה גדולה של נשים מכל החוגים והעדות, לשאול מה נדרש מאיתנו לתקן ולשנות, ענה להם הגאון זצוק"ל: "בהכל אשמים הפאות". והוסיף באומרו: "אינני מתכוין רק לפאות הארוכות, אלא אני מתכוין גם אל הפאות הקצרות".! עד כאן דבריו הנוראים.

והנה האמת היא שאי אפשר לתאר את גודל ההתרגשות שאפשר להתעורר, כאשר שומעים את דבריו הנוראים, מתוך הקלטת המצויה בידינו. כאשר כל אנחה, כל "אוי"! קורע לבבות!. אבל אף על פי כן ניסינו להעלות את הדברים על גבי הכתב, כדי לעזור לכל החפצים להתעורר מדבריו המלהיבים.

המצב של האסונות נורא עד מאד!

בגמרא בבא קמא דף ס' עמוד א': "אמר ר' שמעון בר נחמני אמר ר' יהונתן, אין פורענות באה לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם, שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים, אימתי אש יוצאת, בזמן שקוצים מצויים לה, ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחילה, שנאמר ונאכל גדיש, ואכל גדיש לא נאמר, אלא ונאכל גדיש שאכל כבר".

איי! מורי ורבותי! אנו עומדים במצב הנוכחי שאנו רואים את המאמר הזה במציאות, "כי תצא אש", יצאה שריפה!, שריפה נוראה!, "ומצאה קוצים ונאכל" שנאכל כבר!, מן הצדיקים תחילה!, "ונאכל גדיש או הקמה או השדה". מורי ורבותי! גדיש הכוונה כשהחטים הם נאספים ביחד, והם כבר חטים נקיות! אחרי שכבר זרקו מהם את הפסולת! זרקו את הקליפות! ועתה הם חטים נקיות מושלמות! (ריינע חטים, פארטיגע!) - "ונאכל גדיש" נשרפו צדיקים בבני ברק! צדיקים שהיו בלא פסולת! בלא קליפות!

"או הקמה", איי! כוחות צעירים! בחורים! איי! כוחות צעירים! הם עדיין מחוברים לקרקע! איי! הם עוד צריכים לגדול! הם עומדים וגדולים! איי! "ונאכל" "או הקמה" - לרבות בעלי קומה", איי בעלי קומה! עם כוחות! עמדו לקבל קומה גדולה!

"או השדה" - קרקע, איי! "וליחכה נירה", כבר חרשו אותה, כבר אותזים בזריעה, כדי שיצמח ויגדל ולבסוף לקחו אותה ושרפו אותם בהתחלה! איי! "ונאכל גדיש או הקמה או השדה". איי! "ומתחלת מן הצדיקים תחילה". מי יודע?! מי יודע?! מי יודע מה עוד עומד לקראתינו חלילה?! נווער ווייסט וואס שטייט נאך חלילה?! איי! כמה צריכים לפחד! להזדעזע! מורי ורבותי!

איי! כולנו שמענו, איי! לתת צעקה "מר לי"!!! איי! ווי ביטער ווערט דער מצב!!! כמה מר נהיה המצב! מורי ורבותי! איי! בחורה שעמדה כבר במעט בחופה! אזי עשו מבגדי החופה

ת-כ-ר-י-כ-י-ם!!!, - [א מיידל וואס האט גיאלט'ן ביי די חופה, האט'מען גימאכט פון די "חופה קלייד", ת-כ-ר-י-כ-י-ם!!!] מורי ורבותי! ילדים! ילדים יקרים! והמכה בפטיש היה אתמול בלילה! איי! תלמיד חכם גדול! איי! ואת הקודמים שכבר חישבנו, איי! זה נורא! מורי ורבותי! איפה אנחנו? או זיינען מיר? !!!

בתחילה נדמה לאדם ש"דרכי מיושרת לפני!"

"ויהי דבר ה' אל יונה בן אמיתי לאמר, קום לך אל נינוה העיר הגדולה נקרא עליה כי עלתה רעתם לפני" וכו'. כתוב בחז"ל בפרקי דר' אליעזר, יונה הנביא ירד ליפו לנמל ולא מצא אניה בנמל, וה' הטיל רוח סערה שהיתה במהלך שתי ימים מיפו, והסערה הביאה אותה עד נמל יפו, "באותה שעה שמח יונה שמחה גדולה ואמר עכשיו יודע אני שדרכי מיושרת לפני". - אתם שומעים רבותי, הרי כתוב שהוא אחז שכך הוא צריך לעשות בלי ספק [לברוח לתרשיש], אבל הוא רצה לראות פה ראייה, סימן, וכאשר הגיע אליו אניה שהיתה רחוקה מהלך ב' ימים מיפו, שמח שמחה גדולה. זה היה בשבילו סימן שכך הוא צריך לעשות. וכתוב שמרוב השמחה הגדולה הוא שילם את כל השכירות של כל האניה.

ואח"כ כשהיתה כזו סערה נוראה, כתוב "וישכב וירדם". היאך הוא מסוגל לישון בכזו מציאות? כזו סערה?! "והאניה חישבה להישבר"! אלא ליונה הנביא לא מעניין שום דבר, אצלו מעניין רק שאלה אחת, האם הוא צריך לעשות את זה, או שהוא לא צריך לעשות את זה, וכאשר הוא אחז שהוא צריך לעשות את זה, אזי הוא יכול להיות רגוע אפילו עם הרוח סערה הגדולה ביותר, והוא יושן!.

העבודה היא להיות מודה על האמת!

אבל כאשר הגיעו ל"ויפילו גורלות", ומעוררים אותו "מה לך נרדם", והוא מבין שלא צדק, מתכוונים משמים דווקא אליו! אזי

אחרי השמחה גדולה שהיתה לו מקודם, שאמר "עכשיו אני רואה שדרכי מיושרת לפני!", בכל זאת מיד אחרי זה, אמר בפה מלא: "כי יודע אני כי בשלי הרעה הזאת עליכם!".

אומר הבריסק'ער רב: זה הרי נורא! רק לפני זה אחזת "שדרכי מיושרת לפני", וכאן ישנה אניה שכתוב בחז"ל שכולם היו עובדי עבודה זרה שבכל העולם, כל העבודה זרות שבכל העולם היו באניה הזו, אם כן הוא היה יכול לתלות שזה בגללם? לא! מה הוא אמר? "כי יודע אני", בדיוק כמו שאמר לפני זה "יודע אני שדרכי מיושרת לפני", אותו דבר הוא היה כעת מודה על האמת, זה מה שנקרא לקלוט ולהבין את האמת, (האט דאס איז "דערהערן" דעם אמת! האט דאס איז וואס מען דארף דערהערן!) לשמוע - לקלוט את מה שצריך לקלוט! - "כי יודע אני כי בשלי הסערה הגדולה הזאת!"

מורי ורבותי! אוי זה הדבר הקשה ביותר! איי! זה הדבר הקשה ביותר! מחפשים הרבה דברים, וחושבים: זה, או זה, או זה, - לא! לשמוע את ה"כי בשלי"! אני הוא זה! אל תדבר, אל תחשוב על אחרים!, אל תסתכל על אחרים! תסתכל על עצמך ותצעק "כי בשלי הרעה הגדולה הזאת".

קודם כל האנשים הפשומים מתחזקים!
ולא להמתין עד שהמנהיגים יעוררו!

ולאחר כל הענין אנו רואים "ויאמינו אנשי נינוה באלוקים ויקראו צום וילבשו שקים מגדולם ועד קטנם". כשמגיע יונה הנביא ואומר נבואה, מה היו צריכים לעשות לכאורה, עם ההבנה שלנו, לכאורה היו צריכים דבר ראשון להיכנס אל המלך, ולטעון ולשאול, ולשמוע מה אומר המלך, מה צריך לעשות ולתקן? - לא! "ויאמינו אנשי נינוה באלוקים" - ותיכף ומיד - "ויקראו צום", כל המון העם כולם הכריזו צום, "וילבשו שקים מגדולם ועד קטנם", ורק אח"כ

כתוב בפסוק "ויגע הדבר אל מלך נינוה", המלך של נינוה ראה פתאום בכל הרחובות צועקים ולובשים שקים, ויקראו צום, נהיה רעש ובכי רב, אזי הוא שואל מה זה כאן, ואז המלך הבין.

מה כתוב הלאה? איי! "ויקם מכסאו ויעבר אדרתו ויכס שק וישב על האפר", ירד מהכסא, הפשיט את בגדי המלכות, התיישב על האפר, ואז הוא חיזק אותם הלאה יותר חזק, "ויזעק" - אסף את כולם ביחד - "ויאמר בנינוה מטעם המלך וגדוליו לאמר, האדם והבהמה", - מלך נינוה הורה לצום שלושה ימים רצופים! לא סתם צום יום אחד, אלא כתוב בחז"ל - שלשה ימים ושלושה לילות! אף אחד לא! לא רק גדולים, אלא לקחו את התינוקות מהאמהות ואת האמהות מהתינוקות, הילדים צעקו מצד אחד מ-א-מ-ע, והאמהות בכו וצעקו כנגדם. ואפילו הבהמות והצאן, שלשה ימים רצופים! צום נורא! אמוראדי'קע צום! "ויקראו אל האלוקים בחזקה"!!

הקב"ה מתבונן בעיקר על שינוי המעשים!

ומה כתוב אחר כך, "וירא האלוקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה", כתוב משנה מפורשת "אין כתיב וירא האלוקים את שקם ואת תעניתם אלא וירא האלקים את מעשיהם, כי שבו מדרכם הרעה", אפילו שהם עשו כזה צום! כזה ויקראו אל האלקים בחזקה!, כל זה עדיין לא! אלא העיקר "וירא האלקים את מעשיהם"! מוראדי'ק!, אפילו שהם הכריזו תענית, שכללה את כולם, את האדם, את הבהמה, את הצאן, שכולם יצומו, מהתינוק הקטן ביותר עד הגדול ביותר, כלומר: הם אמרו להקב"ה, רבנו של עולם אתה הרי רחמן, אם אין אתה מרחם עלינו אין אנו מרחמים על בנינו, כך כתוב בירושלמי.

ועם כל זאת, אחרי כל הדברים האלו, "וירא האלוקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה", אחרי כל הדברים זה לא הולך!

אחרי כל הצעקות! אחרי כל הנכיות! אחרי כל הענינים! אזי הדבר היחיד שכתוב הוא "וירא האלוקים את מעשיהם"! הגזירה התבטלה רק על ידי "כי שבו מדרכם הרעה"!!

מהי העצה שהצרות יפסקו?!

אז כולנו יחד צועקים "מה זאת עשה אלוקים לנו"? - והרי דורשים מאיתנו לקלוט [דערהערן] את הענין שמשמים דורשים שנתקן?!!

אנחנו כבר שמענו כאן הרבה ענינים שכדאי לתקן, בוודאי! אין מה לומר, כל דבר זה הערה במקומה, - אינני אומר לאחרים, אבל נראה לי מדברים בצורה כללית, אזי זה גדר של תפסת מרובה. לכן הבה נדבר משהו אחד, באופן ישיר!!! [לאמיר עפעס רעדן קונקרעט!], ואת הדבר המסוים הזה, את הנקודה הזו, נקודה יחידה, ועל הנקודה הזו נתעכב ונעמוד!.

זה גמרא, גמרא מפורשת!

עברו עלינו גזירות, שיותר לא יהיו, רחמנא ליצלן! הרי צריכים לחפש איזה עצה שזה יפסק! איזה עצה אנחנו יכולים לקבל? מה אומר לכם, אני מודה לה' שנתן לי את הרעיון שאסתכל בגמרא הזו!!

יש עצה להינצל

אפילו אחרי שמשמים פוסקים שצריך להרוג אותנו!

זו גמרא מפורשת! הגמרא (במסכת ברכות דף ס"ב עמוד ב') אומרת כך: כאשר דוד היה במערה ושאל נכנס אל המערה, כתוב שאח"כ אמר דוד אל שאול "וְאָמַר לַהֲרֹגְךָ, וְתַחַס עֲלֶיךָ", ומקשה הגמרא מה זה "ואמר" הרי היה צריך להיות כתוב "ואמרתי"? וכמו כן צריך להבין מה שכתוב "ותחס", - היה צריך להיות כתוב

"כולנו יחד צועקים, מה זאת עשה אלקים לנו? מה דורשים מאתנו עם צרות כאלה? הרי צריכים לחפש איזה עצה שזה יפסק!"

הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצוק"ל
 "זו נמרא מפורשת! צניעות שהיתה כך, היא חסה עליך!
 שזה לא צניעות, זאת מבינים כולם, ועם צניעות אפשר להינצל!
 אני לא אומר כלום, אבל הרי אפשר להינצל עם העצה הזו!"

"וחסתי"? "אמר ר' אלעזר: אמר לו דוד לשאול, מן התורה בן הריגה אתה"? מן התורה מגיע לך מיתה! לא עלינו, נישט אוף אוניז גידאכט! - תשמעו מה כתוב כאן! נורא ואיום! מן התורה בן הריגה אתה! מדוע? "שהרי רודף אתה והתורה אמרה הבא להרגך השכם להרגו". כלומר, "ואמר להרגך" הפשט הוא: הרבנו של עולם מצווה עלי להרוג אותך! כך דיבר דוד אל שאול! "ואמר להרגך"! - תשמעו רבותי! הרבנו של עולם אומר שצריך להרוג אותך! השכם להרגו! אבל "ותחס עליך".

מי גרם שירחמו עליך? - תשמעו! תשמעו! תשמעו! רבותי! ערט! ערט! ערט! רבותי! - "אלא צניעות שהיתה בך היא חסה עליך"! הצניעות היא הצילה אותך! הגמרא מביאה שמן התורה הוא בן הריגה! מצווים מן השמים שצריך להרוג אותו! אבל הצניעות הצילה אותו! [די צניעות האט אים גיראטעוועט!], כך אומר דוד לשאול, זוהי הגמרא!.

איי! מורי ורבותי! איי! אנו רואים כאן, שאם חלילה וחלילה נגזר על האדם מיתה! נותנים רשות לשטן שיקח ממנו את הנשמה! "ואמר להרגך"! אבל אם יש לו את מידת הצניעות אזי הוא יכול להינצל! מפני ש"צניעות שהיתה בך היא חסה עליך!".

ע"י הסרת הפיאה אפשר להינצל מכל הצרות!

אם כן יש לנו עצה נפלאה! א געוואלדיגע עצה! - אני כבר אמרתי ואני אומר עוד פעם, אני לא אומר מוסר, אבל שזה - פיאה נכרית - לא צניעות, זאת מבינים כולם! ועם צניעות אפשר להינצל! מיט צניעות קען מען גיראטעוועט ווערן!.

אתם יודעים מה כוונתי רבותי! כאשר את הולכת ברחוב, תכסי את הראש! אני כבר אמרתי, הענין הזה, הולכים עם פיאה נכרית, אני לא אומר כלום, אבל הרי אפשר להינצל, עם העצה הזו, עצה

פשוטה!, צניעות שהיתה כך! היא חסה עליך! בזה אפשר להסיר את כל הגזירות!!!.

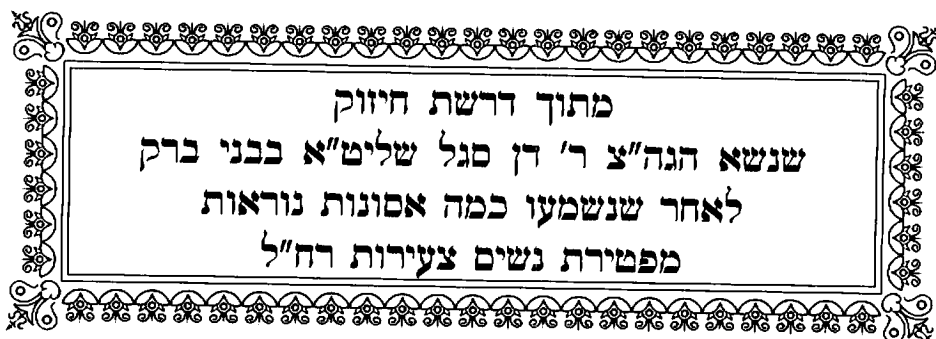
(בלשוננו הטהור: ווייסט איר וואס רבותי! גייסט אין גאס - פארדעק די קאפ!, איך האב שוין געזאגט, דער ענין, מען גייט א פראה נכרית! אמת, איך זאג גאר נישט, איך בין נישט קיין זאגער, אבער מען קען דאך געראטעוועט ווערן!!!, איך זאג גאר נישט, אבער מען קען זיך דעראטעווען! מיט די עצה, א פשוט'ע עצה! צניעות שהיתה כך היא חסה עליך! קען מען אראפ נעמען אלע גזירות!!!).

בנות ישראל מוענות לא אמרו לנו
את חומר הדבר! אנו רוצות לדעת!

רבותי! בנות ישראל כשרות הן, והן מוענות, ישנם שאומרות לנו בפה מלא: "לא דיברו איתנו! לא הסבירו לנו מספיק את זה!". והם מחפשות, "אדרבה ואדרבה, תראו לנו את החומר, תראו לנו שנידע, הן הכי נמי, זה הרי לא כל כך נורא ללבוש מטפחת - אם כן מה הרעש!, ואם כך, אזי באמת מאד טוב, אם כן אתם צודקים שאנו יכולות ממש להינצל, אלא שאנו צריכים להזדרז, ואיש אל רעהו יאמר חזק". כך אומרות בנות ישראל הכשרות.

ולסיום הדברים, בוודאי צריך לחפש איזה עצה, צריך לעשות ולחשוב על חיזוק הדת, אוי איז דאס גיוואלדיג!, איי איי איי! מה אומר לכם! בודאי הרי יש כאן התעוררות עצומה לאחר כל האסונות ה' ירחם, וכי אני צריך לומר לכם? אני מרגיש את זה! איך שפיר דאס, איך פיל דאס, - אבל העיקר הוא - למעשה! למעשה!, "וירא האלוקים את מעשיהם!".

ואנו בודאי נזכה על ידי זה שיגמרו כבר כל הצרות, ושאנו נזכה לגאולה השלימה במהרה אמן.

כאשר אנו רואים שדרכי שמים הולכים באופן של מידת הדין, כאשר ההנהגה צריכה ללכת עם כאלו ברקים ורעמים, אזי עלינו להבין שלא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב, זה הרי נורא! כמה צער!, כמה יגון!, כמה יגון!, כמה אסונות רחמנא ליצלן!, נורא!, עמו אנכי בצרה, הרי אין לנו מושג, אנחנו לא יכולים לשער כמה צער שמים, כמה צער השכינה יש, כשיהודי סובל?!, כמה צער שמים יש למעלה, כשיש את כל הצרות האלו!, זה הרי נורא!, הצרות שלנו זה אפילו לא בבואה כנגד צער שמים!, ואף על פי כן הקב"ה עושה את זה, אם באים ברקים ורעמים כאלו, הרי זה ראייה שזה בא לעורר.

בשומעים אסון צריך לחפש מהו החטא שגורם את כל האסונות!

זה הרי אומר הרמב"ם, אנו רגילים שאם קורה דבר תופסים איזה ענינים ומתחזקים בהם, אבל הרמב"ם אומר לא כך, הרמב"ם אומר שהעיקר צריכים לדעת שהחטא גרם, שבגלל מעשיהם הרעים באה הרעה להם, ואם כן לא יועיל אם תתחזק בדברים אחרים, אלא צריך לפשפש במעשיו לדעת מהו החטא שגרם!.

הגם שאין לנו נביאים היום, אין לנו מי שיורנו דיעה, שיאמר לנו בקול, אבל חז"ל הקדושים גילו!, בתורה מונח הכל, ישנם דברים

שמביאים ביותר את הצרות רח"ל, אחד הדברים שזה נורא לוקה בחסר, ובכפלי כפלים, זה הענין של הצניעות, של הקדושה!, על זה כתוב בחז"ל (ב"ר פכ"ו, מובא ברש"י בראשית ו', י"ג) שבא חרב נוקמת נקם ברית!, על זה באה אנדרלמוסיה לעולם והורגת רעים וטובים!, זהו ציפור נפשם של ישראל!, הענין הזה.

ובפרט שרואים רחמנא ליצלן כמה עונשי שמים על נשים, הלא דבר הוא!, אלא הכל נגרם על ידי הענין הזה, מה שהיום נהיה, שעקרו את עצם המהות של בת ישראל, שהיא כבודה בת מלך פנימה, הכבוד של בת ישראל זה פנימה, צנועה היא!

צניעות דוחה קבלת פני שכינה!

החתם סופר זכרוננו לברכה הרי אומר שלכן נשים לא מקדשות את הלבנה, למרות שזה כבוד שמים, שהרי זה קבלת פני השכינה, אלא הוא אומר: מכיון שמעיקר הדין קידוש לבנה צריך להיות בחוץ, והיות וכל כבודה בת מלך פנימה, לכן זה דוחה כבוד שמים!, כי זה דוחה הכל!

מי יכול לקחת על אחריותו לצאת לרחוב

עם דבר שגורם הרהור!

וביותר נגרמים הצרות על ידי מה שנהיה רחמנא ליצלן שהולכים עם כל מיני לבושים בכל מיני אופנים שרחמנא ליצלן מושך!, וגורם הסתכלות בבת ישראל! אשת איש!, נורא!, חמורות שבחמורות!, ראייה! הסתכלות! מי מדבר כשחם ושלום זה מביא להרהור! זה הרי נורא!, ס'איז דאך פייער!, זה אש!, מי יכול לקחת את זה על אחריותו?, מי יכול לקחת את זה!.

החפץ חיים זכרוננו לברכה שואל סתירה, בגמרא בפסחים (נו, ב) נפסק "אפשר, ולא קא מכיון - שרי". אם אדם יכול ללכת בדרך

אחרת, והוא הולך בדרך שיש שם ריח עבודה זרה, והוא לא מתכוין להריח, אזי אפילו שהוא כן הריח לבסוף, בכל זאת "שרי" - מותר, ומאידך הוא שואל, הגמרא במסכת בבא בתרא אומרת, לגבי אם הולכים במקום שנשים כובסות והוא יכול להיכשל בראיה, אומרת הגמרא "אי איכא דרכא אחרינא", אם יש דרך אחרת, זה נקרא "אפשר", ואפילו הוא עוצם את עיניו! אומרת הגמרא: "רשע הוא"! לא רק שזה לא מותר, אלא רשע הוא!, אומר החפץ חיים נראה מכאן שהאיסור הזה של צניעות, הוא כל כך חמור, שלכן פה אפילו אפשר ולא קא מכיון, אסור ונקרא רשע!, ורק אם לא אפשר ולא קא מכיון אז שרי.

כל הידור בצניעות - השי"ת נמצא יותר איתך!

פחות הידור - הוא יותר שב מאחריך!

שמעתי פעם מראש ישיבה באמריקה, הרב קלמנוביץ, שהוא סיפר שאביו ר' אברהם ז"ל שמע מפיו של החפץ חיים, כאשר היתה אסיפה בכנסיה הגדולה בווינה, היו שם גדולי עולם, רעב"ס, תלמידי חכמים, ראשי ישיבות, והחפץ חיים היה שם, ועשו שם עזרת נשים למעלה, והיו כאלה שטענו שזה לא מספיק, צריכים גם וילון גבוה, ואחרים טענו שזה מספיק, באומרים: הרי אף אחד לא מסתכל למעלה, זה בכה וזה בכה, עד שניגשו אל החפץ חיים זכרונו לברכה ושאלו אותו.

השיב החפץ חיים: מהי הצרה הכי גדולה שיכולה לקרות לבלל ישראל?, ענה החפץ חיים: אם הקדוש ברוך הוא עוזב אותנו!. כל זמן שהוא איתנו, "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי", אבל "הסתרת פניך - הייתי נבהל"!, "על כי אין אלוקי בקרבי".

אמר החפץ חיים, על מה כתוב בתורה הקדושה שזה בא?, "לא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך". ממילא - אמר החפץ חיים - כל הידור ששייך לעשות "בלא יראה" - הכל בדאי!!

"זה הרי פשוט, שהדבר הראשון שצריך יותר להתחזק, זה להיות מהיותר צנועים!"

**מרח המשיגיה הגה"צ רבי דן סגל שליט"א
 "כל הידור בצניעות - השי"ת נמצא יותר איתך!
 פחות הידור - הוא יותר שב מאחריך!"**

דהיינו - החפץ חיים הוסיף פה, שלא הפשט שהקדוש ברוך הוא, או שהוא נמצא או שהוא שב, אלא זה מדריגות!, אתה עושה עוד הידור, או הוא יותר איתך!, פחות הידור - ושב מאחריך!, כמו שאומרים חז"ל, כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה! כל גדר ערוה מוסיף קדושה!, מוסיף קרבת אלוקים!, כמה שהאדם עושה עוד הידור בצניעות, הקב"ה נמצא עוד קצת איתנו!, פחות קצת הידור - פחות הקב"ה איתנו!, עוד פחות הידור - עוד שב מאחריך!. כך זה הולך יותר ויותר!.

זה הנסיון של דורנו! כדי לתקן נפשנו!

איי!, הענין הזה הוא מהחמורות!, בפרט שרואים שזה הנסיון של הדור!, הרי זה גם בהשגחה!, מה שהקב"ה עשה היום את הרחובות הנוראים האלה שהשטן מרקד, הכל הרי זה בהשגחה!, מה הקדוש ברוך הוא רוצה?, הוא רוצה בזה את תיקון נפשינו!, כי ליצר הרע עדיף להכשיל בזה, יותר מגופה של עבירה!, אומרים חז"ל. ולכן הקב"ה עשה את זה כעת, בסוף כל הדורות, כדי שיוכלו לתקן מהר.

אלו הנשים היו יודעות מה הם גורמות בוודאי היו מצניעות עצמן מאד!

אזי זה הרי נורא!, אני לא אומר דברים מסברא, אלא מידיעה!, באים אלי כאלה שאומרים לי שהנסיונות שלהם מנשים חרדיות הם יותר מהחילוניות!, אזי זה הרי נורא!, ברור אצלי אילו הן היו יודעות מה שהם גורמות, איזה מחשבה חס ושלום, איזה משהו עובר שם, היו מתביישות מעצמם!, והיו מצניעות אותן בצניעות אחר צניעות.

"צנועה את, ואין את צריכה למוסר שלי!"

הגאון מוילנא באגרת הגר"א, כותב אגרת מוסר שלימה, על דיבור, על לשון הרע, על שמירת הפה, בסוף הוא כותב "ידעתי אמי כי צנועה את, ואין את צריכה למוסר שלי", מה זה נוגע אם היא צנועה, הרי צנועה, זה גם ענין, אבל עיקר האגרת שלו, לא מדברת בכלל על צניעות, אז למה היא לא צריכה את המוסר שלו?, אלא רואים שאם יש את זה, "צנועה את", אזי "אין את צריכה למוסר שלי!", כי זה העיקר!, זה עיקר-הכל!.

פה מונח התיקון של הנשים!

וכשם שרואים שהיום הקדוש ברוך הוא סיבב שהנשים הם מעמידות את התורה, הם היום התמכין דאורייתא בדור הזה, כי הם כיבו נרו של עולם את אדם הראשון, לכן הם צריכות להדליק נרו של עולם, לכן הם מסייעים היום להדליק את התורה אור.

והוא הדין בענין זה, החטא היה שחזה הכשילה את האדם, לכן פה זה התיקון, פה זה נורא!, מי ששומר על עצמו בעניני צניעות, זוכה עד אין קץ!, וחס ושלום להיפך!.

עדות מדברי מרן הגרש"ז אויערבאך זי"ע על הפאות!

עצם - חס ושלום - לבוש לא צנוע, עצם לבוש רעשני, עצם כיסוי ראש רחמנא ליצלן!, אני מוכרח להגיד, שמעתי מהראש ישיבה רבי שלמה זלמן שיהיה בריא, [זצוק"ל], לפני שלושים שנה כשדיברנו על פיאה, הוא אמר לי אז כך: לפני חמישים שנה - כך הוא אמר לי אז - אם היתה אחת באה לירושלים עם פיאה, היו סוקלים אותה באבנים!, ואז - הוא אמר - פיאה, - כך הוא אמר: "אפילו עיור היה רואה שזה פיאה!, כמו קש זה היה!, היום - הוא אומר - נכנסים

הגאון רבי מרדכי גרוס שליט"א

כותב במכתב שנת תשנ"ו בענין קניית פאה שאינה נראית כמראה
השער, ובו הוא מעיד על המציאות של הפאות בזמננו:
"כפי שאומרים מוכרי הפאות, וקוניהם, כיום צורת הפאות כפי
מתכונתו, ללא סמיה מהתקנות שנכתבו, לא מצוי כלל!"

אצלי ואני לא יודע אם זה כך [פיאה] או כך [שערות], אצלי זה מאוס מאוד! הוא אומר.!

הגרש"ז אויערבאך זי"ע: הפאה נראית ממש כמו שערות!
זה מאוס מאוד!

למה? כי הוא אומר, אפילו לפי מי שחושב שזה מותר, זה כמו שאדם אוכל בשר כשר והוא משתדל בכל האופנים שזה יראה טריפה! מכסים את הראש ועושים את כל ההשתדלות שיראה שזה לא מכוסה!, אז הוא אומר: זה אצלי מאוס מאוד!, נורא ואיום!, אין אל מי לדבר.!

[הערת המלקט: וכפי עדותו של הגר"מ גרוס שליט"א שכתב לגבי התקנות שנתפרסמו בשנת תשמ"ז, בעידודו והמרצתו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, ויבדלחט"א מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, בו הם כותבים שאחד מהתקנות הוא לא לצאת עם "פאה במראה שיער", על זה מעיד הגר"מ גרוס שליט"א, "כפי שאומרים מוכרי הפאות וקונייהם, כיום צורת הפאות כפי מתכונתו ללא סטיה מהתקנות שנכתבו, לא מצוי כלל!, אלא כחמש או עשר אחוז, וגם [האחוז המועט] המצוי נראה על אשה צעירה כאשה מבוגרת וכיוצא בזה... ומהאי טעמא אין בוחרות הפאות האלו! ונפרץ התקנות... באומרם שבלאו הכי לא שייך לעמוד בכל הגדרים", כלומר, אם לא הולכים עם מטפחת, אזי לא שייך לקיים את התנאי האמור, כי כל הפאות הנמכרות היום הם במראה שיער. עד כאן עדותו של הגר"מ גרוס שליט"א].

צריך לגשת לנקודה העיקרית
ולא לחפש תיקונים בדברים צדדים!

נורא נוראות!, מה שהיום הולך!, עושים תיקון בזה, ותיקון בזה, ותיקון בזה, אבל העיקר זה לגשת למחות האדם!, הולכים סחור סחור ולא ניגשים אל הנקודה! אבל זוהי הנקודה - צניעות! שהרי על זה הרי נורא מה שכתוב!, פה מונחים כל הכרכות!, כל ההצלחות.!

החפץ חיים כותב במכתב, כתוב בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך, הוא אומר, מתפללים כל כך הרבה, לומדים כל

"עושים תיקון בזה, ותיקון בזה, אבל העיקר: לגשת למהות האדם!"

מורן המשגיח חגה"צ רבי דן סגל שליט"א
"הולכים מסביב, ולא נגשים אל הנקודה!"
אבל זוהי הנקודה – צניעות! פה מונחים כל הברכות! כל ההצלחות!"

כך הרבה, אומרים ברכות כל כך הרבה, אז למה אין ברכה?, למה אין פרנסה בשפע?, למה יש עניות?, אומר החפץ חיים בגלל שלא נזהרים בצניעות, אזי חס ושלום כתוב שזה מביא עניות. זהו מעיקר הברכה, "אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין!" דבר - זה ערות דבר - "אין הברכה מצויה", אלא כאשר ה"דבר" סמוי מן העין!, כאשר לא רואים אותו! אז זוכים אל הברכה של הרוצה להעשיר יצפין!.

מי ישמור על הצניעות בראוי אם לא אנחנו?!

הלא כמה פשוט הוא!, מה נשאר להקדוש ברוך הוא?, מי נשאר לו היום?, - נשארו כמה בנים יחידים!, מי שומר היום את הצניעות?!, אזי אם פה לא?, זה הרי כמו שאבא רואה שכל בניו בגדו בו, נשאר לו אחד, ופתאום הוא רואה שגם הוא עוזב אותו, כמה הוא הבאב!, קינד מיינ'ס!, בני שלי!, גם אתה?! - - -

היום מי המעמיד של הכל? מי המעמיד של כבוד ה' בבריאה?
מי אם לא אנחנו היחידים השומרי תורה ומצות, אז אם אנחנו לא נזהר בזה מי נשאר?!

מי שלא איכפת לו צניעות אשתו הוא לא בעל!

אני רגיל לומר, מהו יסוד הדין של צניעות, כל בעל שכל מבין שזה מן העיקרים!, לא רק על פי התורה הקדושה, אלא על פי לב!, שלאדם אסור שלמישהו יהיה חלק בשאר בשרו, זה ברור! כל אחד מבין! שחס ושלום מישהו זר עובר על מגע או על נישוק, זה הרי נורא נוראות!, אז מה ההבדל אם המגע ביד או בראייה או במחשבה!, אדרבה, מוכח מהראשונים שראיה והסתכלות היא התקשרות וחיבור יותר מאשר מגע!.

הספורנו אומר, למה יעקב אבינו כשלא יכל לראות את בני יוסף, אמר תגיש לי את בניך ואני אחבק אותם, אומר הספורנו, כדי שתחול הברכה צריכים להידבק בשני, אז אם הוא היה רואה אותם, אזי הוא היה נדבק בהם כך, אבל כיון שלא יכל לראות אותם, אז הוא אמר תן לי לחבק אותם לכל הפחות.

לכאורה היינו אומרים הפוך, חיבוק זה יותר, אלא מכאן אנו רואים שראיה זה יותר חיבור מנגיעה, כי ראיה זה נורא!, זהו החוש הרוחני!, מי שרואה דבר הרי הוא נמצא שם!

אומר הרדב"ז על ביאור האיסור של היזק ראייה, וכי היית נכנס לחצרו של השני וממשש את חפציו בלי רשות, בוודאי שלא!. לכן דע לך, שאם אתה מסתכל, אז זה גם כן נחשב שאתה ממשש את החפצים שלו.

אסור להסתכל בפני אדם רשע - למה?, כי אתה מתחבר אליו!. וכך מצינו לגבי קריאת המגילה שיש דין של סמוך ונראה, אתה רואה מקום - אתה נמצא שם!. אשת לוט נעשתה נציב מלח - למה?, כי ההצלה ללוט היתה רק אם הוא לא יהיה במקום המשפט, ברגע שהיא הסתכלה שם, היא היתה שם!, וחל עליה הדין!. אם כן זה נורא!.

אם כן פשוט הוא, כמה שהאיש וביתו צריכים לעמוד על זה!, כי מה זאת אומרת שלמישהו יהיה לו חלק בשלי!, מי שלא איפכת לו, הרי הוא לא בעל!, אם לא איפכת לו את זה, דאס איז צניעות! צניעות זה כל היקר שילך להיכן שצריך להיותו, - פנימה!.

פשוט שהדבר הראשון שצריך יותר להתחזק

זה בגדרי הצניעות!

וכאן זוהי אחריות!, זה הרי פשוט שהדבר הראשון שצריך יותר להתחזק לתקן, זה לתקן את גדרי הצניעות, לתקן כמה שאפשר יותר

את הכבודה בת מלך פנימה, זה הכבוד של הבת מלך, לראות להיות כמה שיותר באופן של ירכתי ביתך, לראות לא להיות באופן חס ושלום... רק להיפך, להיות מהיותר צנועים, שלא יוכלו להבחין בה, שלא למשוך עין!

וזה הנסיון של הדור!! בשביל מה הקב"ה עשה את זה? התירון הוא: כיון שהזמן קצר והמלאכה מרובה, צריך לגמור את התיקון, צריכים למלא "מצברים"!!! הקב"ה נתן היום את הנסיונות האלו, בכדי שבמהירות נצליח להוסיף הרבה מאד זכויות!!! גיוואלד, מה שזוכים היום.!

לאכברים יש נסיונות מהנשים החרדיות!

פרעה שהוא היצר הרע טוען, את המשפחות תשאיר במצרים, שרק הגברים ילכו לעבוד את ה', ומשה רבינו אומר: לא! אנחנו צריכים לשמור גם על הנשים והילדים שילכו בלבוש כזה, שלא יעשה ולא יעורר חרון אף ה'!. אוי, כמה באים ואומרים לי שיש להם נסיונות מנשים חרדיות שלא צנועות בראוי, וזה נורא, הרי אשת איש הוא חטא חמור שבחמורות, כשהולכים בצורה כזאת שמושך את העין לזרים ולאחרים, זה נורא. ביסוי ראש כאלו שעושים, ולבוש כזה! זה נורא! כמה חרון אף בתוב על זה, "חרב נוקמת נקם ברית". ומבואר שם את כל הצרות שבאות על הדבר הזה, על פגם של קדושה. כל השמירה על כלל ישראל "לא הניח לאיש לעשקם" - זה תלוי ועומד רק ע"י "מתהלך בקרב מחניך להצילך והיה מחניך קדוש", ורק ע"י שלא יראה כך ערות דבר.

אם אנחנו לא נלחם ביצר הזה במסירות נפש - מה

ישאר??!

רואים בחוש שזה נסיון הדור, וזה פחד פחדים מה שהולך היום ברחוב!!! על מי עומד העולם? על מעט מעט שומרי תורה ומצוות,

מעט מאוד בני תורה יקרים, ואם ח"ו אנחנו לא נלחם ביצר במסירות נפש, אז מי ישאר? על מי עומד כבר? רק אנחנו! זהו זה!, פה מונח הכל!, הקומץ הזה הוא הלב של כלל ישראל, זה האומה. אם כן, פשוט שצריכים להתחזק, ובוה נשמור את קדושת ישראל, עלינו, ועל בתינו, ועל סביבותנו.

כל מה שאפשר לעשות הרי זה חביב לפניו יתברך
ויקבל שכר כנגד כולם!

כל מה שאפשר למישהו לעשות - יהיה חביב לפניו יתברך, ורק בדור הזה נהיה כך המצב, נורא נוראות!! וחז"ל אומרים ראית דור שמתרפים עמוד אתה והתחזק - ואתה נוטל שכר כולם!! במקום שאין איש השתדל להיות איש!!!

וכפי ההשתדלות והמאמץ שישקיע כל אחד, - כך יזכה יותר לקירבת אלוקים וגילוי שכינתו.

גדולי הדורות דיברו באש שלהבת נגד הפאות!

קבענו היום לדבר מהענין של פאה נכרית, אני רואה שהנושא הזה גורם שהקהל מאד מתוח ומודאג מהדיבורים על נושא זה, כי אלו שמדקדקים ומוסרים נפשם לא לשנות מדרכי האמהות הצדקניות מכל הדורות, להם כואב לשמוע שיגידו קולות והתרים בענין זה - כמובן. ואפילו אלו שבביתם הם לא יכולים לפעול, אבל אם הם בקיאים בענין, ויודעים עד כמה גדולי הדור החמירו בנושא הזה, וגדולי הדורות בערו נגד זה באש שלהבת, [האבן] גיפיערט אנמקייגן דעם!], אפילו אלו שבביתם לא יכולים לפעול, עם כל זה אין רצונם לשמוע קולות והתרים בנושא.

כל שכן אלו שכל המשפחה שלהם הולכות עם פאה, וכבר כמה דורות שכולן הולכות כך, הם בוודאי לא אוהבים לשמוע שמדברים מהנושא הזה, ועושים מזה עסק, אם זה מותר או אסור, הם חוששים שמוציאים לעז עליהם ועל כל הדורות הקודמים.

אנשים חושבים שזה מותר לבתחילה, ורק כמה "פרומאקעס" החמירו בענין

ממילא מיד כאשר פירסמו שהולכים לדבר בנושא זה, היו הרבה ששאלו ודאגו מה הולכים לדבר כאן? היו לי שלשה סוגים של

שואלים, סוג א' שאלו: וכי אתה הולך לאסור דבר שכל העולם נוהגים בו היתר? אחרים שאלו: וכי אתה הולך לחפש התירים על דבר שכל הגדולים אסרו, אתה הולך ומחפש התירים? וכת שלישית שאלו: מה אתה בכלל צריך לדבר מזה, איזה תועלת יהיה מזה, וכי אתה תפעל משהו? וכי אתה תהפוך את העולם?.

עניתי לכולם, שהם כולם צודקים, מי אני להתיר איסורים, ומי אני שאאסור דברים, בפרט נושא זה שכבר שנים שהפוסקים דנים בזה, ורוב הגדולים אסרו זאת, רוב מנהיגי הדורות יצאו מאד חזק נגד הפירצה הזו, א"כ מה שייד להוסיף על זה, ומי מדבר להתיר חס ושלום, וכי אפשר להתיר דבר שהגדולים אסרו? וממילא פשוט שלא שייד לומר בנושא כזה את הדעה הפרטית שלנו, רק היות ולא כל אחד בקי בכל השתלשלות הדברים, לכן שייד למסור לציבור מה היתה דעת המתירים והאוסרים.

ובפרט שישנם הרבה שחושבים היום, אחרי שכך זה הונהג בכל העולם, אז חושבים שזה מותר, ורק כמה פרומאקעס החמירו בענין, לכן בדאי לדבר מהענין ולראות שזה הפוך!, המקילין צריכים להתייגע לחפש תירוצ' לא המחמירים! [די מקילים דארפין זיך מייגע זיין זוכין א תירוצ', נישט די מחמירים!]

דור זה הוא הדור המתאים לתקן ענין זה!

אין שום סיבה ושום טעם להיות מתוחים ומודאגים על השיחה בנושא, מפני שלא הדור שלנו הנהיג את הפרצה הזאת, שהרי זה כבר נפרץ במשך כמה דורות, ממילא אנחנו לא באים בטענות על הדור הזה, כי לא שייד לטעון אליהם, אחרי שהאמהות שלהם כבר הלכו כך, וישנם כאלו שהסבתות כבר הלכו כך, אבל עם כל זה ישנה תביעה על דורנו, שבימינו כבר היה מן הראוי שדור זה - שזכינו ברוך השם לראות דור חסידים יראים ושלמים, שהרי היום לא

מתביישים עם חסידות ועם הידורים, ורואים בחוש כמה ענינים שבימינו אכשר דרא, יש לנו ברוך השם בדורינו את כל האפשרויות להתנהג בדרכי התורה והחסידות בלי שום מניעות, לא מפחדים מגויים ולא מהחפשיים, ממילא הדור שלנו הוא הדור המתאים לתקן את מה שהתקלקל פעם!.

ובוודאי זה יהיה נחת רוח לצדיקים שזה היה נוגע להם בנפשם שבנות ישראל ילכו לבושות כפי שמתאים לבנות ישראל הכשרות! [דאס וועט זיכער זיין א נחת רוח פאר די צדיקים, וואס עס איז זיי גיגאנגען אין לעייבן אז אידישע טעכטער זאלן גיין אנגעטאהן אזוי וי ס' פאסט פאר כשר'ע אידישע טעכטער!]. כפי שהסבתות שלנו הנשים הצדקניות הלכו כל הדורות!

הנשמות של הדור הקודם שהמצב אילץ אותם לשנות וללבוש פאה

ממתינות ומצפות בעולם העליון שצאצאיהם יתקנו את הענין!!!

וזה גם בן יהיה זכות בעולם העליון לכל הנשמות הללו, שהמצב של הדור אילץ אותם, שהיו מוכרחות לשנות ללבוש פאה, ולעשות את הפרצה הזו, שהרי הן ממתינות בעולם העליון, שהנכדים והנינים שלהן יתקנו את זה! [דאס וועט אויך זיין א זכות אויף יענע וועלט, פאר די אלע נשמות, פון די'ע וואס דער מצב אין דור האט זיי צו גיברענגט, אז זיי האב'ן משנה גיווען, און זיי האבן דאס אנגיטאן, און גימאכט די פרצה, און זיי ווארט'ן אויף יענע וועלד, אז די אייניקלאך און אור אייניקלאך, זאלן דאס מתקן זיין!].

לגבי השאלה השלישית ששואלים האם אני יכול לפעול? אני בטוח שאני לא אוכל לשנות את כל זה, בפרט שהגמ' אומרת עבר ושנה נעשה לו כהיתר, כאשר עושים דבר פעם אחת ועוד פעם, אזי

זה נעשה לאדם כהיתר. כל שכן דבר שרוב העולם עבר ושנה כבר עשרות שנים, ורוב העולם היום נולד כבר עם ההנהגה הזו, אזי אין לך נעשה לו כהיתר יותר מזה, ממילא אני לא חושב שאני אוכל לשנות את כל הדבר.

ישנם הרבה אברכים שהיו רוצים להנהיג שבני ביתם ילכו עם מטפחת

וידוע לי שישנם הרבה אברכים יראי ה' בימינו שרוצים להנהיג את זה, אלא שהם לא יכולים לפעול את זה בביתם, לא חס ושלום בגלל שבני ביתם אינם יראים כראוי, ח"ו, אלא שהם לא מבינות מה רוצים מהם, הם טוענות מה דורשים מאתנו? הרי דורשים מאתנו אל תיטוש תורת אמן, שנתנהג כפי שהאמהות נהגו וכפי שהסבתות נהגו, א"כ מה אתם רוצים שאנחנו נאמר שהאמהות לא נהגו כראוי? שהסבתות לא נהגו כראוי? ואינם יודעות שזה הכל היה מחמת מצב הדור השפל שהיה בזמנם בגשמיות וברוחניות, לכן מאד קשה לדרוש זאת.

ישנה תועלת גדולה לדבר מהענין הזה כדי שלפחות ידעו שזה לא דבר חלק ושצריך לעבוד על זה

ישנם כאלו שטוענים מוטב שיהיו שוגגין, וכשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, אבל זה לא כך, ישנה תועלת גדולה לדבר מהענין הזה, קודם כל, אפילו אם זה יפעל רק אצל אדם אחד, כבר היה כדאי כל השיחה.

ושנית, ישנם אברכים רבים יראים ושלמים, שהם לא אומרים דעות בבית איך ללכת, אברכים כאלה שהם לא שייכים לחוג מסויים שמקפידים על משהו מסויים, והם מניחים לנשים ללכת איך שהן רוצות, מפני שהם לא יודעים, הם חושבים שפאה זה דבר שהוא

לכתחילה, והם אברכים עדינים וטובים, לכן הם לא אומרים דעות בבית, כל זה מגיע רק מחסרון ידיעה, חושבים שזה דבר חלק, [מ'מיינט אז דאס איז א גלאטע זאך], ממילא מניחים ללכת בבית איך שהן רוצות, לכן כדאי שהענין הזה יתברר קצת, ועי"ז ידעו שזה לא דבר חלק, ושצריך לעבוד על זה, כל אחד לפי מדרגתו. [דורך דעם וואס ס'וועט נתברר ווער'ן דער ענין, וועט יעדרער וויס'ן אז דאס איז נישט א גלאטיגע זאך, און מען דארף ארבעט'ן אויף דעם יעדער איינער לפי מדרגתו].

מאד הרבה אחרונים אוסרים את הפיאה

והנה הרבה מאד אחרונים, א געוואלד אחרונים! מביאים את דברי הבאר שבע ופוסקים כמוהו, - הפחד יצחק!, שיורי כנסת הגדולה!, המגן גבורים!, השאלת יעב"ץ!, המור וקציעה!, ההרי בשמים!, המהרש"א אלפנדרי!, הפני יצחק (אבולאפיא) שהיה הרב בדמשק!, המהר"י אלגזי!, הקהלת יעקב הראשון!, המים רבים!, הישועות יעקב!, החתם סופר על השולחן ערוך ובצוואת החתם סופר!, הברכי יוסף!, העצי ארזים!, הדברי חיים!, הצמח צדק על המשניות!, הבראזנער רב!, המהרי"ל דיסקין!, השדי חמד!, הלב העברי!, והרבה גדולים וצדיקים אסרו את הפיאה. וידועה היא הדרשה של הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זי"ע, הוא אמר דרשה מאד חריפה, זייער א שארפע דרשה, - עוד נזכיר אותה בהמשך - כולם פסקו כדעת הבאר שבע ומהר"י מינץ, והם אסרו ללכת עם פיאה.

דברי מהרי"ד מבעלז: מי שלומד שו"ע עם יראת שמים
רואה היטב שאין חילוק בין שערות עצמן לפאה נכרית
שנקרא שייטל

ישנה דרשה שמהרי"ד מבעלז זי"ע, אמר בשנת תרס"א וזה לשונו הקדוש: "כל ישראל בוודאי כשרים, אלא שאינם יודעים חומר

האיסור. גם הנשים שהולכות בשערות שלהן, כנזכר בשולחן ערוך שהיא נקראת בזה עוברת על דת משה ויהודית ויוצאת בלא כתובה, והנה כל מי שלומד שולחן ערוך עם יראת שמים, רואה היטב שאין חילוק בין שערות עצמן לפאה נכרית שנקרא שייטל. ונדפס כעת בשולחן ערוך הגהות חתם סופר שפוסק גם כן שאין חילוק. גם בספר עצי ארזים שהיה מגדולי הדור ומפורסם, פוסק גם כן הכי שאין חילוק" עכ"ד. ישנו קונטרס בשם דת יהודית, שם מונה ששים פוסקים שאסרו ללכת עם פאה נכרית.

חזרת הפרי מגדים וברכתו "להשומעים תבא אליהם ועליהם ברכת טוב"

דבר מעניין נמצא לאחרונה, כתב יד של הפרי מגדים, כעת זה כבר בהדפסה, - בספרו "אם לבינה" - שם הוא מרמז למה שכתב בפמ"ג "אמנם עתה ראיתי להתבונן בו וכו' ועל כן נראה לי איסור גמור מכמה טעמים", "ומה הנאה להם ומה טעם בזה, ולהשומעים תבא אליהם ועליהם ברכת טוב", "מצוה להוכיחה ולפייסה ודי בהערה זו".

וכך פסקו כל גדולי הדור, בפרט בגאליציה והונגריה, כל גדולי החסידות, בעלז, צאנז, שינאווא, סיגעט, דינוב, חתם סופר ותלמידיו ותלמידי תלמידיו, כולם פסקו כך, וכל יראי ה' מכל הערים נהגו כך, עד למלחמת העולם הראשונה, שאז התחילה הפרצה הזו, ועם כל זאת היראים עדיין נהגו כך, ובמשך הזמן נהיה הדבר פחות מצוי, וכך ירד הדבר עוד ועוד, עד שהגענו למצב שלנו.

מעם האיסור מדאורייתא כיון שמתנאית לפני גברים ומכשילה אותם בדיוק כמו עם שערות

והנה כעת נדבר מהטעם של האיסור, ישנם כאלו שאוחזים שזה איסור דאורייתא ממש כמו שערות, מפני שהגמרא אומרת שפריעת

ראש דאורייתא, כלומר ללכת ברחוב בראש מגולה עם שערות אמיתיות זה הרי איסור דאורייתא שנלמד מ"ופרע ראש האשה", וטעם הדבר הוא משום פריצות, כך הוא לשון התרומת הדשן בסימן י' שכתב "וודאי איסור גילוי הראש דהתם, אינו אלא משום פריצות דגברי", כלומר שמכשילים את הגברים, וא"כ זהו כל טעם האיסור של גילוי השערות. ממילא אם זאת היא הסיבה, אם כן זה שייך בדיוק אותו דבר בפאה, כי האיסור הוא לא מצד ערוה, רק מצד פריצות, כי שערות של האשה הם הנגי של האשה, ולכן ברחוב שמסתובבים שם גברים אסור לה לצאת איתם, ממילא אומרים כמה פוסקים, שהיות והטעם של האיסור של שערות אמיתיות הוא מטעם פריצות שמכשילים את הגברים, אם כן כל דבר שרק נראה כמו שערות, הרי הוא אותו דבר, כי מה ההבדל ממה זה עשוי, וממילא נשים שהולכות עם זה ברחוב, הם עוברים גם על לפני עור לא תתן מכשול.

כך כתב בספר חסד לאברהם, "יש בזה איסור תורה!", כיון דעיקר מילתא משום פריצות שהיא מתנאית לבני אדם, מה לי שער נכרית שעשוי באופן שנראית כשיער עצמן, תורה אחת להן, ואסור מן התורה."

וכ"כ בישועות יעקב "כיון דיוצאה וראשה פרועה מטעם פריצות קאתינן לה, כיון שאינו ניכר השיער של פאה נכרית אם משיער גופא או משיער נכרית, יש בה איסור תורה".! וכ"כ החקל יצחק והמהרש"א אלפנדר ויעוד אחרים, שזה אסור מן התורה.

ישנם אחרים שאוחזים שזה אסור מצד דת יהודית, שהרי דת משה זה איסור מן התורה, ודת יהודית זה המנהגים שנשות ישראל נהגו ענייני צניעות, מפני שהבינו שכך צריך להתנהג, אפילו אם זה לא כתוב מפורש בתורה, ולכן הפאות שנראות כמו שערות, מובן שלפי הטעם של צניעות, הרי זה אסור כמו שערות אמיתיות, ואפילו

אם זה לא אסור ממש כמו שערות, אבל איסור דת יהודית וודאי שייך בזה, כי זה אותה פריצות כמו בשערות.

אלו שמוצאם מחסידים או יהודי הונגריה וכדו' שבכל הנהגות החיים הם הולכים לפי רבותיהם אלו - לא יעזור להם שום היתר כי הם צריכים לנהוג כהאוסרים!

עכ"פ יוצא לנו שרוב גדולי הדור - עכ"פ במדינות שלנו - אחזו לאיסור, ולכן אותם יהודים שמוצאם מחסידים, [זיי שטאמען פון חסידים], או מגדולים אחרים, כמו יהודי הונגריה, שכולם מוצאם מהחוגים שרבותיהם אסרו ללכת עם פיאה, ובכל דרכי התורה והנהגות החיים הם הולכים לפי דרכם של רבותיהם אלו, אזי וודאי לא יעזרו להם כל ההיתרים, אפילו אם יש מתירים, אנחנו צריכים ללכת ולהתנהג בכל הענינים כמו שרבותינו לימדו אותנו.

אין שום חיוב ללכת עם שטריימל ובעקישטשע, ובזה כולם נזהרים כיום יותר מפעם, ואילו הנשים שלנו הולכות באופן שהגדולים שלנו אסרו!

דבר ברור הוא שצריכים לתקן ענין זה, שהרי הולכים עם שטריימל ובעקישטשע וכל הלבושים החסידיים, בימינו הולכים עם זה יותר מפעם, אם כן למה שהנשים לא ילכו כמו פעם? הרי השטריימל והבעקישטשע אינם הלכה, ואין אפילו שום שיטה בהלכה שצריך ללכת כך, ישנו סך הכל איסור ללכת כמו שהגויים הלכו, אבל ללכת עם חליפה ארוכה [רעקל ארוך] זה ג"כ כשר ללכת עם זה בשבת, אין שום דיעה שמוכרחים ללכת עם שטריימל, ובעקישטשע, וגרביים לבנות, בוודאי שעם כל המעלה העצומה שיש בזה, אבל כל אחד מבין, שאין בזה שום חיוב. מה שאין כן הנשים, הם הולכות באופן

שהגדולים שלנו אסרו את זה, וא"כ זה בכלל לא מתאים! ? דאס איז
נישט קיין פאסיג'ע זאך!

חובתינו לעשות כל מה שביכולתינו שנשותינו יוכל ללכת כמו שהגדולים שלנו הורו לנו

ובאמת אפשר להוכיח בדעת השלטי גבורים והרמ"א והמג"א
שהם מעולם לא התירו ברשות הרבים!, [וכאן ביאר הגר"ש שליט"א
בארוכה, מה שנתגלה בדור זה, ביאור בדברי המתירין שלא התירו אלא בחצר, ושלפי
זה מיושבין כל הקושיות. והאריך להוכיח בדברי האחרונים שנראים בהסתכלות
ראשונה כמתירים, על אף שלא הזכירו כלל תיבת יציאה לרשות הרבים, אבל באמת
לא התירו מעולם ברשות הרבים. - ומחמת אריכות הדברים, הבאנו רק את חלק
המעשה]. אבל באמת כל הנושא הזה לא שייך לנו, זה שייך רק לאחד
שרוצה לברר את כל הסוגיא, ולראות מי צודק, אבל בשבילנו, אנחנו
לא צריכים את כל זה, כי אפילו אם יש מתירים, אבל כבר דיברנו
שאנחנו צריכים להתנהג כפי שרבותינו שלנו הורו.

עוד ראיתי שהלב העברי אומר, שכתב תשובה שלימה באריכות
ובפלפול, ובירר שם שאסור ללכת עם פאה, וגדול אחד ייעץ לי
ומנע אותי שלא אכתוב את התשובה הארוכה בפלפול, כי בסוף
יבא אחד וידחה דבר אחד, ויטעון שהוא כבר הפריך ראייה אחת,
הרי זה סימן שהוא כבר צודק, וכבר יהיה כופר הכל, לכן לא
כדאי להאריך בפלפולים ארוכים, אלא צריך לכתוב בקיצור בפירוש
שזה אסור, ממילא אני אומר ג"כ לגבינו, אם נאריך בפלפולים, אני
אגיד את הדעה שלי, ומישהו אחר יגיד את הדעה שלו, ויבא שלישי
ויאמר סברא פלונית ואלמונית, ואנחנו לא זקוקים לכל זאת, לנו
יש דרך סלולה שהגדולים שלנו סללו לנו, ואנחנו צריכים ללכת בה,
וחובתינו לעשות כל מה שביכולתינו לעשות, ואין לנו צורך
בפלפולים.

בימינו עושים ההיפך ממש מדעת תורה, שדווקא כשיוצאות לרחוב בפני אנשים זרים או מתקשטים עם פאה

שמעו נא דבר מעניין, לראות איזה דבר פלא נעשה כאן, התורה אסרה ללכת בגילוי ראש ברשות הרבים, ואילו בבית לא אסרה תורה, ואפילו בחצר יש מחלוקת, ולפי התוס' מותר ללכת בחצר בגילוי ראש לגמרי, הגם שאנחנו לא פוסקים כך, מפני דברי הזוהר הקדוש שהחמיר מאד שלא ללכת בגילוי ראש כלל, אבל על כל פנים מבחינת ההלכה, האיסור הוא רק שלא ללכת ברחוב כי זה מכשיל, אבל בביתה מותרת ללכת בגילוי ראש כדי שלא תתגנה על בעלה.

ובזמנינו זה התהפך, ברחוב הולכים עם פיאות מסורקות ונאות, וכשמגיעים הביתה מסירים את זה ולובשים מטפחת, אם כן זה ממש ההיפך מהתורה! וכי זוהי לא ליצנות? וכי זוהי לא צחוק ובדיחה? [איז דאס נישט קיין ליצנות? איז דאס נישט קיין גילעכטער?] ממש פלאי פלאים!.

מבאר מפני מה הגדולים לא מיחו בדור האחרון

ומפני מה באמת הגדולים בדור האחרון לא מיחו בכל תוקף, ההסבר לזה הוא פשוט בפשטות, אלו שעוד זוכרים את הנסיונות שהיו אז, היו ערים שלימות שאפילו נשים מבתים חרדיים הלכו עם שערות מגולות ברחוב! - פשוטו כמשמעו! כאן באמריקה זוכרים את זה עוד הרבה יהודים, שגם כן הלכו ממש בגילוי ראש, אפילו נשים של תלמידי חכמים יריאים ושלמים, בכל זאת הם לא יכלו לפעול אצל הנשים שלהם, הם היו יכולים לדרוש דרשות מהיום עד למחר, ושום דבר לא עזר להם. ממילא הענין של הפיאות היה כבר הצלה שלא ילכו לגמרי בגילוי ראש.

אבל כמובן שכל זה נאמר רק כדי לתרץ את הגדולים שלא מיחו, שהם לא התכוונו להתיר, אלא הם פחדו שמא עי"ז יהיה יותר גרוע,

שילכו לגמרי בגילוי ראש, אבל אנשים יראים, ערלעכע אידן, צריכים להבין לבד מה יש להם לעשות, ואם יש להם אפשרות לפעול ללכת באמת כמו שצריך ללכת, אזי אין זה היתר ממה שהגדולים לא מיחו.

לאחר השואה היו צריכים להתחנן שלא ילכו בגילוי ראש רק עם פאה, אבל היום מותר כבר להחזיר עטרה ליושנה

האמת היא, שלאחר מלחמת העולם השנייה, היו הרבה נשים אשר הקילו לגמרי בענין הזה והלכו בגילוי ראש, לכן ביקשו והתחננו מהנשים שיסכימו לפחות ללבוש פאה, כי ממש לא היה ברירה אחרת, מפני שאחרי המלחמה היו שבורים, ולא יכלו לדרוש מהם כלום, לא היה אל מי לדבר, הקלויזנבורגער רב זצוק"ל היה אז בגרמניה וקנה פיאות וממש התחנן שיסכימו ללכת עם פאות, רבינו הקדוש מבעלז זי"ע בארץ ישראל אמר שאף על פי שתמיד הקפידו לא ללכת עם פאות, אבל אחרי המלחמה כאשר בחורים היו שואלים אותו שמציעים להם שידוכים עם פאה, היה אומר: - נו, היום אי אפשר למנוע מלהשתדך, אחרת לא ימצאו שידוך, בימים שלנו אם בת מוכנה בכלל לקחת בחור חסידי, זה כשלעצמו שידוך טוב, [היינטיגע צייטן אז א מיידל איז גרייט נעמען א חסידישער בחור, איז אויך שוין א גיטע שידוך]. כל זה היה בזמן ההוא.

אבל היום ב"ה כבר גדלו והתחנכו אלפי בנות חסידות בדרך החסידות, אלפי בנות התגדלו בחינוך חסידי, בבתי חסידיים, והם מתנהגות בכל הענינים בדרך החסידות, אזי מותר כבר להחזיר את העטרה ליושנה! אבל מובן שאנו מוכרחים לעבוד על זה! [מיר דארפן ארבעטן אויף דעם].

הענין של פאות היה הצלה לעולם המודרני אבל זה חורבן ליראי ה', [עס איז א חורבן פאר די יראי ה'!] כי בלי הפאות, אזי ברור

שיראי ה' היו הולכות עם מטפחות כמו פעם, והאמת היא כמו שהזכרנו מקודם, שיש הרבה שמאד היו רוצים להנהיג את זה בביתם, אלא שאינם יכולים להנהיג זאת לבד, כי זה קשה מאד שהאשה תהיה יחידה בכל העיר, עכ"פ מהיחידות בעיר, בזמן שהתברות שלה לא הולכות כך, לכן העצה היא שיתאספו קבוצות קבוצות של כמה אברכים שבאמת רוצים לתקן את זה, וכך ביחד יוכלו לפעול עוד ועוד !!!

[לתועלת הקוראים, הקדמנו את חלק ה"למעשה", ולאחר מכן סידרנו את חלק "בירור ההלכה" באותיות מיוחדות]

איך יכולים לומר "מותר" על דבר שכתוב כמעט בכל הפוסקים שזה אסור?

הנושא שנדבר היום, הוא מעט אחרת ממה שאנו רגילים לדבר. כי האמת היא, מסתמא חושבים כאן יותר מאדם אחד - מה הולכים לומר כאן, בשאלה כזו של פאה, איך יכולים לומר "מותר" על דבר שכתוב כמעט בכל הפוסקים שזה אסור?, ואם נאמר "אסור", אין רוב הציבור יכולים לעמוד בה. אבל אף על פי כן חשבתי שכדאי שידעו מעט את מקור הדבר מההלכה, כי ישנם הלכות שונות שלא לומדים אותם.

סיפור נורא מאחד מחסידי באבוב

שמעתי כעת, מר' מגדל לנדא שליט"א, הוא ראה [במודעה] שהולכים לדבר בענין פאות, אמר לי אני רוצה לספר לך מעשה, זקני עוד היה נוסע לצאנז, הוא גר באושפיצין, פעם אחת הוא בא הביתה לאחר התורה של סעודה שלישית, כאשר הרב הראשון ("דער ערשטע

רב" - ה"ה הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע), היה עוד רב בעיר אושפיצין, והוא אמר שיחה חריפה נגד הפיאאות, (א שארפע שמו"ס אנטקעייגן שייטלען!) אזי הוא מיד בא אל ביתו, וניגש אל הפאה של אשתו והשליך אותה אל תוך התנור הבווער! (איז ער גלייך אהיים געקומען, און ער איז צו גיגיינגען צי די שייטל פון זיין ווייב, און ער האט דאס גלייך אריין גיווארפן אין דע הויבן אריין!) - כך היו נראים החסידים הקדמונים! (אזוי האבן אויס גיזעיינן פאר'צאטישע חסידים).

[בהמשך השיעור הדגיש הרב שליט"א, שבוודאי חלילה לעשות כן בימינו, ואין דרכינו בכך, אלא בדרכי נועם ובמתינות, כמובן לכל בר דעת, שאין לפעול דבר כזה במהירות, אלא רק להסביר ולהמתין לאט לאט, עד שהם עצמם יבינו שכך ראוי לעשות, מתוך שמחה של מצוה, ומתוך רצון פנימי לעשות את רצון הש"י בשלימות].

כמעט אין מי שמתיר ללכת עם פאה!

בין אנ"ש ידוע שרבינו הקדוש מצאנו אסר ללכת עם פאה, ואכן זה אמת שהרה"ק מצאנו אסר ללכת עם פאה, אפשר לראות את זה בתשובות דברי חיים, שתי תשובות יש על זה. אבל לא רק הרה"ק מצאנו אסר ללכת עם פאה, כמעט אין מי שהתיר ללכת עם פאה!, כמעט איז נישט דא ווער ס'האט מתיר גיווען גייען מיט שייטלען!, דאס איז דער אמת! זוהי האמת!. כאשר מתבוננים היטב בספרי התשובות שמדברים מהשאלה הזו, אזי כמעט אין מי שמתיר!

בירור המעם שהפיאה אסורה מדאורייתא!

חלק מהפוסקים אוחזים שהיות וכל טעם האיסור לגלות את השיער, לפי מה שרואים בלשונות של הראשונים והפוסקים יוצא שהענין של גילוי שיער הוא: פריצות בפני אנשים זרים, מפני ששערות זה דבר שנעשה "להתנאות בהם", ולכן הענין של שערות זה פריצות בפני אנשים זרים. לכן בחצר לגבי הבית הפרטי התירו,

אבל לגבי לצאת לרחוב, על זה אין היתר לצאת בגילוי שיער מכיון שזהו פריצות. שהרי לא כתוב בתורה בפסוק מפורש לאסור שיער, ממילא הולכים לפי הטעם, ואפילו אם האיסור היה כתוב בפירוש, מכל מקום דרשינן טעמא דקרא לתומרא, ולכן בלשונות של חלק מהפוסקים שמדברים מהשאלה הזו, ישנם כאלה שטוענים שללכת עם פאה נכרית שהיא נראית דומה לשיער, הרי זה אסור בדיוק אותו דבר כמו שערות! (עס איז פונקט אזוי אסור!), אע"פ שזה עשוי מפאה נכרית, מכל מקום היות והאיסור נוגע לפריצות, אזי מאי נפקא מינה איך זה נעשה, העיקר שזה נראה כך, לכן הם טוענים שמאד יתכן שזה איסור דאורייתא!, לא רק שזה שאלה של דת יהודית, אלא חלק מהפוסקים טוענים שזה ממש איסור תורה!.

הצדיקים הקודמים היכו חזק נגד הפיאה!

ידוע שהצדיקים הקדמונים היכו חזק נגד זה, [פארצאטיש'ע צדיקים האבן שטארק גיקלאפט אויף דעם!], במשך הדורות האחרונים הענין הזה - יתכן שאפשר לומר אפילו לשון של - "נפרץ"! לא היה ברירה...

בדברי חיים כתוב שאפילו כאשר זה לא נעשה משערות, אפילו שזה עשוי מבד שחור, אלא שנראה מרחוק דבר דומה, כבר זה אסור.

בעניני לבוש האנשים מהדרים ומתעלים, ואילו בלבוש הנשים מתדרדרים והולכים!

אחד מהענינים שה"בעל דבר" [=היצר הרע] השתלט עלינו בימינו, זהו הענין של לבוש, וברוך השם בענינים אחרים, למשל בלבוש אברכים חסידיים, יתכן שאפשר לומר שזה נהיה יותר טוב ממה שהיה בשנים קדמונים, - חותני [כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאבוב זצוק"ל] כבר אמר את הדבר הזה, - אבל בענינים של הלבוש של

הנשים ברחוב, אפשר לומר שזה "איום ונורא"! מה שאמרתי ברחוב, אין הכוונה להבדיל לגויים, אלא אצלינו לדאבונינו בעוה"ר, זהו חלק מהשפלות של הגלות שהציבור שלנו נהיה מושפע מהרחוב, מהגויים.

**אנחנו צריכים לזכור מי אנחנו! ומה דורשים מאיתנו?
וכל אחד בבית שלו יכול וצריך לתקן!**

כל אחד יודע שהיום זה עולם שפל בעוה"ר, את הרחוב אי אפשר לתקן, אבל אותנו - עצמינו, כל אחד בבית שלו יכול וצריך לתקן!, והיה מחניך קדוש נאמר לכל יחיד, ומכל היחידים יחד קם ונבנה כל הציבור!, ולדאבונינו בעוה"ר רואים בענין הזה, שזה נתפס בין החסידים, זה מתדרדר לאט לאט. הכוונה בכלל הענין של לבוש, אבל בפרט הענין של פאות, ברור שעלינו מוטלת האחריות להשגיח שהצניעות תהיה כמו שצריך להיות. ואסור שנניח להימשך ולהיגרר אחרי יצרני הפאות המודרנים, [מען טאר זיך נישט לאזן "פארפירן"!]
- הם המודרנים אלו שמייעצים שכך צריך ללכת! הם אומרים: זה טוב ככה!, אחרים הולכים ככה!, ופלונית נראית כך!, אבל מותר שיהיה לנו לכל הפחות מידה כזו של עזות דקדושה, ומספיק גיאות, ומספיק יציבות, שלא נתבטל בפני כל העיר! ושנשגיח על הבני בית!...

אף אחד לא רוצה לנגוע בחשש איסור דאורייתא!

בעוונותינו הרבים ישנם אברכים שיכולים ללכת עם הלבוש החסידי בשלימות, ואילו בני ביתם מזלזלים בכל זה!, הנושא הזה לדאבונינו לא נהיה יותר טוב, אלא נהיה יותר גרוע!. יתכן שיש בזה קצת חסרון ידיעה, יתכן שיש כאלה שחושבים שאפשר ללכת עם פאה, וכבר אפשר לעשות מה שרוצים, - זה בפירוש לא כך!, פאה שנראית כמו השערות, לפי חלק מהפוסקים זה איסור דאורייתא!!!, והרי אף אחד לא רוצה לנגוע בחשש איסור תורה!.

**תמיד ידעו שחסידים עושים גדרים וסייגים להתרחק
מאיסור דרבנן, ואילו כאן זה חשש איסור דאורייתא!**

אם נדבר על חשש של דרבנן, אולי יהיו כאלה שעוד ירצו קצת לתרץ את עצמם, באומרם מה אפשר לעשות, אחרי שכך הוא המצב היום, אבל חשש של איסור דאורייתא!!! בכל הענינים האחרים, תמיד ידעו שהחסידים מדקדקים שיהיו גדרים וסייגים להתרחק הרבה מאוד מחשש איסור דרבנן!, אבל על חשש של איסור תורה לא היה צריך בכלל לדבר!. (א חשש איסור דאורייתא! אין אלע אנדערע ענינים, מ'האט אלע מאל געוואוסט אז חסידים זענען מדקדק זאל זיין גדרים און סייגים אזוי ווייט אוועק גיין פון א חשש פון א איסור דרבנן, אובער פון א חשש פון א איסור תורה דארף מען אפילו נישט צו רעדן!, א זאך וואס רירט און א חשש פון א איסור דאורייתא!).
דבר שנוגע בחשש איסור דאורייתא, שהרי לכמה פוסקים כאשר זה דומה לשערות זה דאורייתא!!!.

יתכן שיש להם קצת חסרון ידיעה, יתכן שהם כעין שוגג, אבל נראה לי שבענין זה לא נאמר מוטב שיהיו שוגגין, אלא אם יעוררו את הקהל שידעו מה הולך כאן, אזי יקחו את הנושא לידיים! (=אז מ'וועט אויפקלערן דעם עולם זאל'ן וויס'ן וואס דא טוט זיך!, וועט מען נעמען די זאך אין די האנט אריין!) וישגיחו על זה, בין כל שאר הדברים, אני לא אומר שזה הדבר היחיד שמוטל עלינו לתקן, אבל זהו לכל הפחות אחד מהדברים הנחוצים ביותר! להשגיח על הלבוש, בין של הבני בית, ובין של הילדים, שהכל יהיה כדת וכדין.

**על מי מוטל להשגיח על זה, אם לא על אברכים
כמונו?!!**

על מי מוטל להשגיח על ענינים כאלה אם לא על אברכים יראים ושלמים, שמחפשים באמת לדקדק בקלה כבחמורה על כל הענינים

האחרים שקשורים להתנהגות ביהדות בתורה ומצות ומעשים טובים, ובמנהגים ומסורת, =דאס איז לכל הפחות איינער פון די וויכטיגסטע ענינים, אכטונג צו געבן אויף די לבוש!... ווער דען זאל אויף דעם אכטונג געבן אויב נישט יונגעלייט יראים ושלמים, וואס זיי זוכן טאקע מדקדק זיין אויף קלה כבחמורה, אויף אלע אנדערע ענינים!.

בשכר ההקפדה על עניני הצניעות תבוא הגאולה

הגמ' אומרת במסכת מגילה בשכר צניעות שברחל זכתה ויצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שבשאול זכה ויצאה ממנו אסתר, מהגמ' יוצא שבשכר צניעות של הנשים זכו לאסתר המלכה שעל ידה נהייתה הגאולה ליהודים!, א"כ אנו רואים מזה עד היכן מגיע גודל הדגש על ענין צניעות הנשים!, כידוע בשכר נשים צדקניות נגאלו, ה' יעזור שבזכות זה שיתחזקו בכל הענינים שבקדושה, נזכה לגאולה השלימה במהרה.

חלק בידור ההלכה

הנה בודאי קשה כעת בזמן המוגבל לשיעור ללמוד היטב את כל המקור מהגמ' והפוסקים בכל מה שנוגע לשאלה הזו, אבל ננסה לעבור כאן מעט מהענינים האלה, לנגוע בנקודות מסויימות כדי שיבינו על מה מדובר כאן. ועל אריכות הדברים צריך כל אחד לעמול ללבן את הנושא, כי קשה כאן בשיעור זה ללבן את כל הסוגי' עם כל הפרטים, אבל אנסה בעזהשי"ת להוציא בעל פה כמה שביכולתי.

דברי הרמ"א בהיתר אמירת קר"ש כנגד פאה

בשולחן ערוך אורח חיים בסימן ע"ה, כאשר מדובר מההלכה של שער באשה ערוה, אומר המחבר כ': "שער של אשה שדרכה לכסות, אסור לקרות כנגדו", השערות שדרכם

לכסות, נקראות ערוה לגבי אמירת דבר שבקדושה, והרמ"א מוסיף כאן "הנה, אפילו אשתו", אבל בתולות שדרכן לילך פרועות הראש, מותר". היות והבתולות דרכם ללכת פרועות הראש, ממילא אין איסור ערוה לומר דבר שבקדושה מול בתולות שהולכות עם שערות מגולות.

אח"כ אומר הרמ"א הלאה: "והוא הדין השערות של הנשים שהגילין לצאת חוץ לצמתן" - כי מעיקרא דינא לא הקפידו כל כך על כל הענין של כיסוי השערות שבצד, כי היו חלקים שלא יכלו לכסות אותם, והם היו יוצאות "חוץ לצמתן", אזי הם מותרים להיראות בצדדים, "וכל שכן שער נכרית אפילו דרכה לכסות". המילים האחרונים של הרמ"א "וכל שכן שער נכרית" הכוונה לפאה נכרית, (מה שקוראים "שייטל"), אפילו דרכה לכסות אותם אין הם נקראים ערוה, כלומר: ההלכה של שער באשה ערוה שייכת רק בשערות של האשה בעצמה, אבל שערות של פאה נכרית אינם נחשבים לערוה לגבי דבר שבקדושה, כך כתוב כאן ברמ"א.

דברי המגן אברהם

המגן אברהם (במקום) מביא "וכן כתב בשלטי גבורים דמותר לכתחילה" - כלומר מותר לכתחילה ללבוש פאה נכרית, "כדאייתא במשנה פרק ו' דשבת יוצאה אשה בחוטי שיער וכו'", המשנה אומרת שם דברים שונים שאסור לצאת עמהם בשבת מחמת גזירה שיסירו אותם, ושם מוזכר הענין של "חוטי שיער וכו', דלא כבאר שבע דחולק עליו, והאריך בסוף ספרו בדברים דחויים, עיין סימן ש"ג סעיף י"ד". א"כ המגן אברהם בהלכות ק"ש בסי' ע"ה, כאשר מדברים מההלכה של שער באשה ערוה, מביא המג"א את השלטי גבורים שהוא אומר שמוותר ללכת בשער נכרית.

המגן אברהם לא מאריך בענין, הוא רק אומר שלא כדעת הבאר שבע, שהבאר שבע חולק על הש"ג, והמג"א אומר שדבריו דחויים, הוא מבטל את דברי הבאר שבע, אבל הוא לא אומר שום מעם, הוא לא אומר שום הסבר, הוא לא אומר למה ומדוע, - אלא כל דברי המגן אברהם.

בירור המקור מהגמ' בשבת שמוכת שהפאה מכוסה לגמרי

אנו מוצאים את ההלכה הזו במסכת שבת, ובהלכות שבת בסימן ש"ג, המחבר מביא את ההלכה של חומי שיער, - שאת ההלכה הזו מציין המג"א כאן, - אבל ישנו עוד דין

בסימן ש"ג, כאשר המחבר מונה את ההלכות של תכשיטים, שבגמ' מובא שאשה אסורה לצאת עם תכשיט (בשבת) מחמת גזירה "דילמא שלפא ומיחווי", חוששים שאם אשה תלך בחוץ עם תכשיט היא עלולה להסירו ברחוב ולטלטלו ד' אמות ברשות הרבים, לכן מצד ההלכה אסור לאשה לצאת בשבת עם תכשיט לרחוב [במקום שאין עירוב], אומר המחבר בסימן ש"ג סעיף י"ח ומקורו מהגמ' "כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים", כל מה שחו"ל אסור לצאת מחמת הגזירה של תכשיטים שחששו דילמא שלפא ומיחווי, "אסור לצאת בו לחצר", מפני שגזרו שלא יבואו עי"ז לצאת לרשות הרבים, "חוץ מכבול ופאה נכרית" - עם שתי הדברים האלה מותר לצאת לחצר אבל לא לרשות הרבים, "והיינו קליעת שיער שקולעת בתוך שיערה", הוא מפרש שפאה נכרית הכוונה קליעת שיער שקולעים בתוך השערות. עכ"פ יוצא שכבול ופאה נכרית, מצינו בגמ', וכך פוסק המחבר כאן, שמותר לצאת עמהם לחצר, אבל לרשות הרבים אסור לצאת עם זה.

מפני מה התירו לצאת עם זה לחצר, כתוב בגמ' שהטעם הוא כדי שלא תתנגה על בעלה, זהו הטעם שהתירו לצאת עם שתי התכשיטים הללו (כבול ופאה נכרית) כדי שלא תתנגה על בעלה, כי את כל התכשיטים האחרים אסור לצאת עמהם ורק את ב' התכשיטים הללו התירו.

אנו רואים מההלכה הזו, שכבול ופאה נכרית אסור לצאת [בשבת] עמהם לרשות הרבים, ולחצר מותר לצאת עמהם.

בביאור צורת ה"כבול" מבואר בגמ', שזה היה כיפה של צמר שהניחו אותה מתחת לשבכה, השבכה היא סוג מטפחת שכיסו את הראש ותחתיה הניחו כיפה של צמר, וכך היא היתה הולכת עם זה באופן שזה היה מוסתר תחת השבכה, והגמ' אומרת על זה שאסור לצאת עם זה לרחוב אבל לחצר מותר לצאת עם זה. וטעם האיסור לצאת עם זה לרחוב, הוא מפני שגזרו דילמא שלפא ומיחווי.

מטעם האיסור מוכח

שמדובר שהכיסוי ראש מכסה את כל הראש!

ראשית כל, הבה ננסה להבין, כל מי שלמד את ההלכות בגמ' או בשולחן ערוך רואה שהגזירה של "שלפא ומיחווי", אנו מוצאים בגמ' בפירוש שסוג תכשיטים כאלו שהיו מחוברים לשבכה - לכיסוי שעל הראש, אין בהם את הגזירה של "שלפא ומיחווי", מפני שאני לא חושש שמא אשה תגלה את ראשה ברחוב, היות ואסור לצאת לרחוב בראש מגולה, לכן

אין גזירה דילמא שלפה ומיחווי כאשר התכשיטים תפורים אל הכיסוי שעל הראש, מפני שלא חוששים שמא יסירו את הכיסוי שעל הראש באמצע הרחוב, שהרי זה איסור גמור, לכן מפורש בגמ' וכך נפסק בשו"ע שכאשר התכשיטים תפורים בשבכה, כלומר, כשהם תפורים לכיסוי שעל הראש, שאת הכיסוי הזה לא יסירו, אזי ברור שאין את הגזירה של "שלפה ומיחווי" ואין שום מעם לאסור לצאת עם זה.

וכל האיסור של הכיפה הזו, הוא מפני שהניחו אותה תחת השבכה ואינה מגולה, לכן יש שם חשש שמא יסירו את הכבול מתחת הכיסוי, כי היות וזה תחת השבכה, אזי אפשר להישאר בראש מכוסה, גם אחרי שהיא תוציא את הכבול, לכן חוששים שמא היא תוציא את הכבול. ולכן אומרת הגמ' שאסור לצאת עם הכבול ברשות הרבים ולחצר התירו לצאת בכבול וכפאה נכרית.

כל מי שלומד את הגמרא רואה שאין הכוונה שהלכו עם פאה כדי לקיים בזה את המצוה של כיסוי הראש!

כעת הבה נתבונן מה היא הפאה הנכרית המוזכרת כאן בגמרא, האם הפאה הנכרית של הגמרא היא כמו זו שאנו קוראים היום "פאה" (-א שיטל), או שזה היה משהו אחר. כי לפי ההקדמה שאמרתי כאן כעת, שבדבר כזה שכאשר יסירו אותו יתגלו השערות אזי אין בזה את הגזירה של דילמא שלפה ומיחווי, אם כן אם נדבר מכזה סוג פאה נכרית, שהולכים כדי לכסות את הראש עם הפאה הזו באופן שהיא מגולה, א"כ לא שייך בזה את הגזירה של דילמא שלפה ומיחווי, כי אין מה לחשוש שמא אשה תסיר את הפאה, בדיוק כמו שלא חוששים שאשה תסיר את השבכה - את הכיסוי, כך אין מה לחשוש שיסירו את הפאה נכרית.

ומהגמרא שאומרת שאסור לצאת עם הפאה ברשות הרבים, מפני שיש את הגזירה של דילמא שלפה ומיחווי, ורק בחצר התירו כדי שלא תתנגה על בעלה, א"כ לכאורה כל מי שלומד את הגמרא רואה שהפאה נכרית שמדובר כאן, אין הכוונה שהלכו עם פאה נכרית כדי לכסות את הראש, זה בכלל לא היה הכיסוי שעל הראש, שאיתו קיימו את מצות כיסוי הראש, שהרי על הפאה שבגמרא יש נידון האם מותר לצאת עם זה בשבת לרד"ו או לחצר, ואם הכוונה על פאה מגולה שמכסה את הראש, אם כן אין מקום לחשוש שמא יסירו את הפאה באמצע הרחוב, ואין שום חשש לדילמא שלפה ומיחווי, בדיוק כמו שלא חוששים שמא יסירו את כל התכשיטים האחרים כאשר הם גורמים גילוי ראש, כך אין מה לחשוש כאן שיסירו אותה.

בראשונים רואים שבש"ס לא מדובר כלל מפאות של זמנינו

וממילא אין שום ראייה מהש"ס להיתר!

ובאמת כאשר מתבוננים כאן בראשונים, רואים שהם מסבירים את כל הענין של פאה נכרית, שזה היה רק לכאלה שהיה להם שער מועט, כדי שתיראה כבעלת שיער, כך כתוב מפורש בראשונים, שזה היה רק לכאלה שלא היה להם מספיק שערות, הם היו מוסיפות פאה נכרית כדי שתיראה כבעלת שיער. ואם אנו מסתכלים על הנידון של הפאה בגמ' וש"ע בתור פאה של ימינו, א"כ מה זה משנה אם היא כן בעלת שיער או לא בעלת שיער, הרי אם מכסים את הראש עם פאה בגלל שאסור ללכת עם שערות מגולות, ורוצים לקיים בזה את מצות כיסוי הראש, א"כ זה שייך אפילו באשה שיש לה הרבה שערות, ואין שום הכרח אם יש לה שער מרובה או מועט.

א"כ מוכח בפירוש שאין הכוונה שאשה היתה מכסה את הראש עם פאה בגלל שאסור לצאת עם שערות מגולות, כך יוצא בפשטות כאשר לומדים את הגמרא וההלכות, שהפאה נכרית המוזכרת בגמ' ובש"ע היא לא מה שאנו קוראים היום פאה (-שיימל), שיוכלו להתהלך עם פאה נכרית מגולה, אלא זה היה משהו אחר לגמרי. שנעשה לצורך אחר לגמרי כדלהלן. וזה הביאור הפשוט של כל מי שלומד את הסוג' באופן ישר.

דברי השלטי גבורים שמביא ראייה להיתר לק"ש אינם מוכנים!

האמת היא שעל המשנה הזו - בשבת דף ס"ד עמוד ב' שבה מדובר על זה שיוצאין בפאה נכרית וכבול לתצר, - כאן כותב השלטי גבורים - שהמג"א מציין אותו כסי' ע"ה בהל' ק"ש - הוא אומר שמכאן יש ראייה שמותר ללכת עם פאה נכרית מגולה, "משמע להדיא שמותרות בנות ישראל להתקשט בהן", אבל כאשר מדייקים היטב בלשון של השלטי גבורים כאן, כתוב פה שאין בפאה נכרית את האיסור של שיער באשה ערוה, דזה לשונו "אין כאן משום שיער באשה ערוה, וגם לא משום פריעת ראש".

והאמת היא שכאשר מתבוננים היטב בהלכה זו, הרי הזכרנו מקודם שבש"ע כתוב שרק כאשר יש איסור פריעת ראש, רק אז מתחילה השאלה של שער באשה ערוה, אבל בתולות שדרכן לילך מגולות, אין אצלם בכלל את האיסור של שער באשה ערוה, ורק באלו שאין דרכן לילך מגולות אצלם יש את האיסור של שער באשה ערוה. [ואם השלטי גבורים צריך לומר לנו שאין כאן שער באשה ערוה, סימן שמדובר שהפאה מכוסה ברחוב].

מקור החיוב לצאת לרחוב בכיסוי ראש

הבה נקדים קודם כל את מקור האיסור בנמרא, המשנה בכתובות (דף ע"ב) אומרת "ואלו יוצאות שלא בכתובה", הנשים האלו יוצאות בלא לקבל כתובה, "העוברת על דת משה ויהודית", אלו שעוברות על דת משה ויהודית לא צריך לתת להם כתובה, "ואיזוהי דת יהודית", ישנו דת משה זה איסורים שכתובים בתורה, וישנו דת יהודית שזה הכוונה דברים "שנהגו בנות ישראל ואף על גב דלא כתיבא" (רש"י), דברים שהתקבלו אצל בני ישראל [בזמנם] אפילו שאינם כתובים מפורש בתורה, זה נכלל בדת יהודית, ואומרת המשנה "ואיזוהי דת יהודית - יוצאה וראשה פרוע", כאשר היא יוצאת עם ראש מגולה היא עוברת על דת יהודית, ועל זה היא יוצאת שלא בכתובה.

ומקשה הגמ' איך יתכן שזה רק דת יהודית ועל פי תורה מותר לצאת בראש מגולה, והרי "ראשה פרוע דאורייתא היא", כלומר הרי האיסור לצאת עם שערות מגולות זה איסור דאורייתא, דכתיב "ופרע ראש האשה", אצל הסומה כתוב "ופרע ראש האשה", "ותנא דבי ר' ישמעאל אזהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש", היות וגילו את הראש של הסומה, והו סימן שאסור לאשה לצאת באופן כזה, רש"י אומר שהיות ועשו את זה לאשה כרי לנוול אותה אזי זה מדה כנגד מדה "כמו שעשתה להתנאות על כועלה מכלל דאסור", ועוד מפרש, מזה שכתוב ופרע "מכלל דהויא שעתא לאו פרוע הות, שמע מינה דאין דרך בנות ישראל לצאת פרוע ראש", עכ"פ מזה שכתוב אצל הסומה ופרע ראש האשה, מזה מוכח שאסור לאשה ללכת עם ראש מגולה מן התורה, א"כ יציאה בראש מגולה זה איסור דאורייתא, וממילא מקשה הגמ' מה הפשט במשנה שדת יהודית הכוונה "יוצאה וראשה פרוע".

ומתרצת הגמ' "דאורייתא קלתה שפיר דמי, דת יהודית אפילו קלתה נמי אסור". כלומר שמן התורה כאשר אשה מכסה את ראשה עם קלתה, שזה היה "סל שיש לו למטה בית קיבול להולמו בראשה" (פירש"י), כלומר זה היה כמו סל שיכלו ללבוש אותו על הראש, והשערות היו כמעט מכוסות, אלא שהיו נראות מעט בין החרצים של הסל, - שהרי הסל הוא ארוג ובין הסדקים אפשר לראות מעט, - אזי מן התורה זה נקרא שאין זה מגולה, אבל מצד דת יהודית זה אסור, כי נהגו בנות ישראל לא ללכת עם כוץ קלתה מטעם הצניעות.

א"כ קודם כל אנו רואים בנמ' כאן את יסוד הדבר, שלצאת לרחוב בראש מגולה אסור לצאת מן התורה, אבל לצאת לרחוב עם קלתה זה אסור מדת יהודית, ואע"פ שאין זה איסור דאורייתא, אבל זה עדיין מספיק חמור שעבור זה היא יוצאה שלא בכתובה, כפי שכתוב במשנה שמי שעוברת על דת יהודית יוצאת שלא בכתובה. ובחצר אין צריך שום כסוי, כלומר

בחצר שאין הרבים בוקעין בה, אין צריך שום כיסוי מעיקרא דדינא, כך יוצא מהגמ' לפי תוס' ולפי חלק מהראשונים.

חומרת הזוהר בבית ובחצר

והנה למדנו שמעיקרא דדינא בחצר שאין הרבים בוקעים בה, היה מותר ללכת עם שער מגולה, אבל כתוב מפורש במגן אברהם בהלכות ק"ש בשם הזוהר שאסור לראות שום שיער באשה אפילו בבית, לא רק בחצר אלא גם בבית אסור, "וכן ראוי לנהוג", אע"פ שמצד הגמ' היה מקום להקל, אבל למעשה חלילה להקל בהלכה הזו, כי כתוב כך מפורש בזוהר, וכל הפוסקים מביאים את זה, וזה מוכר בכל מקום את החומרה שנהגו בנות ישראל כחומרת הזוהר, ששם כתוב שאסור להיראות שום שיער באשה אפילו בבית, כלומר, לא רק בחצר אלא אפילו בבית ג"כ יש איסור להיראות שער.

שימת השלטי גיבורים שאוסר גילוי שער בחצר

הבית שמואל באבן העזר מוסיף שהסמ"ג מביא שלפי הירושלמי אפילו בחצר יש איסור אם ראשה פרוץ לגמרי, "וכן כתוב בשלטי גבורים", שהשלטי גבורים מביא את הירושלמי שאפילו בחצר יש איסור לצאת בראש מגולה, אחרת ממה שכתוב בגמ' שלנו לכאורה, שבגמ' שלנו משמע שבחצר היה מותר לצאת עם ראש מגולה, אבל בירושלמי כתוב שזה אסור, והבית שמואל מוסיף "ולכאורה משמע דיש דת יהודית ויוצאה בלא כתובה", שאם יוצאת בחצר בגילוי ראש אזי יוצאת בלא כתובה.

עכ"פ אנו רואים, שבחצר זה אחרת מברחוב לגבי ההלכה של גילוי שיער. כי ברחוב זה איסור דאורייתא, ואילו בחצר - לפי השלטי גיבורים והבית שמואל: זה אסור מדת יהודית, ולפי שאר הפוסקים: אין בזה שום איסור.

הקושיות העצומות בהבנת ההיתר של פיאה

השלטי גבורים כאן שאומר לכאורה שמהגמ' יש ראייה שמותר לצאת עם פאה נכרית מגולה, כפי שהסברנו מקודם את הענין של פאה נכרית, ראינו לכאורה שפאה נכרית זה לא היה דבר שהלכו אותו מגולה ברה"ר, אלא פאה נכרית היתה רק לאשה שהיה לה שיער מועט, היא היתה מוסיפה פאה נכרית שתיראה בעלת שיער, אבל אם זה היה באופן שזה היה מגולה כמו בימינו, או ראשית מזה הכונה שתיראה בעלת שיער, וכי היא תלך עם שערות

מגולות ברחוב. ושנית מה שייך החשש של דילמא שלפה ומיתוויו. וכי היא תסיר את הפאה ברחוב.

ולכאורה ממה נפשך, אם כוונת הש"ג לומר שמותר רק בחצר עם פאה נכרית מגולה, הרי אמרנו שמהגמ' יוצא שבחצר מותר לצאת אפילו בלי פאה נכרית, כלומר: אפילו עם שערות מגולות מותר לצאת בחצר לפי הגמרא. ואם כוונתו להתיר ברשות הרבים אזי זה מאד קשה לפי כל ההקדמות שאמרנו מקודם, א"כ מה מתכווין כאן השלטי גיבורים בדבריו שמתיר לצאת עם פאה נכרית.

ובאמת השלטי גיבורים הזה נותר בצריך עיון גדול, בכל מקום שמתכוונים בפוסקים שמדברים מדברי השלטי גבורים, רובא דרובא שמדברים מהשאלה הזו נשארים בצריך עיון גדול, איך אפשר להבין את השלטי גבורים. כי כאשר לומדים היטב את הסוגי', - אנחנו נגענו כאן רק בכמה נקודות בלבד - אבל כאשר לומדים את זה יותר באריכות, אזי זה ממש לא ניתן להבנה, איך היה לשלטי גבורים ראייה מהגמ' הזו שמותר לצאת עם פאה נכרית מגולה, ולכן מי שמדבר מהשאלה הזו, כולם נשארים בצריך עיון עליו.

ההנהגות חתם סופר כאן על השולחן ערוך, תמה על דברי המגן אברהם, הוא אומר שהוא בכלל לא מבין מה הולך פה, הוא לא מבין מה שהמגן אברהם אומר שדברי הבאר שבע דחויים, כי הבאר שבע כותב שם נגד השלטי גבורים, והחתם סופר אומר שהוא בכלל לא מבין מה הולך כאן, הרי "פאה נכרית לא עדיף מקלטה דאסור בפרק המדיר", כלומר הרי כעת למדנו שאסור לצאת לרחוב אפילו עם קלטה, או פאה נכרית לא עדיף מקלטה, כך כתוב בחתם סופר מיד על הדף בשו"ע, כל מי שיסתכל בשו"ע יראה את זה מיד על הדף.

ישוב דברי הרמ"א שלא התיר אלא בבית לגבי קר"ש

והנה לגבי הרמ"א שהזכרנו, האמת היא שדברי הרמ"א בכלל לא סותרים לכל מה שדיברנו, כי הרמ"א מדבר רק על השאלה של שיער באשה ערוה, הרמ"א בכלל לא מדבר מהאיסור של יציאה לרחוב, זה בכלל לא הנידון של הרמ"א. חלק מהפוסקים אומרים, - ראיתי זאת בעיני - שיש ראייה שהרמ"א לא מתיר פאה, שהרי באבן העזר בסימן כ"א וסימן קט"ו שמדובר שם איך אשה צריכה לכסות את ראשה, לא מוזכר ברמ"א שם שמותר לאשה לצאת עם פאה נכרית, כי הרמ"א לא מתיר לצאת עם זה, אלא הרמ"א רק אומר שאין את האיסור של שער באשה ערוה, כי מעיקרא דינא כפי הנפקס בשולחן ערוך למדנו שבחצר מותר ללכת עם שערות, וברחוב אסור לצאת עם שערות, ואפילו בחצר שמותר

ללכת עם שערות מצד הגמרא, וכמו כן אפילו בבית שמותר ללכת עם שערות, עם כל זאת שער באשה ערוה זה הלכה נוספת, שאסור לומר דבר שבקדושה כנגד שערות כאלה שדרכם להיות מכוסות כאשר יוצאים לרחוב. ורק אם זה דבר שצריך להיות מכוסה ברחוב, אבל השערות שיוצאות מחוץ לצמתן, שמעיקרא דדינא מותר, אין הם נחשבים ערוה, אלא הם כמו שיער הבתולות. - אבל השערות שצריכות להיות מכוסות ברחוב, הם נחשבים ערוה אפילו בבית.

ועל זה אומר הרמ"א שפאה נכרית היא רק לא נחשבת ערוה, אבל אין מדברי הרמ"א שום ראיה לשאלה שלנו, אין שום שייכות מדברי הרמ"א לשאלה שלנו, כי הרמ"א רק אומר שאין בשיער של הפיאה דין ערוה, אפילו שמוכרחים לכסות את זה ברחוב מצד פריצות או דת יהודית, עכ"ז הדין של ערוה אין שייך אלא בשיער הדבוק לגוף, אבל שערות זרות לגבי אמירת דבר שבקדושה, אין איסור. - כלומר: רק לגבי ההלכה הזו, אין זה נוגע לפאה נכרית. וא"כ על הרמ"א בכלל לא קשה, כי כל האיסור שאנו דנים הרי זה לגבי יציאה לרחוב עם פאה נכרית.

ישוב דברי השלטי גבורים שלא התיר אלא בחצר לשיטתו

ראיתי מביאים מהחות יאיר בספרו מקור חיים על השלחן ערוך - שהדפיסו את זה אחרי המגן אברהם - הוא אומר, שלפי הבית שמואל שהוכרנו, שהבית שמואל מביא שבירושלמי כתוב שאפילו בחצר אסור לצאת עם ראש מגולה, "וכן כתב בשלטי גבורים", כך מביא הבית שמואל, שהשלטי גבורים במקום אחר - לא הש"ג במסכת שבת אלא במקום אחר - [במסכת כתובות עב, א] - הוא כותב שאסור לצאת אפילו בחצר עם ראש מגולה, ממילא הם אומרים שכל דברי השלטי גבורים בשבת, שאומר שמותר לצאת עם פאה נכרית מגולה, הוא התכוין להתיר רק בחצר, כיון שבחצר מן הדין מותר לצאת אפילו עם שערות, ורק הירושלמי אוסר משום דת יהודית אפילו בחצר לצאת עם שערותיה, על זה אומר השלטי גבורים, שבכל זאת עם פאה נכרית מגולה מותר לצאת בחצר, מכיון שמעיקרא דדינא מצד הגמרא, הדין של פריעת ראש לא שייך בחצר, וא"כ זה רק דת יהודית לפי הירושלמי, ועל זה הוא אומר שהדת יהודית בחצר זה רק בשערות מגולות, אבל פאה נכרית מגולה בחצר, את זה מתיר השלטי גבורים.

ישנם כמה פוסקים שהיו רוצים לומר זאת (שכל ההיתר הוא רק בחצר), אבל הם נדחקים בזה, כי לפי איך שאנו פוסקים כמו הגמרא שלנו א"כ יוצא שבחצר מותר ללכת אפילו עם שערות מגולות, לכן הם נדחקים כאשר הם מנסים לתרץ כך את הש"ג.

אין שום מקור מהשלטי גבורים להתיר פאה ברחוב!

אבל לפי השלטי גבורים עצמו, הוא הרי הולך לשיטתו שהוא פוסק כמו הירושלמי שגם בחצר אסור לצאת עם שערות מגולות מצד דת יהודית, ובאופן כזה מיושבים דברי השלטי גבורים על נכון, ובאופן זה אין שום מקור מהשלטי גבורים להתיר לצאת עם פאה נכרית ברשות הרבים, כי דברי הש"ג מיושבים היטב רק כאשר כל כוונתו היא על חצר בלבד אבל לא על רשות הרבים.

ישוב דברי המג"א שלא התיר אלא בחצר

תמצית הדברים מכל מה שלמדנו הוא: הזכרנו את תמצית הקושיות של כל מה שגדולי הפוסקים מתייגעים ומתקשים בהבנת דברי השלטי גבורים, ורובא דרובא אוסרים.

אע"פ שהמג"א מביא את דברי הש"ג והוא אומר על הבאר שבע שדבריו דחויים, כאשר לומדים את המג"א נראה כאילו המג"א מתיר, אבל אם נאמר כפי שאמרתי בעת, - אזי אפשר גם שכוונת המג"א היא רק בחצר, שהרי המג"א מאד מקצר כאן, הוא אומר כאן ממש רק כמה מילים, מאד יחכן שגם במג"א לא כתוב שום היתר, אבל אפילו אם נניח שהמג"א מתיר, סוף כל סוף רובא דרובא של הפוסקים אווזים שזה אסור.

מאמר "וכאשר תקום מן הספר"

כאשר הזכרנו בפתח דברינו בתחילת הספר, את דברי הרמב"ן שכותב באגרתו, "וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת, אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו", וכפי שדייקנו בלשונו הקדוש, שגם מי שאינו יכול לקיים מיד, את כל מה שלמד, מחמת סיבות שאינם תלויות בידו וכדו', עם כל זאת יחפש אם יש בו איזה דבר אשר יוכל לקיימו. לכן נשתדל לכתוב כאן, מעט מהדברים שאפשר לכל אחד לקבל תועלת מהלימוד בספר זה.

ונחלק את המאמר לבי' חלקים. החלק הראשון, יבואר בו, התועלת שאפשר להוציא מהספר, גם כאשר עדיין לא מצליחים לקיים את מצות כיסוי הראש כרצון הש"י כראוי וכיאות. ולאחר מכן נבאר את התועלת שאפשר להוציא מהספר, כאשר זוכים לקיים מצוה זו כרצון הש"י.

א' - חשיבות כל פעם שנמנעים מדיבור של זלזול בקיום המצוה כראוי

דרכו של היצר, שכאשר נפגש האדם בזולתו, אשר מתעלה בקיום רצון הש"י, בדבר שהוא לא זוכה עדיין לקיימו, בפרט אם זה דבר שאינו מורגל לו בביתו ובמקומו, אזי היצר מתגבר מאד, לבטל את חשיבות התאמצות הזולת במצוה זו.

ודבר זה נובע מחמת הצורך של היצר, להשקיט ולהחליש ולדכא את ההשתוקקות הפנימית, שקיימת בפנימותו של כל נפש מישראל, החפיצה ומשתוקקת תמיד להתעלות בקיום רצון הש"י, באופן הטוב ביותר בכל הענינים. לכן כל זמן שהוא עדיין לא זכה לקיים מצוה זו כראוי, בפרט אם יש לו חוסר ידיעות במה שכתבו ואמרו גדולי הדורות בחשיבות קיום מצוה זו כראוי, אזי הוא עלול להיכשל בדיבורי זלזול, המכניסים רפיון בלב שומעיהם.

ולכן ישנה תועלת גדולה, על ידי הקריאה בספר זה, להינצל מהכשלון הנורא הנ"ל. כי כאשר רואים את מה שכתבו ואמרו צדיקי וגדולי הדורות בענין זה, אזי אפילו אם עדיין לא יכולים לקיים מצוה זו בפועל, אבל לכל הפחות, כל אחד יכול להרויח, את הזכות הנשגבה הזו, להנצל מהעון החמור של אמירת דיבורי רפיון וזלזול במעשי הזולת, אשר על ידם הוא עלול להיכשל בעון החטאת הרבים, מלבד חטאים חמורים שבין אדם לחבירו, אשר על ידי כל דיבור של המעטת חשיבות קיום מצוה זו כראוי, עלולים להיכשל חלילה בדבר שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עליו, רחמנא לצלן.

כי על ידי כל דיבור כזה, עלולים להיכשל בכמה וכמה לאוין חמורים מדאורייתא, של לא תונו איש את עמיתו, ולא תשא עליו חטא, ועלולים להיגרר עד לעון מלבין פני חבירו, אשר אין לו חלק לעולם הבא, אשר כל זאת עלול להיעשות כאשר אומרים מילה של זלזול בחשיבות קיום המצוה כראוי, רחמנא לצלן.

ועל ידי ההימנעות מכל מילה של קרירות וזלזול, אפשר לזכות להינצל מכל הלא תעשה החמורים הללו, וכל רגע ורגע שישב אדם ולא עשה עבירה, בשעה שבאה לידו, מעלה עליו הכתוב כאילו קיים מצוה, בכל מילה שהיה יכול לאמרה ונמנע ולא אמרה.

ונוסף על זה, על ידי כל מילה של שבח, אפשר לזכות לקיים את אשר הורו חז"ל הקדושים (כתובות י"ז, א'), ונפסק להלכה (שו"ע אהע"ז סימן ש"ה), שכאשר אדם קנה מקח שאינו ראוי, אזי לכולי עלמא צריך לשבחו בפניו, אפילו כאשר הוא באמת לא טוב. ואם כן על אחת כמה וכמה, כאשר רואים את ההתעוררות בקיום מצוה זו כראוי, כפי דברי הפוסקים וצדיקי הדורות, בוודאי שיש - לכל הפחות - להיזהר ולהישמר מלומר

שום דיבור של קרירות ורפיון חלילה. [וכפי שנבאר להלן בחלק השני אות ד' בעזה"י].

כי אפילו לו יהי כדבריהם, [שלא יתכן שהפאה אסורה, שהרי כל כך הרבה הולכים כך ואפילו נשות רבנים, וכדומה], אבל הרי מספיק שזה יהיה ספק מצוה, בשביל שנתיירא ונתפחד מלומר דיבור כל שהוא של זלזול ורפיון בקיום המצוה. כי בשביל מה צריך בר ישראל להכניס את עצמו לסכנה נוראה זו, שעליה כתב הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ג' הלכה ו'), "ואלו הן, שאין להן חלק לעולם הבא, אלא נכרתים ואובדין, ונידונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים". ובהלכה י' מפרט: "מחטיאי הרבים, כיצד, אחד שהחטיא בדבר גדול, כגון ירבעם, וצדוק, ובייתוס. ואחד שהחטיא בדבר קל, אפילו לבטל מצות עשה".

ובפרק ד' מהלכות תשובה הלכה ב' כותב הרמב"ם: "חמשה דברים הנועלים דרכי התשובה בפני עושיהן.... המלעיג על המצות". ובהלכה א' כותב שם: "ארבעה ועשרים דברים מעכבין את התשובה. ארבעה מהן עון גדול, והעושה אחד מהן אין הקדוש ברוך הוא מספיק בידו לעשות תשובה, לפי גודל חטאו. ואלו הן, המחטיא את הרבים. ובכלל עון זה, המעכב את הרבים מלעשות מצוה". עכלה"ק של הרמב"ם. וכמובן שכל מי שיש לו מוח בקדקדו, נמלט בכל כחו מספק ספיקא של עיכוב אחרים מלעשות מצוה, שהרי אם יש לו רק מעט שכל בראשו, הרי הוא בורח מדיבור של זלזול כל שהוא, שעלול לגרום רפיון קל בקיום רצון הש"י, הרבה יותר מהבורח מפני אש. כי בשביל מה לו לבר דעת להכניס את עצמו בסכנה נוראה כזו.

ואשרי מי שזוכה להינצל מדיבורים ומחשבות כאלה, אשר על ידי זה ניצל מלהיות בכלל שונאי ה', כאשר כתב רבינו יונה בשערי תשובה (השער השלישי) בביאור "הכיתות שאין להם חלק לעולם הבא, והם כת אויבי השם יתברך". "וענין שונאי השם, נמצא לפעמים גם באנשים שהם עושים המצות, ונזהרים מכל עבירה, במעשה, ובלשון, אם נפשם רעה, ובקרוב ליבם יקשה להם כאשר חבריהם עוסקים בתורה, וירע בעיניהם בהיות בני אדם עובדים את השם ויראים מלפניו. כאשר תאמר על האיש אשר לא יחפוץ שיכבדו בני אדם את המלך ושיעבדוהו, כי הוא שונא את המלך".

"כל שכן אם הוציאו מחשבתם הרע אל הפועל, שהם מניאים את לב בני אדם מעסק התורה ו**מן המצות**, כי הם שונאי השם!"

"כי אלה באמת שונאי השם, ואין רצונם בקיום עבודתו, ולא יחפצו בהדרת קודש יראתו, ואשר ירביון מאוד עבדיו ויראיו". עד כאן מעט מלשונו הקדוש והנורא של רבינו יונה זי"ע, אשר מאריך שם בגודל עונשם, "כי תכלה נפשם, ותאבד מן העולם הבא" רחמנא לצלן, אף על פי שהם "עושים המצות, ונוהרים מכל עבירה, במעשה, ובלשון".

ולתועלת הענין נביא מעט קטעים, מתוך הספר "עובדות ונהגות לבית בריסק" חלק ד' עמוד רי"ד, אשר הדברים שייכים מאד גם לענינינו. וזה לשון הספר שם: "שיחתו המאלפת של חתנא דבי נשיאה דמרן הגריי"ז זצוק"ל, ה"ה מרן הגאון הגדול רבי יחיאל מיכל פיינשטיין שליט"א [זצוק"ל] בעניני השעה, והם דברים יסודיים שקיבל ממרן הגריי"ז זצוק"ל".

"בנוגע לדרכי מלחמה, קשה לקבוע השיעור עד כמה מחוייב כל אחד ואחד להיכנס בעובי הקורה, [בענין הצלת בית העלמין העתיק במורד הר הבית], בפרט כשיש לפעמים חשש סכנה או הכאה. אבל הדבר ברור, שאלו הנכנסים למלחמה נגד המהרסים, ומוכנים לסבול הכאות ורדיפות, צריך לחזקם ולעודדם.

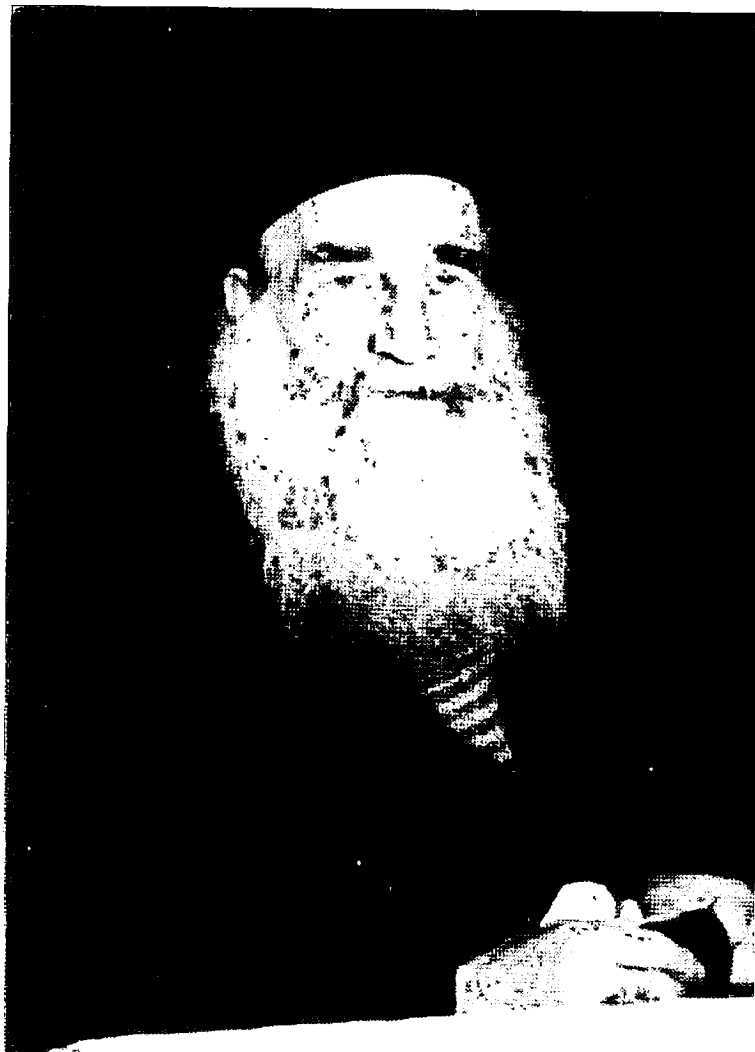
ואפילו מי שאינו חזק כמותם, להיכנס למלחמה למעשה, אם חס ושלוש מרפה ידי המוחים או מבטלם, הוא בכלל שונאי ה'. כמו שכתב בשערי תשובה לרבינו יונה ז"ל סוף שער ג'.

יתכן גם לנקוט בדעה אחרת במה שנוגע לגבי מלחמה למעשה, אבל לעמוד מרחוק וללעוג על המוחים הנכנסים בסכנה להיות מוכים, הוא שותפות עם עמלק!

אפילו כאשר האדם עצמו אינו הולך להפגנות מחמת שמצוי שם הכאות, אבל זה ברור כי אמירת ביקורת על המוחים, לומר שאינם מתנהגים בנימוס הראוי, או שהם אשמים על התוצאות, וכיוצא בזה, הוא אח לבעל משחית!

לכן חס ושלוש למעט חשיבות המוחים, אדרבה! **אנו צריכים להחזיק בידם בלב שלם, ברוב חביבות ואהדה**, לאלו שמחרפים נפשם למחות עבור קיום התורה.

"זה ברור: כי אמירת ביקורת, הוא אה לבעל משחית!
לעמוד מרחוק וללעוג עליהם, היא שותפות עם עמלק!
צריך לחזקם ולעודדם! ואפילו מי שאינו חזק כמותם!
אם הם ושלום מרפה ידם, הוא בכלל שונאי הש"י!"

מרן הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצוק"ל
"אפילו על פעולה שהוא בעצמו לא עשה, אבל יחזק ידי העושה!"
"אנו צריכים להחזיק בידם בלב שלם! ברוב חביבות ואהדה!"
"אף על פי שאין אנו עושין כמעשיהם, מאיזה טעם שיהיה, אבל הם
עושים פעולה טובה, ומוטלת עלינו החובה לעודדם!"

עלינו לדעת תמיד, בכל הענינים העומדים על הפרק, כי מי שצועק ומוחה, **תבוא עליו ברכה!** - - - **וצריך לסייע להמוחים במיטב היכולת!** ולא להכשילם!

"מצינו בגמרא "אמר רבא, אנא אמינא לפעלא טבא איישר". ולכאורה אינו מובן מאי רבותא בזה, שאומר "איישר" על פעולה טובה, הרי זו האמת הגלויה שהפעולה היא טובה, ולמה לא יודה בזה?

אלא כוונתו, שאפילו על פעולה שרבא בעצמו לא היה עושה, על כל פנים חזק ידי העושה באומרו "איישר"! וזה לימוד להנוגע לענינינו, לחזק ידי המוחים, **אף על פי שאין אנו עושים כמעשיהם, מאיזה טעם שיהיה, הם עושים פעולה טובה, ומוטלת עלינו חובה לעודדם!**

עד כאן מעט מדבריו הנפלאים של מרן הגרי"מ פיינשטיין זצוק"ל והדברים נוגעים מאד לענינינו, כי זהו הדבר הראשון השווה לכל נפש, להימנע מכל דיבור של זלזול והפחתת חשיבות המצוה. ובנוסף לזה, אפשר לזכות ללכת בדרכי חז"ל הקדושים, ולהרויח אמירת "איישר", ושאר דברי שבח וחיזוק, בכל פעם שרואים, או שומעים, על עוד יהודי שזכה להתחיל להתעלות בקיום רצונו יתברך במצות כיסוי הראש.

וכמובן שעל ידי הקריאה בספר זה, יוכל כל אחד להגיע בעזרה"י להבנת הזוכים להתחזק בקיום מצוה זו. וכפי מה שמגיעים יותר אל בהירות ההכרה בחשיבות ההליכה עם מטפחת, כשרואים את מה שכתבו ואמרו בענין זה, גדולי וצדיקי הדורות, כך אפשר לזכות - לכל הפחות - להינצל יותר ויותר, מהיצר המתגבר על נפשות כשרות, ומכשילים בעון נורא של דיבורי זלזול וקרירות, ה' ירחם.

ב' - מעלת כל דיבור של עידוד וחיזוק לאחרים העושים את המצוה

חז"ל אמרו (אבות דרבי נתן פרק ל') "כל המדבק לעושי מצוה, **אף על פי שלא עשה כמעשיהם**, הרי זה מקבל שכר כיוצא בהן". ובגמרא (סנהדרין ט', א', ובמכות ה', ב') "אם כן ענש הכתוב את הנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה, שישלם שכר את הנטפל לעושה מצוה, כעושה מצוה". ופירש"י, "דקיימא לן מדה טובה מרובה ממדת

פורעניות, הלכך קל וחומר הוא". והיינו, שכל סיוע וחיזוק שמסייע האדם לעושי מצוה, אפילו אם אין ביכולתו לעשות מצוה זו בפועל, נחשב הדבר בשמים כאלו הוא בעצמו עשה את המצוה. ועל כן, גם מי שזכה עד עתה להינצל בחסדי הש"י מהעון הנורא של דיבורי רפיון וזלזול, אבל מעתה יוכל לזכות ליטול חלק בקיום המצוה בפועל, על ידי כל דיבור של עידוד וחיזוק שיוכל לומר לזולתו.

ואין צריך בשביל זה להרבות בדיבורים באופן מיוחד עבור זה, אלא בכל פעם שאחרים מעלים את הנושא לפניו, או שנפגשים עם יהודים שזכו להתחיל לקיים מצוה זו כראוי, אזי במקום להימנע מלומר מאומה, [במקום לשתוק ולהניח לאחרים להוציא מפייהם את כל דברי הזלזול והרפיון שהיצר מרעיש בקרבם], יכול כל אחד לומר מילה טובה של עידוד וחיזוק. בפרט מי שקרא מעט מדברי הצדיקים וגדולי הדורות המובאים בספרנו, בוודאי יוכל לומר איזה דיבור של עידוד וחיזוק לזולתו.

ומי יכול לשער ולתאר כמה זכויות אפשר לזכות על ידי כל דיבור של עידוד, בין בחלק ה"בין אדם למקום", שעל ידי זה מכניסים רוח טובה של שמחה של מצוה בלב השומע, ומגביהים את החשבת המצוה בלבו. ובין בחלק של "בין אדם לחברו", שזוכים על ידי כל דיבור של עידוד להיטיב ולרומם את מצב רוחו והרגשתו של השומע.

ובפרט אם המעודד עדיין לא זכה לקיים את המצוה הזו כראוי, אזי על ידי כל דיבור של עידוד, כשהוא מראה היאך הוא מחשיב ומכבד את עושי המצוה, אפילו כשהוא עדיין לא זכה לזה, הוא זוכה להפיח רוח של חיזוק ושמחה, בבחינה מסויימת, הרבה יותר מדיבורים של אלו שזכו לקיים את המצוה כראוי. מפני שכשרואים שאפילו מי שעדיין לא זכה לקיים את המצוה כראוי, אף על פי כן הוא מחשיב את אלו שזכו לזה, אזי זה נותן הרבה יותר חיזוק ועידוד לכל אדם השומע זאת.

ואם חז"ל הקדושים גילו בזוהר הק', שבשמים תובעים כל אדם על כל מילה טובה שיכל להוציא מפיו, ונמנע ולא אמרה, אזי מדה טובה מרובה, מי יכול לשער גודל הזכות שמרוויחים לנצח נצחים, על ידי כל מילה של עידוד וחיזוק, שהתגברו על היצר, וזכו להוציאה מן הפה ולאמרה לזולתו.

ובאמת שבהנהגה זאת, מתברר ומתגלה עד היכן מגיע גודל רצונו ותשוקתו לעשות נחת רוח להש"י באמת, כמו שכתוב ב"באר מים חיים" (פרשת תצוה פרק כ"ח פסוק א') "שמי שאוהב את ה' יתברך, לא אהבת עצמו בשום אופן, **אין חילוק לפניו כלל וכלל בעשיית המצוות, אם הוא עשאה, או אחרים עושים**. ויבוא הטוב מכל מקום, שעל כל פנים יגיע נחת רוח לבוראו מזה, וזה הוא עיקר עבודתו לעשות נחת רוח לפניו, ומה לו אם יגיעו נחת רוח ממנו או מחברו.

כי זה שאין אהבת ה' שלם אצלו, רוצה הוא דוקא שהוא יזכה בכל המצוות, ואינו מתענג כלל במה שרואה חברו עושה מצוה ועובד ה' וכו', אבל האוהב את בוראו אהבת אמת, שמשתוקק שיגיע נחת רוח לבורא עולם, לא ישתדל כלל לחטוף המצוה מזולתו שהוא יעשנה, **כי אין נפקא מינה אליו כלל אם הוא יעשנה או אחר, ויבוא הטוב מכל מקום, שיהיה נחת רוח למי שאמר והיה העולם**". עכלה"ק.

וכתב ה"שפת אמת" (וארא תרמ"ג): "אהבת ישראל תלוי בקבלת מלכות שמים כראוי, להיות כל הרצון לעשות רצון אבינו שבשמים, ואז **כל אחד מבקש עבודת חבירו**. כמו מלאכי השרת שנותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרים, וכמו עשרה בני אדם עוסקין בעסק אחד, לא יעלה קנאה ושנאה במה שכל אחד מתגבר לעשות בהעסק ככל יכולתו, ואדרבה כך רצון כל אחד ואחד". עכלה"ק.

ועל כל פנים החלק ששוה לכל נפש הוא, שבראותו את זולתו מקיים את רצון הבורא, בדבר שהוא עדיין לא יכול לקיימו, אזי יאמר לו דיבור של עידוד וחיזוק, בפרט במצוה זו, אשר לפעמים נצרך מאד לשמוע דברי חיזוק, כדי שיהיו - לכל הפחות - שקולים כנגד כל דיבורי הזלזול והרפיון, אשר היצר מתאמץ בכל כחו להשמיע לאזני מקיימי המצוה, על כן בוודאי שגדולה ועצומה היא חשיבותו של כל דיבור וכל תיבה של חיזוק ועידוד, שאפשר לומר לזולתו, ובוודאי יגדל זכותו ושכרו על ידי זה לנצח נצחים.

וכמו שכותב רבינו יונה בפירושו על משלי (פרק ג' פסוק ג'): "אמרו ז"ל המפייסו בדברים גדול מכולם, והנה זה הענין אשר ישיג כל איש לקיימו בלא עמל, **ושכרו הרבה מאד!** וכו', ואם אינו בעל ממון [א] יתאוה ויכסוף לעשות צדקה וחסד, ויחמוד מדת הצדקה.

[ב] וישמח במעשה צדקתם, ויחזק ידיהם [של הנותנים] במעשה צדקתם, ואמרו ז"ל (סנהדרין ט"ו) הנטפל לעושי מצוה, כעושה מצוה". היינו שעל ידי שישמח במעשה המצוות של אחרים, ויחזק ידיהם, הוא זוכה שיהיה נחשב לו כאילו הוא עצמו קיים את המצוה. וכך כתב בספר היראה לרבינו יונה (אות קס"ג): "טרח ועסוק והיה כמסייע במצוה, כי גדול שכר מסייע, כעושה מצוה". ואם כן בכל מילה של עידוד וחיזוק, אפשר לזכות לשכר גדול, "ושכרו הרבה מאד"! כלשון רבינו יונה במשלי.

כי כאשר האדם רואה אחרים שמשתדלים וחפצים לזכות בקיום מצוה זו כרצון הש"י, ויש באפשרותו לחזק אותם על ידי מילה טובה, אזי בכל מילה של עידוד וחיזוק, הוא זוכה לקיים בזה מצות עשה דאורייתא של "ואהבת לרעך כמוך", "והלכת בדרכיו", "מה הוא רחום אף אתה רחום", באופן מובחר ביותר.

ואין לשער גודל חשיבות כל מילת עידוד שאפשר לומר לאחרים, בפרט אם המעודד עדיין לא פעל זאת בביתו, אזי בכל מילה של עידוד שאומר לאחרים, הוא מקיים בזה מצוה נשגבה בלא שום פניה ונגיעה, ובדיבוריו אלה הוא מראה שאכן כוונתו רק כדי שיהיה נחת רוח להש"י בקיום רצונו יתברך כראוי, ואין כוונתו רק שיהיה "ל"י מצוה זו, שבני הבית "שלי" ילכו כרצון הש"י, אלא רצונו וחשקו שרצון הבורא יתברך יתמלא בשלימות.

ומי יכול לשער גודל קידוש ה', וגודל הנחת רוח, והתעוררות רחמים רבים, שכל דיבור כזה עושה ופועל בכל העולמות העליונים ותחתונים, כאשר רואים ילוד אשה שמתגבר על רצונותיו העצמיים, וחושב רק כיצד יש באפשרותי עכשיו, לעשות נחת רוח להש"י, על ידי דיבורי פי, שאחזק בהם ואעודד על ידם, יהודי אחר, שיזכה לעשות נחת רוח להש"י.

ועד היכן גדולה מעלת המדבר דיבורי חיזוק ועידוד לזולתו, אפשר לראות בדברי רבינו יונה ב"שערי תשובה" (אגרת התשובה הדרוש הראשון, מעשה גמילות חסדים, אות ט"ז): "ענין הפיוס בדברים, והראות לו הרצון הטוב בנפש חפצה... שכרו הרבה מאד מעושה הצדקות, וברכותיו רבות ונכבדות ממנו".

ועוד כותב שם רבינו יונה ב"אגרת התשובה" (עמוד רמ"ז): "ישבח כל אדם, כל עושה הטוב, וכל מיטיבי צעד, לחזק ידם, למען יאחזו דרכם,

ויוסיפו אומץ... ויקבל שכר על הרבים אשר הצדיק, ועל הנפשות אשר יעשה". עכלה"ק.

ג' - להאמין בהבטחת חז"ל הקדושים שעל ידי כל רצון ותשוקה, אפשר לזכות לדרגה הנשגבה של "מעלה עליו הכתוב כאילו עשה"

ישנם כאלה שבחסדי הש"י זוכים לחזק ולעודד אחרים, בענין קיום מצוה קדושה זו, אבל אף על פי כן, כואב להם בלבם, בכל עת שהם רואים יהודים אחרים שזוכים לזה, כאשר הם עדיין לא זכו לזה.

ודבר זה נובע מחמת גודל רצונם ותשוקתם לזכות בקיום מצוה זו, אשר לעת עתה יש להם קשיים שונים המפריעים לקיום המצוה בפועל, ועדיין אין בידם אפשרות להתגבר עליהם, לכן קשה להם וכואב להם ביותר, כשהם רואים יהודים אחרים שזוכים לזה.

אבל האמת היא, שכל זמן שהם אנוסים, ואין בידם לקיים מצוה זו בפועל, אזי הם מקבלים שכר עצום, על כל מחשבה של רצון ותשוקה, ועל כל הרגשה של חוסר מנוחה ומרגוע, שיש להם על ידי רצונם הטוב לזכות בקיום מצוה זו כראוי. (כי אם אין דבריו נשמעים בביתו בענין זה, אזי הוא פטור מכל מצות תוכחה, ואז היא נחשבת לגבי ענין זה, כמו כל אדם אחר שאין הוא יכול להשפיע עליו, כי כל התביעה שאדם נענש על כל מעשי אנשי ביתו, הוא רק כשיכול להשפיע עליהם).

ונאמנים עלינו דברי חז"ל הקדושים, אשר **"חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה"** (ברכות ו', א, ושבת ס"ג, א'). ואם כן, כל זמן שהם אנוסים, אזי הכתוב מעלה עליהם כאילו הם עשו את המצוה, והם מקבלים שכר עצום ונשגב על כל פעם שחשבו ורצו והשתוקקו לעשות את המצוה.

ומי יכול לשער ולתאר את ריבוי המצוות והזכויות העצומות, שזוכים להרוויח על ידי הקריאה בספר זה, כאשר כל מחשבה ומחשבה, וכל רצון ותשוקה, שחושבים ומשתוקקים לקיים את המצוה הזו כראוי, הכל נחשב בשמים "כאילו עשה". [כי בלא שיהיה "חשב אדם", אי אפשר לזכות ל"מעלה עליו הכתוב", כמובן].

וידוע מצדיקים זי"ע, שמעלה עליו הכתוב, הוא - בבחינה מסוימת - בדרגה הרבה יותר חשובה ויקרה מקיום המצוות בפועל, מפני שהמצוה שהקב"ה מעלה על האדם ומחשיב לו שהוא זכה לקיים מצוה זו, היא בתכלית השלימות, בלא שום פניות, ומחשבות זרות, ובלא הרגשת עצמיות והתפארות כידוע.

ואם כן, במשך כל ימות האדם, ובכל פעולותיו ויגיעותיו וטרחתיו הרבים, לעולם לא יוכל לזכות לקיים מצוות חשובות ויקרות כאלה, באופן מושלם ביותר, כמו המצוות הקדושות אשר הקב"ה בכבודו ובעצמו מעלה עליו, ומחשיב לו בכל מחשבה ותשוקה, שחושב לקיים מצוה קדושה זו.

וכך כתב המאירי (בחידושו למסכת ברכות עמוד כ"א טור ב') "לעולם תהא מחשבתו של אדם, רדופה אחר המצוות, שאף המחשבה, אינה אלא תועלת! והיא המביאה לידי המעשה. אמרו חכמים, אפילו חשב אדם לעשות מצוה, ונאנס ולא עשה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה". הרי לנו מפורש, שכל מחשבה שחושב אדם לעשות מצוה, יש לו מזה רק "תועלת" לנצח נצחים.

ונפלאים הם דברי הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע בספרו "דברי סופרים" (אות כ"א): **"עיקר זכות השתדלות האדם בעולם הזה, הוא רק החשק שיש לו לעשות רצונו יתברך, אבל גמר המעשה הוא מה' יתברך... ואפילו חושב לעשות מצוה ולא עשה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, לפי שעשה את שלו במחשבתו וחשקו. ומכל גמילות חסדים של אברהם אבינו ע"ה והכנסת אורחים שלו, לא נזכר בתורה לשבח, אלא מה שעשה למלאכים, אף על פי שלא היה בזה שום מעשה של גמילות חסד על האמת כלל, שהם לא הוצרכו לכל זה כלל, ורק לכבודו הוכרחו להיות כאוכלים, ואין בזה אלא המחשבה והרצון הטוב של אברהם אבינו ע"ה, להודיע שזה העיקר מכל המעשים בהשתדלות ועבודת האדם, שלא להשיג על גמר המעשה".** עכלה"ק.

ובספר "טהרת הקודש" (חלק ב' מאמר הצדקה פרק י"א דף שמ"ז) כתב: שישתוקק תמיד לקיום המצות, ואז מקוים בו, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, **ובכל פעם שמשתוקק למצות בגעגועין גדולים, נחשב לפני הקב"ה כאילו קיים המצות. ואשרי לו ואשרי חלקו, וזה (קהלת ט') "שומר מצוה", לשון חיכוך וציפוי על המצוה, אז "לא ידע דבר רע", עכלה"ק.**

ולעתיד לבוא נראה כולנו, איך שכל מי שקרא את הספר, וזכה לחשוב במוחו מחשבות רבות לעשות את המצוה, אזי אפילו אם נאנס ולא עשאה, יקבלו את פניו בעולם העליון, עם אוצרות עצומים של מצוות רבות ויקרות, אשר נבראו מכל מחשבה ומחשבה שחשב לעשות את המצוה. וכפי ריבוי מחשבותיו ורצונותיו, כך ירבו מצוותיו הקדושות. וכפי עומק וחוזק רצונו ותשוקתו, כך ירבה איכותם ואורם העצום. ואז יתגלה לעינינו, כמה הרויח בכל פעם שחשב על זה, כי בכל מחשבה ומחשבה הוא זוכה לעשות נחת רוח עצום לבורא יתברך, אשר אין לנו שום מושג כלל, עד היכן מגיעה חשיבותה וגודל יקר תפארת גדולתה בכל העולמות העליונים.

ולכן כל מי שמאמין בדברי חז"ל הקדושים, שחשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, אזי יש לו להחשיב ולייקר ולחבב ולשמוח עד מאד, עם כל מחשבה של רצון ותשוקה לקיום המצוה כתיקונה, אפילו אם לא הגיע לידי מעשה כלל. ויש לו להודות להש"י על שהביא לידו סיבות שעל ידם זכה להשתוקק לזה, כי אם לא היה משתוקק, אזי היה עלול להפסיד את כל המצות הרבות והנשגבות הללו, כי רק כאשר הוא זוכה להשתוקק לזה, הוא מקיים בכל מחשבה ובכל השתוקקות, מצות קדושות ונשגבות, אשר - בבחינה מסויימת - הם הרבה יותר חשובות מכל המצות שקיים בפועל ממש.

ובפרט אם זכה ועשה מהמחשבות תפלות, וביקש מהש"י, אפילו בקשה קצרה בכל פעם שעלה הדבר במחשבתו: "רבונו של עולם, זכני לעשות רצונך כראוי בקיום מצות כיסוי הראש, באופן שיביא לך נחת רוח הגדול ביותר, בתוך כל מצוותיך הקדושים". בוודאי ובוודאי שאין שום בקשה כזו, שהולכת לאיבוד, והכל יבוא לו ולדורותיו אחריו, לתועלת עצומה לנצח נצחים. [וראה עוד להלן באות ח'].

[ובוודאי שאם הש"י עזר, והתבטל האונס הזמני, וזכה לקיים את המצוה בפועל, בוודאי שכל המצוות הקדושות שנבראו מכל מחשבה ותשוקה, עדיין עומדות וקיימות לזכותו לנצח נצחים, ובוודאי שלא נגרעה חשיבותן ומעלתן לעולמי עד כמובן].

ד' - על ידי כל מחשבה של השתוקקות ורצון לזכות לקיים את המצוה, אפשר להינצל מיסורים רבים וקשים

גילו לנו חז"ל הקדושים במדרש רבה (בראשית פרשה צ"ב אות א') "אין לך אדם בלא יסורין, אשריו לאדם שיסורים באים עליו מן התורה". ופירשו בספרים הקדושים, שלכל אדם נגזר משמים, כמות מיוחדת של עגמות נפש וצער, שהוא צריך לסבול בעולם הזה, ואם הוא זוכה להצטער ולסבול עבור עשיית רצון הש"י, אזי היסורים הללו חשובים לאין ערוך, הרבה יותר מאילו היו באים יסורים אלו, בלא קשר לרצונו והשתוקקותו לעשות נחת רוח לבורא יתברך.

ומלבד זאת, על ידי כל צער קטן שהוא סובל עבור קיום רצונו יתברך, הוא זוכה לחסוך ולהינצל מיסורים רבים וקשים, שהיו עתידים לבוא עליו, אם לא היה מצטער עבור עשיית רצון הש"י ח"ו, ועכשיו הוא הרויח הרבה יותר, על ידי כל צער קטן שסבל עבור קיום המצוה.

ומלבד זאת יש בזה כפרה עצומה, כמו שהפליגו חז"ל, בגודל חשיבות מכה שמקבלים בעת קיום מצוה, אשר היא מרצית ומכפרת כמו הקרבנות, (עי' חולין דף ז', ב'), ואם כן מי יכול לשער ולתאר, גודל הכפרה והזיכוך והטהרה, שאפשר להרויח על ידי כל פעם שיש לאדם כאב לב, על שעדיין לא זכה לקיים את המצוה כראוי. ובשמים מודדים כל הרגשה של צער ועגמת נפש וכאב שהיה לו על ידי זה, ומשפיעים עליו עבור זה לאין שיעור ברוחניות ובגשמיות. מלבד מה שכאמור, אין אנו יכולים להשיג כלל, מכמה צרות ויסורים הוא ניצול, על ידי כל פעם שהיה לו הרגשה כל דהיא של צער ויסורים, מחמת רצונו לקיים את התורה כראוי.

ובפרט אם מתבטל אל הנהגת הש"י, ומקבל את הנהגתו יתברך באהבה, ובכל פעם שנזכר מזה, שעדיין אין ביכולתו לקיים את המצוה כראוי, אומר "כל דעביד רחמנא לטב עביד", ו"גם זו לטובה", מתוך הכרה שבזה הוא ממלא את שליחותו, בכל רצון ותשוקה שהוא משתוקק לקיים את רצונו יתברך, אפילו כשאינו יכול להוציאו לפועל, אזי בכל מחשבה כזו, ובכל דיבור כזה, זוכה לקיים מצות עשה של "תמים תהיה עם ה' אלקיך", ומצות "ואהבת את ה' אלקיך בכל מאדך", בכל מדה ומדה שהוא מודד לך, וכל

מחשבה ומחשבה כזו, משפיעה נחת רוח עצום במרומים, וממשיכה על המקיימה התעוררות רחמים רבים ממקור הרחמים.

[כי אין אנו יודעים חשבונות שמים, וכמו שהיו בחוץ לארץ בתקופה שלפני מלחמת העולם השנייה, הרבה יהודים יראים ושלמים תלמידי חכמים ועובדי ה' גדולים, שהצטערו והתייסרו מאד מהנהגת נשותיהם שהיו הולכות בגילוי ראש ממש כידוע. ומי יודע כמה דברים עצומים ונשגבים הם פעלו לעצמם ולדורותיהם על ידי כל קבלת צער כזה באמונה שהכל מהש"י לטובה].

בפרט אם מבקש על זה, שבזכות הצער שיש לו עתה, יזכה להזדכך ולהתקרב אל הש"י, כמו שהדריכו צדיקים זי"ע, שבכל פעם שמרגישים צער ועגמת נפש, כדאי לבקש מהש"י "ראה עניי ועמלי, ושאל לכל חטאתי", כי על ידי זה מרויחים אוצרות נפלאים ברוחניות ובגשמיות, ובפרט שהצער המדובר כאן קשור לתשוקה דקדושה, אזי בוודאי שכשמקבלים אותו באהבה, ומבקשים מהש"י שנוכה להתקרב על ידי זה אליו יתברך, לא יתכן שלא ירויח עי"ז לאין שיעור, לו ולדורותיו על כל ימי חייהם, כי שום מחשבה של רצון ותשוקה, אינם הולכים לאיבוד, והכל שמור וגנוז עבורו, להתענג על ה' בזכותם לנצח נצחים.

ה' - קרבת ה' ודביקות נפלאה בבורא יתברך, על ידי כל רצון ותשוקה

הנה זאת ידוע וברור לכל אחד, מה שמבואר בספרים הקדושים, אשר כל תכלית כל קיום המצוות הוא: להתקרב אל הש"י ולהתדבק בו יתברך. וזו תכלית כל ירידת האדם לעולם הזה, שיזכה להתגבר על כל המונעים אותו מלהתקרב אל הש"י, ודייקא בהיותו בעולם הזה, המלא מניעות והסתרות, יזכה להתחזק בעשיית רצון קונו, ולהתדבק על ידי זה בהשם יתברך.

ועיקר ההתקרבות וההתדבקות, נעשית על ידי כל רצון והשתוקקות, למלאות את רצון הש"י כראוי, כמו שכתב המהר"ל ב"נתיבות עולם" נתיב העבודה פרק ה' (ד"ה במדרש) על הגמרא בסוטה (דף כ"ב, א) "שכר פסיעות יש לי", לכן עדיף ללכת לבית הכנסת רחוק, אף על פי שיש בית הכנסת

קרוב אל ביתו, בכל זאת הקב"ה סופר פסיעותיו, ומקבל שכר על כל פסיעה, אפילו שבזמן של ההליכה אל הבית כנסת הרחוק, היה יכול כבר להיות בבית הכנסת הקרוב אל ביתו, בכל זאת עיקר השכר הוא על ההליכה והתשוקה להתקרב אל המקום הקדוש.

וכלשון המהר"ל: "כי כאשר הולך לבית הכנסת, הוא נמשך אל השם יתברך, להיות לו דביקות בו יתברך. וידוע כי **המתנועע אל הדבר, הוא דביקות גמור עם המתנועע, יותר ממי שהוא קרוב אליו כבר**. ולכך אמר שהקב"ה מונה פסיעותך. כי אף פסיעה אחת יותר רחוק, הקדוש ברוך הוא מונה. כי הכל לפי התנועה, כך יש לו דביקות בו יתברך. **כי אם הולך מרחוק, הרי זה מורה דביקות גמורה בו יתברך**". עכלה"ק.

[ומסופר על כ"ק הגה"ק רבי יהוד'ה הורביץ מדזיקוב זי"ע, שכאשר היה הולך אל בית הכנסת, היה חוזר ומשנן את דברי המהר"ל האלו, בהתלהבות עצומה, עד שהיה מזיע מרוב יגיעתו. ובזקנותו אמר על עצמו: חמשים שנה אני כבר חי עם דברי מהר"ל אלו].

כי העיקר הוא הרצון וההשתוקקות, ועל זה צריך להיזהר והישמר מאד, לא להתרפות מהרצון וההשתוקקות לעשות את רצון הש"י, וכדברי הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע, שאמר **שהדבר הגרוע ביותר הוא, אם חלילה משלימים עם המצב**, ומפסיקים להשתוקק לשנות את המצב לטובה. [ודברים אלו היו רגילים על פיו של כ"ק מרן אדמו"ר בעל "נתיבות שלום" זי"ע, בהרבה משיחותיו ומאמריו].

ובענין זה כתב השפת אמת (ליקוטים על מנחות דף קי"ז) "להיות משתוקק תמיד לקיים מצותיו יתברך, וזה הרצון נחשב כמעשה ממש, ויוכל להיות כל היום!". "וכמו שכתוב הרהורי עבירה קשין מעבירה, מכל שכן להיפוך, **הרהורי מצוה כמצוה, ועדיף מגוף המצוה**. וכמו שכתוב הטעם, שעל עבירה מתחרט יותר מעל ההרהור, כמו כן בהרהור ורצון לקיים המצוה, אין מתפאר ומתגאה, אדרבה, רואה ומשגיח להיות כנען ושפל אליו יתברך, כדי שיוכל לקיים המצוה כראוי, ועדיף מגוף המצוה". עכלה"ק.

ובשפת אמת אמר תרל"ו כתב: "באמת הרצון והתשוקה, הוא הדבר שאין להשיגו בעולם הבא כל כך כמו בעולם הזה, כמשל בן המלך שמגעגע לחזור לבית אביו, כאשר חכמים הגידו, **כי זה היה כל המבוקש בשליחות**

האדם לעולם הזה, כדי להרבות התשוקה בלב האדם. ומפרש שזהו "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה", שעה מלשון רצון, "יותר מכל חיי העולם הבא".

וממילא על ידי כל פעם שזוכים לחשוב מחשבה אחת והשתוקקות אחת, לזכות לקיים את רצון הש"י במצוה זו כראוי, - ובפרט כשמצרפים לזה דיבור אחד של תפלה ובקשה, "אבינו שבשמים, אנא זכני לקיים מצות כיסוי הראש בצניעות כרצונך יתברך, מתוך שמחה ושלוש ושלוה". - אזי על ידי כל דיבור כזה, זוכים להתקרב אל הש"י ולהתדבק בו, בבחינה מסויימת, יותר מקיום המצוה בפועל.

ומי יכול לשער ולתאר, גודל השמחה העצומה שזוכה נשמת בר ישראל לשמחה, בכל פעם שמתקרבת אל בוראה, ומתדבקת בו יותר ויותר, על ידי כל המחשבות והתשוקות הטובות, שתזכה על ידי הקריאה בספר זה, להשתוקק לעשות נחת רוח להש"י בקיום מצוה זו כראוי.

ו' - סיוע בקיום מצות "בצדק תשפוט את עמיתך"

"והוי דן את כל האדם לכף זכות"

כאשר רואים בספרנו, את ריבוי הקשיים והנסיונות הרבים, שעמדו בפני גדולי הדורות, לפעול ולהשפיע בענין קיום מצוה זו כראוי, ואת גודל היגיעות וההתאמצות שהיו צריכים להתייגע בענין נשגב זה, יכולים להבין ביתר קלות, את אלו שיש להם קשיים רבים בימנו, לקיים את המצוה כראוי.

ובפרט כאשר רואים בספרנו, כמה וכמה גדולי ישראל שכאב לבם על הדבר, ואף על פי כן היו מצאצאיהם ותלמידיהם, שלא עלתה בידם לקיים את דבריהם כראוי, אזי מזה לבד אפשר להבין עד היכן מגיעה התגברות היצר על קיום מצוה קדושה זו כראוי.

וההתבוננות בעובדות וסיפורים אלו, מסייעת מאד לקיים את מצות "בצדק תשפוט את עמיתך", וכמו שהורו חז"ל, "והוי דן את כל האדם לכף זכות". מפני שמכל העובדות הללו רואים בחוש שאין זה דבר פשוט כלל וכלל, כי יש כאן התגברות מיוחדת של היצר, שמתגבר בכל כחו למנוע את בני ישראל מקיום מצוה זו כראוי.

ולכן בכל פעם שרואים מאן דהוא שלעת עתה עדיין יוצאים מפיו דיבורי זלזול וקרירות, על קיום מצוה זו כראוי, יש להיזכר מהעובדות הרבות שמובאים בספרינו, אשר מהם אפשר להיווכח ולראות עד היכן מגיעה התגברות היצר על ענין נשגב זה, אשר אפילו צאצאי ותלמידי גדולי ישראל רבים, אשר כאב לבם על ענין זה, ואשר השתדלו והתייגעו בזה, אף על פי כן לא הצליחו להוציא את רצונם מן הכח אל הפועל כראוי.

ומזה נבין את גודל התגברות היצר על בני אדם רבים, אשר מפתה אותם יצרם לזלזל ולבזות את המתחזקים לקיים מצוה זו כראוי.

ובפרט אם אין האדם מזלזל ומבזה ח"ו, אלא קשה לו להיות שונה מכולם, בוודאי שיש להבין את הקושי הגדול שלו, ויש לעזור לו מתוך אהבה ורחמנות, ולסייע לו להתגבר על יצרו, כי אין הוא אשם בזה כלל, רק היצר מתגבר עליו ומונעו מקיום המצוה.

ואפילו כאשר שומעים כאלה, שהיצר מתגבר עליהם ומפתה אותם לדבר דיבורי זלזול ורפיון, גם אותם אפשר להבין היטב, כי כאשר רואים בספר זה, כל כך הרבה עובדות ואמרות, אגרות קודש ותשובות בהלכה, אשר ישנם אנשים רבים שאינם יודעים את כל הדברים הללו, וברגע שהם נודעים - אפילו רק מחלק קטן מהידיעות הללו, מיד הם מתייחסים באופן הרבה יותר מכובד וחשוב, לכל מי שזוכה לקיים מצוה קדושה זו כראוי. ובכל ידיעה חדשה שנוספת להם, הם מביטים על כל הענין בחשיבות יתירה ובצורה הרבה יותר מכובדת, וכמובן שדברי הזלזול והביטול אשר היו רגילים לצאת מפיהם, נעלמים ונמחקים מכל סגנון דיבוריהם.

ומזה יוכל כל אחד להבין, שבכל פעם שהוא שומע דברי זלזול וביטול, יש לו להתבונן, שהסיבה העיקרית לכל הדיבורים הללו, היא חסרון ידיעה בלבד, שאותו מזלזל, פשוט עדיין לא הגיעו לידיעתו, כל אותם דיבורים חוצבי להבות אש, ועדיין אין לו מושג עד היכן הדברים מגיעים.

וכמו כן, הרבה פעמים ישנם אנשים שמזלזלים ומלעיגים, לא מפני שבאמת הם אווזים כך, אלא בעיקר מפני שהם שמעו דיבורי זלזול מאנשים אחרים, אשר הם סובלים מחסרון ידיעה גדול בענינים אלו, ועכשיו אנו שומעים את החזרה על אותם דיבורי זלזול שהוא שמע מאותו פלוגי שיצרו התגבר עליו - מכח חסרון הידיעה - לדבר דיבורי זלזול וביטול, אשר

אילו היה רואה, אפילו רק חלק קטן מהנהגותיהם ואגרותיהם, מברכותיהם והדרכותיהם של אותם קדושי עליון זי"ע, בוודאי לא היה מעלה על דעתו להוציא מפיו דיבורי זלזול וביטול, על עשיית רצון הש"י במצוה קדושה זו.

והאמת היא, שבפנימיות הדברים, הרבה פעמים, ישנה סיבה פנימית עמוקה, של יסורי מצפון של הנשמה הטהורה, אשר סיבה זו טמונה ומוסתרת, תחת דיבורי הזלזול. ולכן יש לנו להתפלל ולבקש עליהם, ולרחם עליהם, ולהתייחס אליהם מתוך הבנה והכרה שאין הם מדברים מרצונם, אלא כל דיבוריהם נובעים אך ורק מחמת גודל רצונם ותשוקתם הפנימית, לעשות את רצון בוראם באמת, כפי שנשמתם מבינה היטב כיצד צריכה להיראות קיום מצות כיסוי הראש כרצון הש"י באמת, וכמ"ש בגמ' (ברכות י"ז, א') "רצוננו לעשות רצונך", ורק בגלל שאין להם מנוחה מיסורי המצפון הפנימיים שלהם, [אשר הם בעצמם אינם מרגישים בהם, כי הם טמונים בעומק פנימיות נפשם], לכן כדי להרגיע את עצמם, הם מתפרצים בדיבורים אלו.

הכלל היוצא מכל זה הוא, שאין הם אשמים כלל, ואדרבה, זהו סימן נפלא לטוהר נשמתם ויופי רצונם ותשוקתם הפנימית, ואין לנו אלא לרחם עליהם ולבקש ולהתפלל עבורם, שיזכו לדעת עד היכן הדברים מגיעים, ויזכו לקבל שפע קודש מלמעלה, דיסייע להם להתגבר על יצרם, ועל כל המניעות וההפרעות שיש להם, כדי שיצליחו לעשות רצון קונם כראוי בשמחה.

ועל אחת כמה וכמה, שיש להיזהר ולהישמר לא לומר שום דיבור של התמרמרות, שיכול לגרום צער כל דהוא לבני ביתו, כל זמן שעדיין קשה לה לקיים מצוה זו כראוי, כי לעת עתה עוד לא הספיקה להבין ולהשיג כראוי, את גודל הזכיה לקיים מצוה זו כרצון הש"י, מתוך שמחה של מצוה, ועדיין קשה לה להיות שונה מכולם.

ובוודאי שחס וחלילה לבוא בטענה כל דהיא עליה, שהרי לא היא התחילה לנהוג זאת, וכל זמן שאין בכחה וביכולתה לעשות זאת, אזי אין שום מקום לדרוש ולתבוע זאת ממנה, או לבוא בטענה כל דהיא עליה חס ושלו.

ואין לו אלא לבקש מהש"י שיכניס בלבה השתוקקות פנימית ואמיתית לקיום המצוה כראוי, מתוך שמחה של מצוה, ומתוך הרגשת רוממות הזכיה

הנשגבה הזו, עד שתתמלא חשק גדול ונפלא, ותזכה לקיים מצוה זו באופן שיקויים בה מאמר הכתוב "ויגבה לבו בדרכי ה'", שיהיה חביב ויקר עבורה רגע אחד של קיום המצוה כראוי, אפילו אם יזלזלו בה ובמעשיה, כי היא תהיה מוכנת ומזומנת מלכתחילה לכל ההערות והטענות שבעולם, אפילו מהקרובים ביותר, ויהיה בה די חוזק ועוז לעמוד כנגד כל המלעיגים, מתוך ידיעה והכרה ברורה בתכלית הבהירות: שיקר וחביב עבורה קיום רצונו יתברך כראוי יותר מכל הון דעלמא, ויותר מכל הכיבודים החיצוניים שהיא יכולה לקבל כל ימי חייה, אשר כל אלה בטלים ומבוטלים עבור רגע אחד שהיא זוכה לעשות נחת רוח למלך מלכי המלכים הקב"ה, מתוך התאמצות והקרבת ההרגל, ומתוך עמידה איתנה נגד דיבורי הזלזול והרפיון, כי אפילו רגע אחד של עשיית נחת רוח להש"י במצב כזה, שוה יותר מכל גינוני הכבוד שבעולם.

מה גם אשר נוסף על זה, בזכות פעולה קדושה ונשגבה זו, היא תזכה שצדיקי הדורות קדושי עליון זי"ע, אשר גילו לנו שכך הוא רצונו יתברך בקיום מצוה קדושה זו, - הם יעמדו לימינה וימליצו טוב עבורה, שתזכה תמיד לעשות רצון קונה בשמחה כראוי וכיאות, מתוך כל טוב ברוחניות ובגשמיות, לה ולכל אשר לה, לאורך ימים ושנים טובות.

[וכמובן מלבד התפילות והבקשות להש"י, נבאר להלן באות הסמוך, את דרכי ההשתדלות שכדאי לעשות, בדרך הקלה והנעימה ביותר, כדי לסייע להם לבוא להבנת חשיבות המצוה, ולעזור להם למלאות את לבם בשמחה של מצוה ובגאווה דקדושה].

כי זה ברור ופשוט, שחס ושלום להתרעם עליה בענין זה, כאשר מובן מאליו לכל בר דעת, שיש להבין ללבה, ולהראות לה שמשתתפים עמה בהבנת קשייה. בפרט שהרבה פעמים אין זה תלוי בה וביכולתה כלל. וכמו שכתב ה"בן איש חי" וזה לשונו הק': (פרשת וירא שנה ב' אות א') "ודע, כי הנה כל אדם העושה קטטה ומריבה עם אשתו או בנו או משרתיו, ודאי נראה לו שהדין עמו, וראוי לריב על המכשלה שיצאה מתחת ידם בעניני הבית. אך באמת, מי שיש לו מוח בקדקדו, בין יבין שאם יצא איזה מכשול מתחת ידם, איננו נעשה מאתם, ואין זה מעשה ידיהם, אלא הוא מעשה שטן, כדי לחרחר ריב ומדון בעת ההיא.

ואם השטן עומד כנגד האשה, או המשרת, והכשילם בעיני הבית, לעשות דבר שאינו מתוקן לבעל הבית, **מה כוחם לדחות מעשה שטן?**, וכי יש אדם שיוכל להלחם עם השטן ולנצחו?, מי זה יאמר יכולתי ונצחתי?

על כן כל איש מבין, כשיראה איזה מכשול וחסרון בעיניו של הבית, לא ישים אשמה על אשתו ומשרתיו לריב איתם, אלא יתן אל לבו התנצלות הזאת, כי אמת היא. ואז ישתוק ולא יריב אתם, ולא יתכעס, וטוב לו בעולם הזה ובעולם הבא". עכלה"ק.

ומאריך שם בדבריו הקדושים, "כמה צריך האדם להיות סבלן, בפרט בדברים שנכשלים בהם בני ביתו לפי תומם, אף על פי שהם קשים, שאין טבע החומרי סובלן וכו', המקפיד ועושה מריבה, הוא מחזיק ידיו של השטן. ולהיפך, - הוא מגרשו, וגבר ישראל". עכד"ק.

ז' - סיוע נפלא בקיום מצות "הוכח תוכיח" כתיקונה

מתוך אהבה וחיבה ושמחה של מצוה

בדרך הקלה והנעימה ביותר

ישנם רבים שהיו רוצים לעורר את זולתם, ולסייע לאחרים לקיים מצוה קדושה זו כרצון הש"י, אך הדבר נמנע מהם, מפני שאין להם את הכח והיכולת לעמוד בויכוחים, ואין להם את האפשרות להאריך בדיבורים והסברים ושכנועים, ועל כן הם נמנעים מכל השתדלות בחיזוק מצוה זו, אפילו בין קרוביהם וידידיהם שביכולתם להשפיע עליהם. ולפעמים אפילו עם ילדיהם הם נמנעים מלדבר בזה, עקב הסיבה הנ"ל.

וכמו כן יש לפעמים, שאחד מבני הזוג משתוקק לזכות בקיום מצוה קדושה זו כראוי, אך אין לו את הכח והיכולת לשכנע את בן זוגו, אשר לעת עתה אינו יודע עד היכן מגיעה חשיבות מצוה זו, כי לא היה לו עד עתה הזדמנות, לדעת את כל מה שכתבו ואמרו גדולי הדורות על ענין נשגב זה.

ובפרט שכמובן יש להיזהר מאד לקיים את המצוה של תוכחה כתיקונה, ולהישמר מאד מלהיכשל בלא תעשה של "לא תשא עליו חטא", שלא לבייש את זולתו בעת התוכחה, רק לקיים את מה שפסק הרמב"ם (הלכות דעות פרק ו' הלכה ז'): "הרואה חבירו שחטא, או שהלך בדרך לא טובה, **מצוה**

להחזירו למוטב, ולהודיעו שהוא חוטא על עצמו במעשיו הרעים, שנאמר הוכח תוכיח את עמיתך. המוכיח את חבירו, בין בדברים שבינו לבינו, בין בדברים שבינו לבין המקום, צריך להוכיחו בינו לבין עצמו. **וידבר לו בנחת, ובלשון רכה, ויודיעו שאינו אומר לו, אלא לטובתו, להביאו לחיי העולם הבא**." עד כאן לשונו הטהור של הרמב"ם.

ואף על פי שגדול הוא חיוב התוכחה, כמו שכתב שם הרמב"ם: "כל שאפשר בידו למחות ואינו מוחה, הוא נתפש בעון אלו שאפשר לו למחות בהם". אבל בכל זאת צריך להיזהר מאד באופן התוכחה כנוכח, וכפי שממשיך הרמב"ם בהלכה ח', ומבאר את הלא תעשה דאורייתא של "ולא תשא עליו חטא", שזה קשור לכל מי שמוכיח את חבירו, "לא ידבר לו קשות עד שיכלימו, שנאמר ולא תשא עליו חטא".

וכפי שמבאר ה"חפץ חיים" (פתיחה לאוין אות י"ד), שמפורש ברמב"ם "שהזהירה התורה בזה, שלא לבייש את חבירו ישראל אפילו במקום התוכחה ובינו לבין עצמו, דהיינו, שלא לדבר אותו קשות עד שיכלימו".

ולאור כל זאת, רבים נמנעים מלהזכיר את הענין הנשגב הזה, ומלהעלותו על דל שפתותיהם, מחמת יראתם מלהיגרר בויכוחים, ועי"ז נגרם שכל בני משפחתם וידידיהם, נסמכים על שתיקתם והימנעותם מלעורר על ענין זה, והם נתלים בשתיקתם כאילו היתה הסכמה גמורה להימנע מחיזוק מצוה זו חס ושלום.

אך מצד שני, אותם יראי ה', מתייראים באמת מדברי חז"ל הקדושים שגילו, שכל מי שיש בידו להוכיח באנשי ביתו ואינו מוכיח, נתפס בעונם רחמנא לצלן. ובזה גופא הם מתייסרים ומסתפקים, האם זה נחשב שיש בידם להוכיח, כאשר מצד אחד, מייסר אותם היצר טוב באומרו, שלא מצינו פטור מתוכחה למי שאינו אוהב ויכוחים, ובכל רגע שהם שותקים, הרי זה כמו הסכמה מפורשת. שהרי כך מצינו ב"ספורנו" (במדבר ל', ט"ו) "ואם החרש יחריש לה אישה", "שהשתיקה במי שיש בידו למחות, היא כמו הודאה. שהשותק הוא כמסכים במה שנעשה". עכלה"ק. ומצד שני זועק היצר הרע, שאין הם מסוגלים לזה, ואין הם נחשבים מי שיש בידו להוכיח, כי אין להם מספיק כח וסבלנות לדבר מזה, ועי"ז הם נמצאים במצב של אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי, רח"ל.

לכן כדאי מאד, שמי שאינו מסוגל להוכיח באופן שיהיה ניכר "שאינו אומר אלא לטובתו", ישתדל להימנע ככל האפשר מויכוחים בענינים אלה, ורק יתן את הספר הזה, למי שברצונו לסייע לו להתעורר לקיום מצוה זו כראוי, והלה יראה בעצמו את הדברים הכתובים ומבוארים בספרנו, באופן שהקורא יסיק מסקנות בעצמו, ונפשו תתעורר מאליה לקיים את רצון הש"י בשלימות, בראותו בעצמו את דברי הצדיקים וגדולי הדורות, אשר הם ודבריהם יעשו - בעזרת השם יתברך - את המלאכה, בלא שנצטרך לערב את דיבורינו ודעתינו בענין.

וזה עצה נפלאה, לזכות לקיים מצוה זו כתיקונה, באופן שלא יוכלו אנשי ביתו לתלות עצמם על שתיקתו, מפני שעל ידי דיבור אחד, שימליץ להם לקרוא את הספר הזה, יוכל לקיים מצוה קדושה זו של תוכחה, ויוכל לומר לנפשו: אני את נפשי הצלתי. וכל זאת יוכל להיעשות בלא שום ויכוחים ודיבורים מיותרים, אלא רק בהשאלת הספר הזה לקריאה, לכל מי שרוצה לשמוע את דעתו ורצונו.

ובפרט כאשר רוצים להשפיע בבית, כדאי מאד שהדיבור בנושא יהיה רק באופן של "כך כתוב בתורה", כמו שמצינו לגבי תוכחה לאב, שנפסק בשולחן ערוך (יורה דעה סימן ר"מ סעיף י"א) "ראה אביו שעבר על דברי תורה, לא יאמר לו עברת על דברי תורה, אלא יאמר לו, אבא, כתוב בתורה כך וכך?". כאילו הוא שואל ממנו, ולא כמזהירו, והוא יבין מעצמו, ולא יתבייש. כי באופן כזה קל יותר לקבל, מפני שאין כל כך את ההרגשה של תוכחה, אלא האדם בעצמו מגיע למסקנא המתבקשת, מכח עיונו בספר.

לכן כדאי מאד, שלפני כל הדיבורים בנושא, יקבעו שתייהם ללמוד את הספר, מתחילתו ועד סופו. וכדאי לעשות זאת עם תנאי קודם למעשה, שכל הלימוד בספר הזה, הוא רק כדי להכיר את הנושא, מזוית ראיה שונה מאשר הורגלנו עד עתה, אבל אין זה מחייב כלל לשנות את ההנהגה למעשה, אלא אם כן שתייהם יגיעו למסקנא זו, בהכרה מלאה וברורה. אבל עד שלא יגיעו שתייהם לבהירות בנושא, באופן ששתייהם ירצו בעצמם לקיים את המצוה כרצון הש"י, אזי אף אחד לא יכפה דעתו על זולתו חלילה, אלא כל רצונם יהיה רק להכיר את הנושא, על ידי שמתחילה יסיימו שתייהם את הלימוד בספר.

[נאפשר לשאול את הספר מחבירו, ולומר זאת בפירוש בבית, שראיתי את הספר אצל אחד מחבריי, והוא השאיל לי אותו. ובאופן כזה יהיה לה יותר קל לעיין בספר, כי היא תרגיש שזה בלי שום התחייבות, רק מחמת התעניינות בלבד].

ואופן הלימוד, יכול להיות, בין על ידי לימוד כל אחד בפני עצמו, ובין על ידי לימוד ביחד, שכל אחד יקרא קטע, ועל כל פנים לא ללמוד באופן שרק המוכיח יקרא, אלא כדאי מאד שזה יהיה באופן של לימוד בצוותא, ששתיהם רוצים לברר יחדיו מה ה' דורש מהם.

ויסכימו ביניהם שכל שאלה שיש להם, ירשמוה בדף נפרד, וימשיכו לקרוא הלאה, ורק לאחר סיום קריאת הספר, יעינו בשאלות ביחד, לראות מה התברר מאליו, ומה נשאר עדיין צריך בירור. מפני שבדרך כלל, רוב השאלות המתעוררות בעת קריאת הספר, (כמו, למה יש כאלה שאינם מוחים, ולמה רבנית פלונית הולכת, וכיוצא בזה), במשך הקריאה הם מתיישובות מאליהן. לכן חבל לבזבז זמן על ויכוחי סרק, לפני שמסיימים ביחד את כל הספר.

וכמוכן שבאופן כזה אפשר לקיים מצות "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא", על הצד הטוב ביותר, באופן שהכל יהיה נעשה בתור בירור הענין הנעשה בצוותא חדא, מחמת רצונם הטוב לחפש ולדרוש ביחד, מה ה' אלקינו דורש מאתנו, מתוך רצון פנימי ואמיתי לזכות לעשות את רצון הש"י באמת, באופן של שמחה של מצוה.

ונוסף על זה, באופן כזה אפשר לזכות לקיים את מצות "ואהבת לרעך כמוך" בהידור רב, כי אף אחד אינו אוהב שכופים עליו דברים שלא הורגל בהם, כל זמן שאין הוא יודע מה הוא גודל נחיצותם וחשיבותם. מה שאין כן לחפש יחד בספר, מהו רצון הש"י, זאת הוא כל חפצו ורצונו של כל יהודי שומר תורה ומצוות. שהרי רצונו לעשות רצונך, אלא שהשאר שבעיסה מעכב, וכל עבודתינו היא לחפש עצות ודרכים להתגבר עליו יחדיו, ולזכות לעשות את רצונו יתברך כראוי מתוך שמחה אמיתית ופנימית.

ח' - חשיבות כל תפילה שמתפללים לפני הש"י על קיום רצונו יתברך

שמענו על אחד מגדולי הדור שליט"א, אשר רבים הולכים לאורו, ושותים בצמא את דבריו, שאף על פי שבני ביתו עדיין הולכת עם פאה, עם כל זאת סיפר על עצמו, שהוא אינו מתייחס מלבקש ולהתפלל בכל תפילה שמונה עשרה, שהש"י יזכה אותה לקיים את מצות כיסוי הראש כרצונו יתברך, בלא שום תוספת של מראה הפאה וכיוצא בו. כי אין לנו מושג, עד היכן מגיע גודל הנחת רוח שזוכים לפעול במרומים, על ידי כל בקשה שבר ישראל מבקש מלפניו יתברך, לזכות למלאות את רצונו יתברך בשלימות.

ואנו מאמינים באמונה שלימה, שאין שום תפילה בעולם שהולכת לאיבוד, אפילו אם נראה לאדם שלא שייך במציאות שתפלתו תתקבל, אף על פי כן כל תפילה נשמרת למעלה בגנוי מרומים, והכל שמור וגנוז ומוכן ומזומן להיות נשפע על המתפלל כאשר יעלה הרצון מלפניו יתברך.

ולפעמים התפלה נצרכת עבור הדורות הבאים, ולפעמים עבור ענינים אחרים המוכנים לאדם זה, שיזכה אליהם בזכות תפלתו ובקשתו לקיים רצון הש"י בשלימות. הכלל השווה שבכל האופנים הוא, שכל תפילה שמבקשים על עניני רוחניות, מלבד הנחת רוח העצום שפועלים למעלה מיד בעת הבקשה, נוסף על זה, מרוויחים על ידי זה רווחים עצומים ברוחניות ובגשמיות, לו ולדורותיו אחריו.

ובצירוף לדיבורי הבקשות, אשר בוודאי פועלים דברים נפלאים עבור המבקש, נוסף לזה, ישנה סגולה נפלאה לזכות לפעול את המבוקש, על ידי כל דיבור של הודיה להש"י, שמודה האדם על שלכל הפחות, בר ישראל אחר, זוכה כבר עתה לקיים את מצות הש"י כראוי. וכמו שמסופר על הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע, (מובא ב"אור ישרים" עמוד 54), "אחד מאנשי קוברין שהיה לו חנות, בא לפניו, והתאונן על מיעוט פרנסתו בחנותו, שלצידו יש חנוני שמחזיק בחנותו אותה הסחורה שיש לי בחנותי, ויש לו שפע ופרנסה ופדיון הרבה, ולי אין פדיון ואין פרנסה.

אמר לו הרה"ק מקוברין זי"ע, הנה אבטיחך שגם לך יהיה שפע ופרנסה ברווח, אבל רק בתנאי, שכאשר תראה שיש לשכנך פדיון הרבה, **תתן תודה**

לה' יתברך על זה, ותאמר: "ברוך ה'", שנותן לאיש ישראל, פרנסה ברווח".
ואם תעשה כן, יהיה לך פרנסה.

והגם כי קשה להודות לה' על זה, ולומר כן בלב שלם, אך מקודם
תרגיל עצמך לומר כן בפיך, ואחר כך יהיה כן גם בלבך, שיכנסו ללבך,
ותאמר בלב שלם". עד כאן דבריו הקדושים.

ולכן כדאי מאד, שבכל פעם שרואים או שומעים על יהודים שזוכים
לקיים את המצוה הקדושה כראוי, וממילא עולה מאליה התשוקה לזכות
להימנות גם כן על עושי דברו יתברך, אזי כדאי לומר בפה מלא, "ברוך ה'",
שנתן לבר ישראל את האפשרות לזכות לקיים את מצות כיסוי הראש
בצניעות, עם מטפחת כרצון הש"י. - ויוסיף בקשה קצרה - כמו כן ה'
אלקינו תמשיך לעזור ולסייע לעוד יהודים, ולי בתוכם, לזכות לקיים גם
כן מצוה קדושה זו כרצונך יתברך, מתוך שמחה והרחבת הדעת, בתוך כל
ישראל". - וכאשר דיבורי הבקשה, יהיו כרוכים ביחד עם דיבורי הודיה
להש"י, על שלעת עתה זיכה יהודים אחרים לקיים המצוה כראוי, אזי
בוודאי ובוודאי שיפעלו ויעוררו רחמים רבים בשמי מרומים, להשפיע עזר
ממעל וסייעתא דשמיא, לו ולדורותיו, לזכות לקיים את רצונו יתברך כראוי,
לאורך ימים ושנים טובות.

א' - חביבות המצוה בשמים, תלויה כפי החשבת האדם אותה

כאשר זכו להתחיל לקיים את מצות כיסוי הראש עם מטפחת כרצון הש"י, ואין צורך בחיזוק בשביל לסייע להתחלת קיום המצוה בפועל, אף על פי כן ישנה מעלה עצומה בלימוד דברי הצדיקים וגדולי הדורות, כדי להחשיב ולייקר את הזכיה הנפלאה שזיכה הש"י את מקיימי רצונו יתברך כראוי. כי חשיבות המצוה נמדדת בשמים, לפי מידת החשבתה וחביבותה בעיני המקיים אותה. כמו שכתב הרמח"ל זי"ע [בעל "מסילת ישרים"] בסיום ספרו "דרך היי": "להודות לו יתברך שרצה בנו, ונתן לנו תיקונים גדולים כאלה. ונמצא על ידי זה, מתעלה המעשה יותר, ונעזר בו האדם ממנו יתברך שמו". עכלה"ק.

ונוסף על זה, עצם השמחה וההנאה בקיום רצונו יתברך, היא עצמה מצוה. כמו שכתוב בפירוש הרע"ב (אבות פרק ד' משנה ב') "ששכר מצוה, מצוה. שכל מה שאדם מתענג בעשיית המצוה, נחשב לו למצוה בפני עצמה. ונוטל שכר על המצוה שעשה, ועל העונג וההנאה שנהנה בעשייתה".

ולכן על ידי הקריאה בספר זה, אפילו אחרי שזכו להתחיל לקיים מצוה זו כראוי, אף על פי כן אפשר להרויח על ידי זה את "העונג וההנאה שנהנה בעשייתה", אשר זה "נחשב למצוה בפני עצמה", ומקבלים על זה שכר מיוחד, ובפרט כאשר הלימוד בדברי הצדיקים, יביאנו "להודות לו יתברך שרצה בנו, ונתן לנו תיקונים גדולים כאלה", כי "על ידי זה, מתעלה המעשה יותר".

ב' - מצות זכרון חסדי ה', והתעלות באהבת הש"י,

והודיה על חסדיו הרבים

ומלבד כל זאת, על ידי הכרת האדם בגודל הזכיה שזיכה אותו הש"י, ביכולתו לקיים בהידור את המצות עשה של (דברים ח', ב') "וזכרת את כל הדרך אשר הוליכך ה' אלקיך", שפירש רבינו יונה בשערי תשובה (שער השלישי אות י"ז) שאופן קיום מצוה זו נעשה על ידי שהאדם מכיר בחסדי הש"י עמו, ומודה לו עליהם. ונוסף לזה, מובן שהתבוננות בחסדי הש"י, מסייעת לקיום מצות "ואהבת את ה' אלקיך", ובכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו, [היינו כמובן גם מידה טובה שמודד לך].

ולכן על ידי לימוד דברי הצדיקים וגדולי הדורות, בגודל חשיבות קיום רצונו יתברך במצוה זו כראוי, יוכל כל אחד להתעלות בזכרון חסדי הש"י ובאהבתו יתברך, ויזכה לקיים בזה מצוות רבות ונשגבות, בכל רגע ורגע שיכיר בגודל חסדי הש"י עמו, ובעוצם אהבת הש"י אותו, שזיכהו לקיים את רצונו יתברך כראוי, ובו בחר הש"י להיות מבין אותם מקדשי שם שמים, המקיימים את מצוותיו בשלימות ובפרהסיא, בלא שום התחמקות וזיוף ח"ו.

ובאמת כדאי להתרגל להתבונן בגודל הזכיה שבזה, בכל עת שזוכים לקיים את המצוה הקדושה הזו כראוי, ולהודות להש"י על זה, כמו שמצינו ב"צעטיל קטן" מהרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק זי"ע, בתחילת ספרו הקדוש "נועם אלימלך" אות ט': **"ירגיל את עצמו תיכף ומיד כשיתעורר משנתו, יאמר מודה אני וכו', ויאמר, אפילו בלשון אשכנז, בלב שמח, ברוך אל עליון אשר נתן לי מצות ציצית אלה אשר אני מסובב בהן, ומצות נטילת ידים שחרית להעביר רוח רעה והקליפה הקשה מעל שתי ידיים שלי. ויראה שיהיה לבו שמח באמרו כנוכה לעיל". עכלה"ק.** - ומדבריו הקדושים נוכל ללמוד, שכמו כן הנשים אשר זוכות לקיים מצות כיסוי הראש במטפחת בצניעות כרצון הש"י, כדאי להם לנהוג בכל בוקר, להודות להש"י על מצוה קדושה זו אשר זיכו אותם בה משמים, ועל ידי זה ירויחו אלפי רבבות מצות קדושות של הודיה להש"י וזכרון חסדיו וטובותיו, אשר מיטיב עמהם בזה.

ובפרט בעת קיום המצוה עצמה, כדאי להתבונן בזה, כמו שכתב ה"יסוד ושורש העבודה" בצוואתו הקדושה (סימן כ"ט) "כשלבשתי בערב שבת קודש

סמוך למנחה בגדי שבת, נתתי להשם יתעלה, הודאה גדולה, בשמחה עצומה, בפה מלא, בזה הלשון: **"יוצרי ובוראי יתברך שמך, אני נותן לך הודאה, על שנתת לי בגדים חשובים לכבוד שבת קודש, לא כפי מעשי הטובים, רק ברחמיך וחסדיך הרבים וחסדיך הגדולים"**. עד כאן. כי חשבתי בדעתי, כמה צדיקים גדולים שאין ערכי מגיע לקרסוליהם, חסרים מבגדים כאלה. ואמרתי הודאה הנזכרת לעיל כמה פעמים בעת לבישת הבגדים. גם בחול בעת לבישת בגדי החול החשובין לחול, הודיתי הודאה הנ"ל. עכלה"ק.

וממש כך, אפשר להרויח בכל יום הודאה מיוחדת להש"י, על הזכיה הנשגבה הזו. בפרט שישנם כמה צדקניות גדולות, אשר עדיין חסרים מזכיה קדושה ונפלאה זו, ממילא מובן עד היכן יש להודות להש"י בפה מלא בכל עת שזוכים לזה, ובכל פעם שחושבים מזה ונוזכרים מזה.

וכמו שכותב שם בצוואת ה"יסוד ושורש העבודה" (סימן כ"ו) **"על איזה טובה קטנה או גדולה, נתתי לו יתברך שמו הודאה ושבח על הטובה שגמלני. הן על דבר מצוה שזימן לי יתברך שמו, הן על דבר הרשות. ובודאי כל אדם מוזהר על זה, והיא משנה מפורשת בפרק תשיעי דברכות (משנה ה') "חייב אדם לברך על הרעה, כשם שמברך על הטובה", לבד פירוש הברטנורא שפירש גם על השמחה. פשטיות המשנה על כל פנים, שחייב אדם ליתן שבח והודאה להשם יתעלה על כל הבא עליו גם על הרעה, ופשיטא על הטובה. כלשון המשנה "כשם שהוא מברך על הטובה", משמעותו, שהוא דבר פשוט שחייב לברך על הטובה. אלא אשמעינן, שחייב לברך גם על הרעה"**. עכלה"ק.

וכמובן שגם הבעל שזכה שאשתו תקיים מצוה קדושה זו, והאב שזכה שבתו תקיים מצוה קדושה זו, ושאר יו"ח, יש לו להודות ולהלל להש"י, וכמו שכותב שם ב"צוואת יסוד ושורש העבודה" (סימן י"א) **"בתיבות גומל חסדים טובים, כיונתי בכל התפילות כונה כללית בשמחה עצומה, בזה הלשון: יוצאי ובוראי, אם אעבוד אותך עבודה, שלימה, אלף שנים פעמיים, לא אוכל לצאת ידי חובתי על כל הטובות שגמלת אותי. אך באיזה יום שעשה הבורא יתברך שמו אתי איזה טובה פרטית, הן בעיני פרנסה שזימן לי, ופשיטא איזה עשיית מצוה שזימן לי... נתתי להשם יתעלה, הודאה בשמחה עצומה בתיבות גומל חסדים טובים, בכל התפילות של אותו היום,**

גם כמה ימים אחר זה". עכלה"ק. - ומזה ילמד כל אחד, למצוא לעצמו את המקומות והאופנים שבהם יוכל להודות להש"י, בין בתפלתו, ובין במשך היום, על הזכיה הנשגבה הזו, שבני ביתו הולכות בדרכי אמותינו הקדושות, וזוכות לעשות את רצונו יתברך כראוי וכיאות בקיום מצוה קדושה זו, אשר כל חסד חינוס ממעל, אשר זיכה אותו הש"י ברוב חסדיו וחסדיו.

ובכל דיבור של הודיה להש"י על קיום המצוה, נשפע הארה קדושה מלמעלה, ועל ידי זה מתעלית המצוה ונהיית מוארת באור נפלא ונשגב, אשר ממש אין דמיון בין מצוה שמודים עליה להש"י, למצוה שאין מודים עליה להש"י. כי בכל דיבור של הודיה, מתווסף עוד הארה קדושה מלמעלה. כמו שמובא בספר "תורת אבות" (עמוד רפ"א אות מ"ח): "סיפר מרן הסבא קדישא מסלונים ז"ל: יום אחד נכנס אצל הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויץ ז"ל, איש פשוט, ונעמד הרה"ק זי"ע לפניו מלא קומתו, והיה פלא גדול. כשיצא האיש הפשוט, אמר הרה"ק זי"ע, ראיתי שזקנו זורח מאד, (די בארד שיינט ביי אים זייער), מיד הלכו החסידים אחרי האיש, וחקרו לדעת במה כחו גדול. אמר להם: בכל יום בבוקר אני חושב לנפשי, מה אני עושה בעולם הזה, ואין לי במה להחיות את נפשי, עד שאני אוחז בזקני, ומחיה את עצמי **שיש לי מצוה כזאת, ומודה להשם יתברך על הזקן**". עכדה"ק. הרי לנו שבכל דיבור של הודיה, שמודים להש"י "שיש לי מצוה כזאת", על ידי זה מתווספת הארה קדושה מן השמים, ומאירה את כל המצוה באור יקרות עצום ונפלא, אשר ניכר בחוש לזכי הראות הקדושים.

ג' - סיוע נפלא להציל יהודים, מהרבה לאוין מדאורייתא, שיש "בין אדם לחבירו"

פעמים רבות, כאשר אחד זוכה להתחיל לקיים את רצונו יתברך, בקיום מצות כיסוי הראש כתיקונה, אזי עלולים בני המשפחה הקרובים והמכירים, [אשר עדיין לא זכו לראות את כל הדיבורים הקדושים שיצאו מפי גדולי הדורות בענין מצוה קדושה זו], להיכשל בדיבורים של זלזול וביטול חשיבות קיום רצון הש"י כראוי במצוה זו. אשר כל דיבור ודיבור כזה, מלבד הסכנה של "המעכב את הרבים מלעשות מצוה", [כי כל דיבור של זלזול, אפילו שאומרים ליחיד, משפיע על כל השומעים, גם בכל שני ושלישי, עד אין

סוף], שעליו פסק הרמב"ם אשר אין מספיקין בידו לעשות תשובה רחמנא לצלן. (הלכות תשובה פרק ד' הלכה א'), מלבד זאת הם עלולים להיכשל בלא תעשה דאורייתא של "לא תונו", ו"לא תשא", ולפעמים אפילו בעון מלבין פני חבירו ברבים, שאין לו חלק לעולם הבא, והוא חמור משפיכות דמים רחמנא לצלן.

ועל כן כדי להצילם מכל זאת, וכדי להימנע מכל ויכוח בנושא, כדאי מאד אם הבעל יציע מעצמו להוריהם, לאחיהם, ולאחיותיהם, וכיוצא בזה, שיקראו את הספר, - לא בשביל להשפיע עליהם ללכת בדרכיה, אלא אך ורק בשביל שיבינו לנפשה, ולא יצערו אותה על מעשיה.

כי זאת כל בר דעת יכול להבין, שאפילו אם הוא חושב אחרת, אבל זכותו של הזולת לנהוג אחרת מכפי מה שהוא חושב, ולכן, כל אלה המזלזלים בחשיבות קיום מצות כיסוי הראש עם מטפחת, [בפיהם או אפילו רק בלבם רח"ל], יאמרו נא אל כחות היצר הרע וחילולתו: אדרבה, אם אתם באמת חושבים שאתם ה"מבינים" וה"משכילים", ואין אתם מתפעלים מדעות של אחרים, ואין אתם מפחדים שדעתכם תשתנה באם תבינו שיש דעה שונה מדעתכם, אזי הבה נראה אם אתם מסוגלים להבין שישנם כאלה שאוחזים שרצון הש"י מתקיים באופן שונה מאשר אתם נוהגים. ואדרבה, תוכיחו בדרכיכם שהינכם יכולים לקבל את הנהגת הזולת בהבנה ובהערכה, וביכולתכם לחזק ולעודד את הזולת בדרכו הוא, גם אם אתם נוהגים אחרת.

ולכן כל ספר שאפשר להשאיל לאחד ממכריהם וקרוביהם, בשביל שיבינו את דרכה, יש בזה תועלת עצומה ונפלאה, למנוע את בני המשפחה מכל האיסורים החמורים הנ"ל, ולמנוע אותנו מויכוחים ודיבורים מיותרים, אשר היצר עלול לגרור אותנו בכל שיחה עם כל מי שדעתו עדיין שונה מדעת כל אותם צדיקים וקדושי עליון. לכן כדאי לזכור שכל השתדלות להשאיל את הספר באופן כזה, יש בה קיום מצות "ואהבת לרעך כמוך", "והלכת בדרכיו" ועוד. [וכשזה נשלח להורים מרצונם, אפשר לקיים בזה מצות כיבוד אב ואם, להימנע ע"ז מכל דיבור מיותר בנושא].

ד' - סיוע לקיים את ההלכה של "ישבחנו בעיניו"

מצינו בגמרא (כתובות דף י"ז, א') "מי שלקח מקח רע מן השוק", לכולי עלמא "ישבחנו בעיניו", אפילו שזה "מקח רע". וגם בית שמאי מודים ש"ישבחנו בעיניו", וכפי שפירש במהרש"א, "דאין זה שקר, כיון שבעיניו המקח טוב". וכך נפסק בט"ז (אבהע"ז סי' ס"ה סק"א) שלכולי עלמא "מי שלוקח מקח רע, משבחין הרואין בעיניו, כדי שלא יצטער".

ואפילו לפי בית שמאי שאומרים, שכאשר יש מום לכלה, כגון שהיא חגרת או סומא, אזי לא תקנו חז"ל לומר עליה שהיא נאה, אף על פי כן הם מודים, שאין לומר חס ושלום איזה דיבור של גנות או חסרון כל דהוא, רק "ישבחוה בדבר נאה שיש בה, כגון בעיניה או בידיה אם הם יפות" (תוספות). ובט"ז (אבן העזר סימן ס"ה סק"א) מסביר את שיטת בית שמאי, שלדבריהם יש לומר "כלה כמות שהיא, ופירושו, שהכלה הזאת היא בכל השלימות, הראויה לה. - ואם כן הוא שבח גדול". ומכל זה אנו רואים, שאפילו לפי בית שמאי שחוששים מלומר בפירוש תיבת "נאה" כשאין זה אמת, אף על פי כן תיקנו לומר "שבח גדול" כזה.

וכל המחלוקת היא רק איזה שבח אפשר לומר, אבל מה שברור הוא, שגם לפי בית שמאי, אין לומר שום דיבור של חסרון, וכמו שכתב שם המהרש"א: "והיינו משום דאסור לספר אפילו בגנות בהמה טמאה".

ובפרט שלהלכה נפסק בטור ושולחן ערוך (אבן העזר סימן ס"ה סעיף א') שיש לומר תמיד שהיא נאה "אפילו אינה נאה". וכמו שמפרש בתוספות (ד"ה כלה) "בית הלל אומרים ישבחוה לגמרי, דכשמזכירין מה שיש בה לשבח, מכלל דשאר לגנאי". לכן "יאמר סתם שהיא נאה, וחוט של חסד משוך עליה". (חלקת מחוקק סק"א). "אף על גב דכתיב מדבר שקר תרחק, יש לתרץ דבריו שהיא נאה במעשיה". (בית שמואל ובאר היטב בשם הפרישה. ומקורו במסכת כלה רבתי פרק י', שכוונת ב"ה לומר "דלמא נאה במעשיה, נאה מבתי אבות"). ובמהרש"א כתב: "בית הלל אומרים שיש לפרש מעלתה שהיא נושאת חן וכו', והכוונה כלה נאה וחסודה בעיניו". כמו שמצינו שגם במקח רע, "ישבחנו בעיניו, דאין זה שקר, כיון דבעיניו המקח טוב". [וכך פירש בט"ז שם].

ואם כן, על אחת כמה וכמה, כאשר רואים יהודי שמתחזק בדבר מצוה, שלא זו בלבד שאין לומר על זה שום דיבור של גנות, אלא כל יהודי שומר תורה ומצות, - אפילו אם הוא עדיין לא מחשיב את הזכיה הנפלאה הזו כראוי, ואפילו אם הוא עדיין לא זוכה להשתוקק לקיים מצוה זו כראוי, אבל כל זמן שאינו רוצה לעבור על פסק השולחן ערוך, הנזכר לעיל (באבן העזר סימן ס"ה), אזי בוודאי ישמח לקיים את ה"ישבחנו בעיניו" בכל יכולתו.

ועל ידי הקריאה בספר זה, אנו מקוים שיהיה בזה סיוע, להקל על הרואים, לקיים את ההלכה הזו בשמחה ובהידור רב. ולכן לאחר שבביתו התחילו לקיים מצוה זו כראוי, אזי על ידי השאלת הספר לאחרים, יוכל לסייע להם לקיים פסק השולחן ערוך הנ"ל כראוי.

ה' - סיוע נפלא בקיום מצות "הוכח תוכיח" כתיקונה

ומלבד כל זאת, כפי שנתבאר בחלק הראשון של מאמר זה, אות ז', הרי זוהי הדרך הטובה ביותר, לזכות עוד יהודים להתחזק בקיום מצוה קדושה זו, כאשר הם קוראים בספר, בפרט כאשר הקריאה נעשית, לא בשביל להשפיע על עצמם לשנות את דרכם, אלא אך ורק כדי להבין את הנהגת זולתם, ובאופן כזה הדברים יותר נוחים להתקבל על לב קוראיהם, ונמצא מקיים בזה מצות "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא", בדרך הקלה והנעימה ביותר, ובאופן המובחר ביותר.

ואחרי ככלות הכל, ואף בטרם התחלת כל, אין לנו להישען, אלא על אבינו שבשמים, אשר לפניו נתחנו, ומאתו יתברך נבקש ונתפלל, עלינו, ועל כל עמו בית ישראל, "שנשמור חוקיך בעולם הזה, ונזכה ונחיה ונראה, ונירש טובה וברכה לשני ימות המשיח, ולחיי העולם הבא", בצוואת חדא, יחד עם כל בית ישראל, אשר כל רצונם ותשוקתם הוא אך ורק לקיים את מאמר הש"י "כבדו את המצות שהן שלוחי", וכל זעקתם בפנימיות נשמתם היא: "רצוננו לראות את מלכנו", מתוך שמחה של מצוה, וגאווה דקדושה, במהרה בימינו אמן.